

Årsrapport 2008

Fylkesmannen i Nord Trøndelag

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 3
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringar	Side 4
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 10
Kongehuset	Side 11
Miljøverndepartementet	Side 11
Landbruks- og matdepartementet	Side 18
Kunnskapsdepartementet	Side 28
Barne- og likestillingsdepartementet	Side 40
Justis- og politidepartementet	Side 43
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 48
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Side 52
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 56
Statens Helsetilsyn	Side 69
Samferdselsdepartementet	Side 73
Utenriksdepartementet	Side 73
Kultur- og kirkedepartementet	Side 74
Fomyings- og administrasjonsdepartementet	Side 74

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket – generelt

Fylkesmannens årsrapport inneholder ingen utfyllende beskrivelse av tilstanden i fylket. Den etterfølgende rapportering gir likevel samlet sett et bilde av tilstanden innenfor de fleste områder der fylkesmannen utfører oppdrag for sentrale myndigheter. Fylkesmannen vil innledningsvis også rette oppmerksomheten på noen få viktige trekk ved utviklingen i 2008.

Nord-Trøndelag har samlet sett en beskjeden vekst i folketall, så også i 2008. Innenfor dette bildet foregår en betydelig sentralisering slik at de fleste kommuner, spesielt i Namdalen, over år opplever tildels betydelig nedgang i folketall. Med reduksjon i folketallet reduseres også kommunenes inntektsgrunnlag. Dette stiller kommuner og småsamfunn over et stort geografisk område overfor betydelige utfordringer med å opprettholde et forsvarlig privat og offentlig tjenestetilbud. Det var derfor av stor betydning at de endringer i inntektssystemet som ble vedtatt i 2008 ga Namdalskommunene vilkår på linje med kommuner i Nord-Norge.

Kommunene i Nord-Trøndelag har vært flinke til å etablere samarbeidsløsninger der dette har vært ansett som strategisk, økonomisk eller kompetansemessig fordelaktig. Sammen med KS og regionrådene i fylket gjennomførte fylkesmannen i 2008 en evaluering av det interkommunale samarbeidet i fylket. Evalueringen er gjennomført av NIVI analyse og viser at det allerede er oppnådd betydelige positive resultater, men at det også foreligger et stort potensiale når det gjelder et mer omfattende og bedre organisert samarbeid i fylket. Levanger og Verdal kommuner har allerede etablert et omfattende og forpliktende samarbeid organisert som samkommune (landets første). Ved utgangen av 2008 ble det også klart at flere kommuner i Midtre-Namdalen ønsker å gjennomføre forsøk med en tilsvarende modell. Fylkesmannen er av den klare oppfatning at framtidens kompetanseutfordringer ikke kan løses av små kommuner alene, men må møtes med omfattende interkommunalt samarbeid knyttet til både utvikling og velferd.

Arbeidet med revisjon av felles fylkesplan for Trøndelagsfylkene ble sluttført i 2008. Fylkesmannen deltok aktivt i dette arbeidet i regi av Trøndelagsrådet. I ettertid av dette arbeidet, og med bakgrunn i resultatet av forvaltningsreformarbeidet, har det fremkommet betydelige meningsforskjeller mellom aktørene, i hovedsak de to fylkeskommuner og Trondheim kommune om den framtidige organisering og form på samarbeidet i Trøndelag. Det synes imidlertid å være enighet om at plansamarbeidet i regionen må videreføres.

I kjølvannet av forvaltningsreformen er det innledet et tettere gjensidig samarbeid mellom Nord-Trøndelag fylkeskommune og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Samarbeidsklimaet er bedre enn på lenge, og det arbeides med ytterligere konkretisering inn i 2009.

Fylkesmannen har gjennom 2008 registrert økende utfordringer med å beholde og rekruttere konkurranseutsatt arbeidskraft/kompetanse. I en situasjon der man også har hatt problemer med å holde tidsfristene innen klagesaksbehandling på flere områder har det blitt nødvendig å akseptere en betydelig lønnsglidning. Denne har for såvidt foregått over flere år, men har aksellerert i løpet av 2008. Lønnsandelen av det samlede budsjett er nå uforsvarlig høy, noe som må rettes opp gjennom en viss nedbemanning de nærmeste år. Det er ting som tyder på at situasjonen på arbeidsmarkedet er i ferd med å endre seg slik at konkurransesituasjonen de nærmeste par år kan vise seg å bli noe gunstigere enn den har vært for embetet.

1.2 Rapportering på ressursbruk

1.2.1 Embetet som helhet

Departement	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.		1510 Fagdep.	
Kongehuset	3		3	0
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	5		5	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	48	63	48	63
Barne- og likestillingsdepartementet	145		145	0
Helse- og omsorgsdepartementet	163	152	163	152

Statens Helsetilsyn	210	27	210	27
Justis- og politidepartementet	170	0	170	0
Kommunal- og regionaldepartementet	282		282	0
Kultur- og kirkedepartementet	10		10	0
Kunnskapsdepartementet	342	63	342	63
Landbruks- og matdepartementet	1083	45	1083	45
Utenriksdepartementet	2		2	0
Samferdselsdepartementet	1		1	0
Miljøverndepartementet	782		782	0
Administrasjon	21	5	21	5
Embetsledelse	2		2	0
Sum:	3269	355	3269	355

1.2.2 Det administrative området

Område	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.		1510 Fagdep.	
Embetsledelse (FM og ass. FM)	2		2	0
Administrativ ledelse (adm sjef el. tilsvarende)	1		1	0
Arkiv	6		6	0
Regnskap og lønn	3		3	0
Personal	2		2	0
IKT	2		2	0
Informasjon	1		1	0
Ekspedisjon/forværelse	1		1	0
Statens hus (vaktmester, kantinge, sentralbord, renhold mm)	5	5	5	5
Landsdekkende oppgaver på administrativt område			0	0
Sum:	23	5	23	5

1.3 Andre forhold

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

Fylkesmannens samordningsvirksomhet er administrativt tillagt Kommunal- og administrasjonsavdelingen som har ansvaret for ekstern og intern samordning. Hovedfokus for embetets kommunerettede samordning, utenom den løpende dialogen med kommunene, er å legge til rette for en møteplass mellom kommunene og regional statsforvaltning. Fylkesmannen arrangerer derfor hvert år en styringsdialogkonferanse over to dager, der kommuneledelsen og ledelsen i de regionale statsetater møtes om aktuelle problemstillinger. I 2008 var opptrappingsplan for psykiatri, NAV-reformen, forventninger innenfor helse- og sosialområde og Sørheimutvalget blant temaene. Utarbeidelse av det faglige programmet skjer i samarbeid med KS.

Fylkesmannen har et nært samarbeid med KS i fylket, bl.a. felles presentasjoner av kommuneproposisjonen og statsbudsjettet, deltakelse i effektivitetsnettverk m.v. Fylkesmannen deltar regelmessig i KS-konferanser og drøftingsmøter med bl.a. arbeidsutvalget. Fylkesmannen har en fast post på KS sine rådmannssamlinger.

Embetet har også faste møter med ledelsen i fylkeskommunen.

Fylkesmannen har laget et opplegg for systematisk og helhetlig å gå gjennom kommunene i fylket på embetets ledermøte, slik at alle kommunene vil bli gjennomgått hvert år. Informasjonen som kommer ut av dette skal samles i en intern informasjonsbase for organisasjonen. Tilhørende dette opplegget er også en statistikkbank som i hovedsak består av kostratall.

Embetets arbeid med å stimulere til kommunalt omstillings- og fornyingsarbeid har i flere år vært fokusert

på interkommunalt samarbeid. Det er innenfor rammene av de etablerte regionrådene at mye av omstillings- og fornyingsarbeidet skjer i mange kommuner i Nord-Trøndelag. Interkommunalt samarbeid har vært et fokusområde for embetet i flere år, både ved bruk av skjønnsmidler og arbeidsinnsats.

På oppdrag fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har NIVI Analyse AS gjennomført en kartlegging og oppsummering av erfaringene med interkommunalt samarbeid i fylket. Arbeidet er utført i samarbeid med KS Nord-Trøndelag og regionrådene i fylket. Målet med prosjektet har vært å fremskaffe et kunnskapsgrunnlag med sikte på erfaringsutveksling og utvikling av gode samarbeidsløsninger. I rapporten er det gitt en oversikt over interkommunale samarbeidsordninger i fylket, inkludert regionrådene og andre formaliserte samarbeidsordninger på ulike nivåer. Oppsummeringen av erfaringene bygger dels på eksisterende utredninger og evalueringsrapporter, dels en supplerende informasjonsinnhenting fra nøkkelpersonell. I rapporten er det foretatt en analyse av ulike modeller for interkommunalt samarbeid med vekt på potensial for oppgaveløsning og relevans i forhold til sentrale utfordringer for kommunene.

Når det gjelder samordning av tilsyn og endringer i Kommunelovens kap. 10 A har Fylkesmennene i Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal samarbeidet om hvordan vi skal utvikle den nye rollen embetet har fått. Regionen har utviklet felles rutiner for samordning av kommunerett tilsyn, etter kommunelovens kap 10 A, i regionen. Embetet har også bidratt i et dialogmøte mellom Arbeidstilsynet og en kommune etter varsel om pålegg med vesentlig virkning for kommunen.

Fylkesmannens miljøvern avdeling og landbruksavdeling har vært involvert i prosjektet Livskraftige kommuner i regi av KS.

Fylkesmannen har i 2008 videreført partnerskapet med brukerorganisasjonene og fylkets råd for funksjonshemmede, i arbeidet med Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

2.2 Velferd, helse og personleg tenesteyting

Fylkesmannen ser fremdeles utfordringer knyttet til samhandling på og mellom ulike nivå i sosial- og helsetjenesten, og kommunestørrelse og kommunestruktur skaper også utfordringer knyttet til å levere tjenester av god kvalitet på alle områder i enkelte kommuner. På samhandling har Fylkesmannen hatt ulike aktiviteter. Fylkesmannen arrangerte en kvalitetskonferanse med fokus på hvordan vi styrker brukeren i fylket, og det ble hentet eksempler fra både kommuner og helseforetak. I tillegg deltar Fylkesmannen i å arrangere den årlige samarbeidskonferansen mellom kommuner og sjukehus der det er fokus på samhandling/ samarbeid. Det er også etablert ulike nettverk på tvers av kommuner og på tvers av nivå som bidrar til samhandling.

På psykisk helseområdet har Fylkesmannen deltatt i landsomfattende tilsyn med distriktpsikiatriske sentre i hele regionen, et tilsyn som fortsetter i 2009. De siste øremerkede tilskudd på psykisk helse ble utbetalt i desember, og det ble i tillegg stilt noen spørsmål rundt hvordan kommunene selv opplever kvaliteten på tilbudet.

Brukermedvirkning har hatt sterkt fokus både på område psykiske helse, men også på andre områder som rusfeltet og universell utforming, og Fylkesmannen har jobbet godt med brukerinvolvering blant annet ved utbygging av videregående skoler i fylket. I tillegg har Fylkesmannen gitt midler til høgskolen slik at de kan gå gjennom studieplanene for å sikre større fokus på brukermedvirkning i studiene. Gjennom deltakelse i partnerskap for universell utforming har Fylkesmannen deltatt i kompetansehevingstiltak overfor kommunale råd for funksjonshemmede.

Fylkesmannen arbeider godt sammen med Nav- fylke, og vi har et etablert samarbeid både på overordnet nivå, mellomledernivå og saksbehandlernivå.

Nord-Trøndelag har arbeidet godt med kvalifiseringsprogrammet (KVP), og var bare to unna det måltallet som statsråden satte for fylket i forhold til antall for 2008 (191 mot 193). Prioritering av veiledning ut mot kommunene har bidratt til det gode resultatet. Det arbeides også godt med å heve kompetansen i økonomisk rådgiving og fokuset vil fremover rettes mot at alle kommuner skal ha tilgjengelig god kompetanse i gjeldsrådgiving.

Det gjøres et godt arbeid på rusfeltet, og det er blant annet brukt mye ressurser på nettverksbygging og samarbeid med kompetansesenter for rusfaget, helseforetaket, rusforetaket og kommunene. Samarbeid med kriminalomsorgen er også på plass.

Det er brukt mye tid på å heve kompetansen i kommuner og helseforetak knyttet til det nye kapittel 4 A i pasientrettighetsloven, helsehjelp til pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen, og vi

forventer at det vil komme saker på dette området.

Fylkesmannen har formidlet tilskudd på ulike prosjekter knyttet til blant annet forebygging av uønsket svangerskap og abort, boligsosiale prosjekt, tiltak over rusplan, kompetanseheving i kommunene, folkehelseprosjekter og modellkommuner demens.

Fylkesmannen samarbeider tett med fylkeskommunen i folkehelsearbeidet, og vi har mange felles fokusområder og arenaer. Fylket vårt er også i den heldige situasjon at vi får tilgang til folkehelsedata på den enkelte kommune. Dette datagrunnlaget ble innhentet gjennom helseundersøkelse nr tre i Nord-Trøndelag (HUNT 3) i 2007 og 2008, og vil bli gjort tilgjengelig for kommunene. Dette vil gi kommunene et godt grunnlag for sine folkehelseplaner.

Arbeidet med omsorgsplan 2015 er organisert på fylkesnivå med en koordineringsgruppe bestående av sentrale aktører som fylkeskommunen, Fylkesmannen, Helse Nord-Trøndelag, Høgskolen i Nord-Trøndelag og KS. Der drøfter vi og legger strategier for arbeidet fremover i de ulike delplanene, samt evaluerer hva vi har fått til helhetlig sett. Fylkesmannen inviterte seg ut til møter i regionene i fylket for å orientere ordførere og rådmenn om omsorgsplan 2015, og det var også tema for KS sin høstkonferanse i 2008, der vi fikk representant fra Helse- og omsorgsdepartementet opp til fylket for å orientere den samme målgruppen om satsingene. Det er gjennomført møter i fire av sju regioner.

Kompetanseløftet 2015 setter fokus på bredde i kompetanse for å lykkes med utfordringene, og Fylkesmannen har i 2008 prøvd å få etablert sterkere nettverk mellom kommuner, helseforetak og utdanningsinstitusjoner. På område demensplanen har Fylkesmannen blitt med i en ressursgruppe representert ved to kommuner og begge helseforetakene i fylket. Her pågår arbeidet med å kartlegge status samt legge strategier for arbeidet fremover.

I 2008 har det vært mye fokus knyttet til å bygge ned restansene på helsesaker, i tillegg til at det har vært stor utskifting i personalgruppen på sosial-, helse- og barnevernavdelingen. Dette har gitt en del utfordringer i forhold til å opprettholde kontinuitet på avdelingens totale oppgaveportefølje.

2.3 Oppvekst, barnehagar, utdanning og likestilling

Barnehageområdet

Ett av målene for regjeringa var at alle som ønsker barnehageplass, skulle få tilbud om det. Alle kommunene i Nord-Trøndelag nådde målet om **full barnehagedekning** og kan tilby et godt utbygd barnehagetilbud til innbyggerne sine.

Fylkesmannens arbeid med **kvalitetsutvikling** har skjedd på mange måter.

Viktige informasjonskanaler er det årlige spørreskjemaet til kommunene. Spørreskjemaet inneholder spørsmål i tråd med fylkesmannens oppdrag, og kommunenes svar gir derfor viktig informasjon til fylkesmannen samt at svarene bidrar til grunnlaget for fylkesmannens arbeid på de aktuelle områdene. Bl.a. inneholdt 2008-spørreskjemaet et spørsmål om hvordan kommunen bidro til at kjennskap til samisk språk og kultur blir en del av innholdet i barnehagene. Kommunenes svar blir sammen med annen informasjon presentert i to rapporter, Tilstandsrapport 2008 og Fagrapport 2008. Dette er ett av Fylkesmannens bidragene for å sørge for at barnehagene drives i tråd med lov og rammeplan.

I Nord-Trøndelag er det etablert et "Fagnettverk" som består av førskolelærere som har sitt arbeid i kommuneadministrasjonen. 9 kommuner er representert: Stjørdal, Frosta, Levanger, Verdal, Inderøy, Steinkjer, Namsos, Nærøy og Lierne. Fokus i nettverket er kompetanseutvikling. Det er et mål at arbeidet i dette nettverket på sikt skal komme de andre kommunene til gode.

Fylkesmannen har flere samarbeidsprosjekt i samarbeid med andre. Den årlige barnehagekonferansen er et samarbeid mellom HiNT, KS, Utdanningsforbundet, Fagforbundet og Fylkesmannen. Røstadseminaret har HiNT hovedansvar for, men Fylkesmannen deltar også i planlegging og gjennomføring.

Årets barnehagekonferanse var den tiende i rekken og tema var: Pedagogisk ledelse i barnehagen.

For femte gang arrangeres Røstadseminar den siste fredagen i november. Tema for konferansen er: Språk teller.....

22 av 24 kommuner søkte om kompetansemidler. To regioner hadde felles søknad: Ytre Namdal med kommunene Leka, Vikna og Nærøy, og Indre Namdal med kommunene Grong, Høylandet, Snåsa, Lierne, Røyrvik og Namsskogan.

I Nord-Trøndelag er det også et barnehagenettverk, MOPEDA (MulighetsOrientert PEDagogisk Arbeid i

barnehagen), som har eksistert i flere år. Antall deltakere i dette nettverket har økt det siste året. Nettverket arbeider spesielt med barns rett til medvirkning og med pedagogisk dokumentasjon.

Det er også gjennomført tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet i tre kommuner.

Foreldrebetalingen i barnehagene tilsvarer makspris i 17 av 24 kommuner. 7 kommuner har foreldrebetaling under maksprisen. De som hadde en foreldrebetaling under makspris, lå på kr 1.550 – 2.175 pr. mnd. Mosvik kommune har laveste foreldrebetaling med kr 1.550 pr. mnd. En av de 7 kommunene, Høylandet, har inntektsgradert foreldrebetaling hvor prisen varierer fra kr 1.266 til 2.330 for en hel plass. Alle de andre kommunene har foreldrebetaling knyttet til størrelsen på barnehageplassen.

Utdanningsområdet.

I 2008 har tilsyn har vært hovedoppgaven for Fylkesmannen på utdanningsområdet. Vi gjennomførte ti tilsyn der vi benyttet systemrevisjonsmetoden. Tilsynsobjektene var åtte kommuner og to private skoler. I tillegg foretok vi skriftlige tilsyn med kommuner/private skoler for å undersøke om kravene i § 8-2 ble oppfylt, og vi gjennomførte det skriftlige nasjonale tilsynet med fylkeskommunens planlagte årstimetall i videregående opplæring.

I ni av tilsynene ble tilsynsobjektet bestemt ut fra risiko- og sårbarhetsanalyser, og i tillegg foretok vi ett hendelsesbasert tilsyn. I vårt arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser benytter vi bl.a. data fra Kostra, GSI, Skoleporten, nasjonale prøver, elevundersøkelsen, eksamen, kommunebilder og klagesaksbehandling. Egne rapporter fra de nasjonale tilsynene er tidligere oversendt Utdanningsdirektoratet.

Av det totale antall ukeverk som avdelingen har disponert til oppgaver på utdanningsområdet i 2008, har vel 39 % vært benyttet til arbeidet med tilsyn.

Gjennomføringen av tilsynene har fungert bra, både i forhold til kontakt og samarbeid med kommunene/fylkeskommunen/private skoler og internt hos Fylkesmannen.

De felles prosedyredokumentene som Utdanningsdirektoratet utarbeider i forbindelse med de nasjonale tilsynene, har vært nyttige for oss, og de sikrer en større likhet i gjennomføringen av de nasjonale tilsynene.

Alle tilsynene som ble gjennomført på utdanningsområdet, resulterte i ett eller flere avvik.

I arbeidet med klager på området spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp har vi over tid avdekket mangler og feil med skoleeiers saksbehandling. Dette ble også bekreftet gjennom tilsynene i 2008. Som en oppfølging av tilsynene og mangler ved saksbehandlingen har vi i Nord-Trøndelag gjennomført prosjektet "Vi var på plass med ett – saksbehandling og forvaltningsprosedyrer i forbindelse med spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Prosjektet ble avsluttet 1. juli 2008, og det resulterte i ei "Huskeliste" som kan være til hjelp i arbeidet med spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp.

Innenfor grunnopplæringen har Fylkesmannen fulgt opp Kunnskapsløftet, og i tråd med styringsdokumentene har vi prioritert arbeidet med nasjonale prøver og kompetanseutvikling for de tilsatte i grunnopplæringen.

I forbindelse med kompetanseutvikling for ansatte i grunnopplæringen var det i Nord-Trøndelag til sammen ca. 13 mill. i statlige midler til fordeling til skoleeiere. I tillegg er det etter søknad fordelt ca. 1.7 mill til videreutdanning i naturfag og fremmedspråk, og ca. 1.4 mill. til etterutdanning i lesing.

I alt 12 skoler ble invitert til å delta i etterutdanning i lesing, 7 skoler er i gang, mens 5 skoler ikke hadde kapasitet til å prioritere deltakelse. Dette gjaldt særlig små kommuner med få lærere, og der de etter en gjennomført behovskartlegging allerede var i gang med gjennomføringen av egne kompetanseutviklingsplaner. I alt er det ca. 80 lærere som deltar i dette etterutdanningsprogrammet.

I arbeidet med "Kunnskapsløftet fra ord til handling" var Fylkesmannen aktiv i prosessen med å velge ut skoler til den veiledete søknadsdelen. Høgskolen i Nord-Trøndelag ble engasjert for å gi skoleeierne veiledning i søknadsprosessen. Seks kommuner var med i søknadsprosessen, og tre fikk økonomisk støtte til sine utviklingsprosjekt. I tillegg fikk fylkeskommunen støtte til sitt prosjekt "Flere gjennom".

Namdalseid kommune var en av kommunene som fikk økonomisk støtte, og de fikk støtten til et prosjekt som omhandler tidlig språkstimulering. I den forbindelse ble Fylkesmannen invitert til å samarbeide med kommunen og Bredtvet kompetansesenter om "Språkpakken". "Språkpakken" var en kursrekke for ansatte i barnehage, skole, PPT og helsestasjon, og Bredtvet kompetansesenter var fagansvarlig. Ca. 120 deltakere fra hele fylket fikk en

kompetanseheving som de var svært fornøyd med, og som mange barn/elever i fylket vil få nytte av.

Høgskolen i Nord-Trøndelag arrangerte også i 2008 "Røstadseminaret" der målgruppen er ansatte i barnehage og grunntutdanningen, og seminaret hadde ca. 850 deltakere. Fylkesmannen var representert i både styringsgruppen og programkomiteen.

Gjennom møter med kommunene og i ulike samarbeidsfora har Fylkesmannen bidratt til koordinering av arbeidet med kompetanseutviklingsstrategien. Vi har fulgt opp kommunenes ansvar for kompetanseutvikling gjennom prosedyrene for tildeling av kompetansemidler, og kommunenes elektroniske rapportering er kontrollert.

Arbeidet med likestilling i barnehagen

Hovedsatsingen i 2008 var årets spørreskjema til kommunene, våre to rapporter (Tilstandsrapport 2008 og Fagrappport 2008) som inneholdt stoff om likestillingssituasjonen og likestillingsarbeidet i Nord-Trøndelag og tiltak knyttet til Kunnskapsdepartementets handlingsplan for likestilling i barnehage og grunntopplæring 2008-2010.

Spørreskjema til kommunene.

Hvert år sender fylkesmannen et spørreskjema til kommunene og etterspør opplysninger og erfaringer fra barnehageområdet. I 2008 inneholdt spørreskjemaet flere spørsmål om kommunenes arbeid med likestilling i barnehagen.

Endringer i barnehagene/barnehagenes arbeid som kanskje kan relateres til handlingsplan for likestilling

Eksempler på verktøy kommunene har tatt i bruk i arbeidet med likestilling

Kommunenes strategi for å rekruttere flere menn i barnehage

Kommunenes svar er presentert i Fagrappport 2008 som ble sendt til alle kommunene og som ble lagt ut på fylkesmannens hjemmeside.

Tilstandsrapport 2008.

Hvert år utarbeider Fylkesmannen en tilstandsrapport. Den viser aktuell statistikk og andre opplysninger om sentrale tema innenfor barnehageområdet. Ett av kapitlene i Tilstandsrapport 2008 handlet om likestilling.

Fagrappport 2008.

Hvert år utarbeider Fylkesmannen en fagrappport. Med utgangspunkt i kommunenes svar på spørreskjemaet og andre opplysninger fylkesmannen har om barnehagesektoren i fylket, blir aktuelle tema behandlet i rapporten. Ett av kapitlene i Fagrappport 2008 handlet om likestilling.

Andre tiltak knyttet til Handlingsplan for likestilling i barnehage og grunntopplæring 2008-2010.

4-dagers kurs i pedagogisk dokumentasjon 2008-2009.

Tilskudd til kompetansetiltak. (Guldbergaunet førskole, Casa Musica barnehage og Gjemble barnehage)

Tilskudd til prosjekt. (Nærøy kommune har et prosjekt med tittel Språkløft i Nærøy. Ett av delmålene var å øke barnehageansattes kompetanse om kjønnsforskjeller i språkutviklingen. Dette prosjektet ble delfinansiert av likestillingsmidlene.)

Barneverninstitusjoner

Fylkesmannen har erfart at de fleste beboerne på institusjonene er kjent med mange av sine rettigheter, de fleste er også kjent med mulighetene til å kontakte tilsyns-myndigheten ved behov.

I institusjonene vil det være perioder hvor arbeidet og utfordringene omkring enkelte beboere vil være ekstra krevende. Det er en liten nedgang i antall tvangsvedtak ved institusjonene, og det er litt økning i antall tvangsvedtak som påklages til Fylkesmannen. De fleste vedtakene har vært i samsvar med rettighetsforskriftens bestemmelser. Det er viktig at ledelse og ansatte ved institusjonene fortsatt har en høy bevissthet om beboernes rettigheter, og at det til en hver tid er en dialog om praktiseringen av rettighetsforskriftens bestemmelser.

Barneverninstitusjonenes viktige og krevende oppgaver må planlegges og utføres på en slik måte at det brukes minst mulig tvang. Fylkesmannen vil som tilsynsmyndighet derfor følge nøye med utviklingen videre av bruk av tvang i barneverninstitusjonene i 2009.

Kommunale barneverntjenester

Etter Fylkesmannens vurdering får mange barn som lever i en utsatt omsorgssituasjon god og relevant hjelp av de kommunale barneverntjenestene i fylket. Av de 24 kommunene har 18 lagt sine barneverntjenester til fem interkommunale løsninger. Slik Fylkesmannen vurderer det, har dette bidratt positivt til å skape mer robuste tjenester med bedret mulighet til å ivareta rettssikkerheten gjennom god saksbehandling og styrket fagmiljø. Ved landsomfattende tilsyn gjennomført i 2008, påkalte barneverntjenesten spesiell oppmerksomhet. Det ble

konstatert avvik, eller funnet forbedringspotensialer angående manglende samordning av tjenester til utsatte barn og unge, i samtlige tilsette kommuner.

Dette har vært gjennomgående funn for hele landet, og ut fra det er det grunn til å anta at barnevernet vil bli viet spesiell oppmerksomhet framover.

I følge statistikk har Nord-Trøndelag i flere år vært blant de fylkene med færrest ansatte i barneverntjenestene. Det har i 2008 vært en økning på ca. tre fagstillinger. Sett i sammenheng med at antallet meldinger til barneverntjenesten har økt med ca. 18 % fra 2007 til 2008, blir økningen i antallet stillinger liten. Barnevernlederne i kommunene uttrykker sterk bekymring for at rammebetingelsene fortsatt ikke samsvarer med de reelle endrede behov. Det har også vært en sterk økning i antall akutt plasseringer, noe som er svært belastende og ressurskrevende for alle involverte parter. Fylkesmannen vil i 2009 ha spesielt fokus på utviklingen av akutt plasseringen av barn i fylket.

Fylkesmannen ser det nødvendig å følge utviklingen nøye når det gjelder tidsfrister i saksbehandlingen, sett ut fra økningen i antall meldinger, økte akutt plasseringer og fortsatt lav bemanning i fylkets kommunale barneverntjenester.

2.4 Arealdisponering og byggesaker

Nasjonalt ble det fastsatt mål i 2004 gjennom St.prp.nr. 1 (2004-2005) om at den årlige omdisponeringen av de viktigste jordressurser skal halveres innen 2010. De klare føringene har medført at landbruksforvaltningen i Nord-Trøndelag også i 2008 har formidlet et klart strengere jordvern enn tidligere. Fylkeslandbruksstyret har tatt innskjerpningen inn over seg, og har praktisert innskjerpingsbrevet på en slik måte at ingen saker har blitt oversendt SLF fra Nord-Trøndelag etter at den ny ordning vedr. innsigelse ble innført i 2006. Jordvernet i Nord-Trøndelag utfordres i dag i hovedsak gjennom by- og tettstedsutvidelser, vegprosjekter og ved lokalisering av næring by- og tettstedsnært. Det å avklare langsiktige grenser mellom dyrka jord og by- og tettstedsutvikling har stått sentralt også i 2008.

Miljøsertifisering av jordbruket gir synlige utslag i kulturlandskapet. Kombinasjonen av SMIL-tiltak og tilskudd gjennom Regionalt miljøprogram har ført til at interessen for beiting er stor, og restaurering av gammel kulturmark til beiteformål legger beslag på en stor andel av SMIL-midlene i fylket. Omfanget av ugjødselsinmarksarbeide som gir rett til RMP-tilskudd til årlig skjøtsel øker, og framgangen for seterdrifta i fylket fortsetter.

En viktig og krevende oppgave for FMLA har i 2008 vært knytta til prosess og planer for Nord-Trøndelags forslag til "Utvalgte kulturlandskap i Norge", det vil si jordbrukslandskap med store biologiske og kulturhistoriske verdier. Av fylkets foreløpige forslag på tre områder ble to, Logtun og Tautra i Frosta kommune og Skei og Skeisneset i Leka kommune, vurdert som aktuelle av sentrale organ. Det er utarbeida beskrivelse og planer for skjøtsel og tiltak i begge disse områdene. Endelig beslutning om hvilke områder som kommer med blant 20 nasjonalt utvalgte avgjøres av departementene.

Prosjektet Fram i lyset — bevaring og synliggjøring av miljøverdiene i landbrukets kulturlandskap, som er et samarbeid mellom fylkeskommunen og fylkesmannens landbruksavdeling, ble avsluttet i 2008. I løpet av de tre årene prosjektet har vart er det oppnådd gode resultater i form av konkrete planer og tiltak i et flertall av kommunene. Store og små kulturminner skjottes gjennom slått og beiting, og flere ugjødselslåttinger med rikt biologisk mangfold høstes nå på tradisjonelt vis. Prosjektet har også resultert i et tett samarbeid mellom landbruks- og kulturminneforvaltninga som vil bli videreført, og som kan tjene som modell for andre fylker. Riksantikvaren har også vist interesse for prosjektet, og en avdeling derfra besøkte også i 2008 Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen driver samordning av plansaker internt gjennom en egen plangruppe. I tillegg driver embedet, sammen med fylkeskommunen, også et planforum i fylket. Her deltar også vegkontor, fiskeridirektorat og reindriftsforvaltning.

Fylkesmannen og fylkeskommunen arrangerer årlig en plan- og byggesaksdag for kommunene. Her kan det nevnes at fylkesmannen ser store utfordringer knyttet til plan- og byggesakskompetanse i mange kommuner i Nord-Trøndelag. Dette vil bli synlig også i forbindelse med innføring av ny plan- og byggningslov.

2.5 Landbruksbasert næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

I samarbeid med næringa og offentlige aktører i et regionalt partnerskap har fylkesmannen gjennomført hovedrevisjon av Regionalt miljøprogram for landbruket og tilsvarende for Regional strategi for landbruksrelatert næringsutvikling i Nord-Trøndelag for 2009-2012. Dokumentene gir viktige føringer for virkemiddelbruken de neste 4 år.

Meldinga om Kystskogbruket ble lagt fram i slutten av januar og er nå behandlet politisk i de samarbeidende fylkene. Denne behandlingen viser at det er stor politisk enighet om å få gjennomført de mange tiltakene meldinga har satt på dagsorden. I tillegg ønsker næringa selv å ha en sentral rolle i arbeidet.

Basis for matsatsingen i Nord-Trøndelag er nedfelt i "Handlingsplan for lokal mat 2006- 2009 der visjonen er: "Trønderske smagsgleder - for alle." Reiseliv er i dag en av de største næringene i Trøndelag. Nord-Trøndelag har hatt en vekst i direkte og indirekte virkninger av reiseliv på 22,6 % fra 2001 til 2006. Omsetningen i 2006 var på nærmere 3,4 mrd kroner. Landbruket må bli mer bevisst sine ressurser og muligheter og ta en større rolle i dette bildet enn tidligere. Gjennom arbeidet med å knytte mat og reiselivssatsingene sterkere sammen, og nedfelle matsatsinga i de ulike reiselivsprosjekter har en fått et langt større fokus på mat som et viktig opplevelsesmoment.

Økologisk landbruk utvikler seg meget positivt i Nord-Trøndelag, og vi er fremdeles et av de fylkene som har sterkest økning i økologisk drevet areal. I fylket drives nå 6,3 % av arealet økologisk mot 4,7 % på landsbasis. Nord-Trøndelag er den største produsenten av økologisk korn, noe som sannsynligvis skyldes tilgangen på husdyrgjødsel og vekstskifte. For å lykkes i økologisk kornproduksjon er vekstskifte nøkkelen til suksess. Det er 4 kommuner i Nord-Trøndelag som har over 10 % økologisk drevet areal, som var regjeringas mål for 2010.

I 2008 har prosjektet "Grønne helse- og velferdstjenester" avsluttet første fase og gått inn i andre fase, som skal vare fram til oktober 2010. Fase en har startet identifiseringen av forhold som hindrer målsettingen om økt bruk av gården som arena for helse- og velferdstjenester. Det er stor interesse og vilje til satsing både på kjøper- og selgersiden. Det oppleves som problematisk å selge inn ideene, men det kan likevel være lang vei å gå fra en ide er solgt inn til den realiseres. Prosjektet arbeider i et brytningspunkt mellom ulike kulturer og mellom private og offentlige tjenester. En ser at tilbyderne av tjenestene (gårdbrukerne) kan ha vansker med å identifisere markedet og hva som etterspørres. Samtidig har kjøpere av tjenester vanskelig for å finne tilbud med ønsket innhold. Flere nye typer tjenester er igangsatt i løpet av 2008. I tre kommuner er det nå kommet i gang tilrettelagte tilbud i et samarbeid mellom gårdbrukere, Nav og attføringsbedrifter. Videre er det prøvd ut dagtilbud for demente på institusjon.

Prosjektet Bioenergi i Nord-Trøndelag har gjennomført et første prosjektår med stor aktivitet. Prosjektet ligger godt i rute i forhold til de hovedaktiviteter som var planlagt for første driftsår. Det er blant annet arbeidet mye med nettverksbygging rundt kommunenes arbeid med klima- og energiplaner. Dette gjøres i samarbeid med KS. De fleste kommunene er nå med i disse nettverkene og alle kommuner har startet arbeidet med utarbeidelse av klima- og energiplaner. Noen kommuner er ferdig med disse planene. Bygging av nye bioenergianlegg går sakte. Dette skyldes at rammebetingelsene i hele bioenergidikjeden fortsatt er for dårlige. Dette slår særlig negativt ut i forhold til små- og mellomstore anlegg. Det arbeides aktivt på ulike arenaer for å påvirke beslutninger om rammebetingelsene for bioenerginæringen.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har fordelt og utbetalt tilskudd til kommunale veterinærtjenester i henhold til rundskriv 57/07 fra SLF. Veterinære stimuleringsstilskudd, kr 450 000, er fordelt til 5 områder i fylket, til sammen 9 kommuner. Kommunene har brukt mest midler til driftstilskudd for å rekruttere og beholde veterinærbeiting i ordinær arbeidstid.

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Nord-Trøndelag - Innhold:

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag vil imidlertid særlig framheve Flatanger kommune som sammen med lokal veterinær har utviklet et prosjekt der målet er at veterinæren hvert år skal ha 1-2 besøk hos alle med produksjonsdyr i kommunen selv om husdyrtype og driftsform i seg selv betinger veterinærbesøk relativt sjelden. Veterinærbesøkene i prosjektet skal ha en positiv tone og være av veiledende art. Det er likevel grunn til å tro at prosjektet vil ha klar forebyggende effekt med tanke på dyrevelferd. Veterinæravtilskuddet er utbetalt til hver kommune etter tabell oversendt fra SLF. Kommunene har avtalt at en kommune administrerer vaktberedskapen for flere kommuner, og har knyttet til seg veterinærer i hvert vaktområde til å skaffe vaktlister og grunnlag for utbetaling av vakttilskuddet. Det er et generelt inntrykk at kommunene har fått overført mindre penger til veterinæravtalt enn det som er utbetalt etter vaktplan og avtalt godtgjørelse i hvert vaktområde. Kun ett område rapporterer om tilstrekkelige midler, mens seks områder har underskudd på ordningen. Ett område har kr 213 000 i underskudd.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har laget en risikobasert kontrollplan for 2008, og vi gjennomførte forvaltningskontroll av følgende ordninger:

- 1 - Arbeid med inputkontroll 1 og 2 - inkl saksbehandlingsrutiner i kommunene
- 2 - Regionalt miljøprogram – saksbehandlingsrutiner i kommunene
- 3 - foryngingsplikt – NMSK tilskudd og forskrift

Tapene på utmarksbeite har vært meget store også i 2008, men er noe lavere enn i 2007. Tap på utmarksbeite for besetninger organisert i beitelag var 10,7 % i 2008 mot 11,2 % i 2007. 212 saueiere har søkt om rovvilterstatning. Fra beitelagene, hvor 83 % av sauene i fylket er registrert, viser rapporter at 7 437 dyr er tapt på beite, av disse 1 471 søyer og 5 966 lam. Tilsvarende tall i 2007 var 8 024 dyr tapt, av disse 1 811 søyer og 6 213 lam. Landbruks- og matdepartementet har igangsatt et prøveprosjekt i 2 fylker med forsterket og betalt tilsyn med sau på utmarksbeite. 12 beitelag i 7 kommuner i Nord-Trøndelag har deltatt i utprøvingen i 2008. Hensikten med forsøket er å finne sikrere årsaker til tap av dyr på utmarksbeite, og å finne ut om forsterket tilsyn gjør at en kommer tidligere inn i skadesituasjonene og kan sette inn effektive forebyggende tiltak for å redusere tapene. Beitelagene har gjort en god jobb med organisering og rapportering i forsøksperioden. Det er i Nord-Trøndelag dokumentert at sykdom hos sau ikke er årsak til store tap i beiteperioden, mens freda rovvilt er den klart viktigste tapsårsak. I Verran kommune har 2 beitelag brukt radiobjeller på til sammen 869 søyer. Radiobjellene sender daglig melding om hvor søyene befinner seg, og har i tillegg en dødsvarslerfunksjon. Radiobjellene har ført til at det er mye bedre dokumentasjon av årsak til at søyer dør i løpet av beitesesongen. Radiobjellene har videre ført til at sanking av dyr fra utmarksbeite har gått raskt og effektivt.

Prosjektet "Verneområder som grunnlag for økt lokal verdiskaping"

Styringsgruppen har i 2008 foretatt en kritisk gjennomgang av framdrift og måloppnåelse i verneprosjektet. Som et resultat av dette er ressursinnsatsen til hovedprosjektleder økt fra 20 % til 30 % stilling. Dette ble gjort for å intensivere arbeidet med etablering av aktiviteter innenfor verneområdene, få med sorsamisk reiseliv og utvikle verktøy for markedsføring av verneområder.

Konkrete resultater av økt ressursinnsats;

- Sorsamisk reiselivsprosjekt (tilpassede produktpakker) med servering av samisk tradisjonsmat, overnatting i lavvo og historien om samisk kultur og tradisjon under behandling hos IN
- Forlengelse av prosjektperioden i Børgefjell fra mars 2009 (planlagt avslutningsstidspunkt) til ut året. Dette for å sikre en god videreføring av det arbeidet som er påbegynt
- Det er utarbeidet et opplegg for vandrerute/turloype i Blåfjella-Skjærkerfjella. Løypa er gått opp med GPS og det skal være mulig å ta ut kart fra nettet. Det skal skje fysisk tilrettelegging langs ruta.

EUs vannrammedirektiv har gitt embetet nye utfordringer. Nord-Trøndelag fylke har to pilotvassdrag som omfattes av ordninga. Det er Stjørdals vassdraget og Folla fjorden. Målet med vannrammedirektivet er å gi vassdragene en god økologisk balanse. Landbruksavdelingen har deltatt på befaringer og møter i samarbeid med miljøvernavdelinga som organiserer arbeidet her i fylket. I denne forbindelse har landbruksavdelingen også arrangert en fagdag sammen med miljøvernavdelinga med temaene EUs vannrammedirektiv, avrenning av næringsstoff og plantevernmidler fra jordbruks arealer i Trøndelag.

2.6 Samfunnstryggleik og beredskap

Fylkesmannen har sammen med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fortsatt arbeidet med revisjon av ROS-Trøndelag (felles ROS-analyse for Trøndelagsfylkene) gjennom hele året. Arbeidet er på det nærmeste avsluttet, og en sluttrapport skal forelegges Trøndelagsrådet 23. februar 2009. Det er besluttet at prosjektet skal markere sin avslutning med en konferanse 3. september 2009 hvor rapporten skal presenteres for alle viktige aktører på beslutnings-takernivå. En mer detaljert presentasjon og forventningsformulering vil bli gjennomført dagen etter for kommunene i begge Trøndelagsfylkene. ROS-Trøndelag, i revidert stand, skal ha samme gyldighetsperiode som felles fylkesplan for Trøndelagsfylkene.

Embetet arrangerer årlig en kommunal fullskalaøvelse i samarbeid med Lokal redningsentral sitt øvingsforum. Kvikkleireskred i tett bebyggelse var scenario for årets øvelse.

Arbeidet med felles digitalt kartverk på begge sider av riksgrensen er blitt videreført i 2008. Prosjektet, eller mer korrekt et forprosjekt, er blitt godkjent som INTERREG-prosjekt, og prosjektmidler er stilt til disposisjon. Forprosjektet drives av Länsstyrelsen i Jämtlands län, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Lantmäteriet og Statens Kartverk. I mai måned i 2008 ble det gjennomført et seminar i Steinkjer hvor viktige deltakere var først og fremst nødetatene på begge sider av grensen. Målsettingen med seminaret var å bringe på rene hvilke digitale kartdata man har behov for i grensetraktene og som uhindret kan brukes av nødetatene uansett nasjonalitet. Forprosjektet skal også gjennomføre en øvelse i februar 2009 hvor målsettingen er å foreta uttesting av felles, digitale kartdata utviklet bl.a. på bakgrunn av seminaret i Steinkjer. Forprosjektet skal avsluttes med en rapport hvor det bl.a. tas standpunkt til etablering av et hovedprosjekt. Rapporten skal foreligge i løpet av mars 2009.

Embetet har i 2008 deltatt i en regional pandemiøvelse.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

Resultatområde 00.1 Kongelige besøk

Fylkesmannen har bistått i planlegging og gjennomføring av ett besøk fra kongefamilien.

Resultatområde 00.2 Tildeling av ordener og medaljer

Embetet har behandlet 10 søknader om tildeling av Kongens fortjenestemedalje.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT	Sum
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 00.1 og 00.2	3	3
Sum:	3	3

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 Naturens mangfold og friluftsliv

01.1 Bærekraftig bruk og beskyttelse av leveområder

MVA har målopnåelse på de fleste av underområdene på resultatområde 01.1. Vi har fortsatt noe etterslep på innlegging av data i Naturbasen. Vi har fortsatt et stort behov for nyerverving av kunnskap på arter og naturtyper for å sikre en optimal kunnskapsbasert forvaltning. Vi har tilleggs kommentarer på følgende områder;

Fylkesvise verneplaner

De fylkesvise verneplanene er gjennomført i Nord-Trøndelag. Det har blitt utarbeidet endringsforslag for Rinnleiret naturreservat som går på utvidelse av reservatet og revidering av verneforskriften. Forslaget vil bli sendt på høring tidlig i 2009.

Utvidet skogvern

FM har ferdigstilt et høringsutkast for vern av skog i Nord-Trøndelag. Høringsutkastet omfatter 41 områder, hvorav 29 områder er knyttet til statsallmenning, 7 på statskog, 2 er ÖVF-eiendommer (prestegårdsskoger) og 8 er frivillig tilbud på privat grunn/annet areal. Totalt er arealet på 552 kvadratkilometer.

Planarbeidet ble formelt startet gjennom en melding i 2007 etter at det hadde vært gjennomført registreringer siden 2005. Det har vært holdt i overkant av 100 møter/befaringer i løpet av planleggingsperioden.

Nasjonalparker og større verneområder

FM har vært sekretariat for Blåfjella-Skjækerfjella/Låarte-Skæhkere nasjonalpark også i 2008. Forvaltningsplanen for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark er ferdig godkjent og trykket. Forvaltningsplanen for Børgefjell/Byrkije nasjonalpark er godkjent av DN og vil bli trykket i 2009. FM deltar i møtene som arrangeres av Lierne kommune vedrørende Lierne/Lijre nasjonalpark.

Marin verneplan:

Levert forslag til oppstartsmelding til DN for følgende områder: Skarnsundet, Borgenfjorden (Børgin), Taustragrunnen (Selligrunnen). Etter avtale med DN ble Borgan og Frelsøy ikke tatt med i denne runden.

Forvaltning og naturoppsyn i verna områder:

For mindre verneområder er arbeid med skjøtselsplaner med fastsetting av bevaringsmål og tilstand, høyt prioritert.

Her er plan for naturreservatene Tautra m Svæet, Rinnleiret og Hammervatnet påbegynt og forventes sluttført i 2009. Man har også forberedt oppstart av skjøtelsesplaner for 11 nye reservat i 2009 (avhengig av bevilling). Betydelig restaurerings/skjøtelsesinnsats i 4 reservater. Oppsyn har hatt særlig høy prioritert i marint tilknyttede områder i Trondheimsfjorden.

En konstruktiv bestillingsdialog mellom FM/SNO har lagt grunnlag for gjennomføring av "tunge" skjøtelses- og tilretteleggingsoppgaver, målrettet naturoppsyn i verneområder og utarbeidelse av nye skjøtelsesplaner i 2009.

Kartlegging og overvåkning av biologisk mangfold

Har startet supplerende naturtypekartlegging på Innherred, samt oppstart av naturtypekartlegging i Meråker kommune. Diverse pågående kartleggingsprosjekt som bl.a. i kalkskog, ornitologiske undersøkelser i Blåfjella-Skjækerfjella NP, dobbeltbekkasin, fiskeørn, kongeørn, bekjempelse av rynkerose m.v.

Motorferdsel – Vi registrerer sterkt økende trykk på barmarkskjøring og bruk av helikopter. Kommunene har utfordringer på å holde forvaltningen innenfor rammene av motorferdselloven. Vi har og økende antall klagesaker til behandling.

Kulturlandskap

Bidratt, sammen med landbruksavdelingen, til at Skeisnesset i Leka kommune har blitt utpekt til nasjonalt utvalgt kulturlandskap. FM har fulgt opp med skjøtsel av kulturlandskapet på Kalvøya i Vikna kommune, Oppgården i Lierne kommune, Rinnleiret i Levanger/Verdal kommuner, Tautra i Frosta kommune, samt Øvre Forra (Levanger, Verdal, Stjørdal og Meråker kommuner).

01.2 Bærekraftig bruk og beskyttelse av arter, bestander og genressurser

MVA har måloppnåelse på resultatområdet 01.2.

Vi har tilleggskommentarer på følgende områder:

Forvaltning av anadrom laksefisk

- utarbeidet ny fiskeforskrift for laksevassdrag for perioden 2008-2012
- fangstopp-gaver for laksevassdrag er innhentet
- sjølaksefiskere er registrert digitalt
- FM har koordinert overvåkingen i nasjonale laksevassdrag etter bevilgning fra DN (Namsen, Årgårdsvassdraget, Verdalselva og Stjørdalselva)
- FM i NT har ledet styringsgruppen for kjemisk behandling av Steinkjervassdragene og gjennomført rotenonbehandling i samarbeide med Veterinærinstituttet
- overvåket spredning av lakseparasitten *G. salaris*
- behandlet søknader til Statens Fiskefond
- vurdert nye utsettingspålegg i regulerte vassdrag
- overvåket andel rømt oppdrettslaks i laksevassdrag
- initiert forsøk med sorteringsfiske etter rømt oppdrettslaks
- samarbeidet med SNO og Politiet om lakseoppsyn
- vært sekretariat for Lakserådet for Trondheimsfjorden og Lakserådet for Namdal
- deltatt i Fagrådet for Kunnskapssenteret for villaks og vannmiljø

Rovviltforvaltning

Rovdyrforvaltningen trekker betydelige ressurser. Det høye skadenivået i 2005 og i 2006 gjentok seg ikke i 2007. Skadenivået i 2008 har gått ytterligere ned. Innen rovdyrsektoren har fokuset om skadeforebyggende tiltak på en positiv måte rettet seg mot driftsmessige løsninger. Rovdyrsikre gjerder både som heisesongsbeite og i kombinasjon med tidlig heimsanking har fått økt fokus. Forvaltningsregimet for rovdyr stiller store krav til grunnkunnskap om blant annet bestandenes størrelse, sammensetning som kjønn og alder og utvikling. Dette er en kontinuerlig utfordring. DNA-analysene på bjørn ble til stor nytte og viser hva dette kan hjelpe oss med. Samarbeidet med SNO innen feltet er godt. Det er fortsatt ønskelig med mulighet for noe omstillingsarbeid innen småfæringene. Fylkesmannen ved landbruksavdelinga arbeider med dette opp mot Landbruksdepartementet.

Forvaltning av trua arter

Handlingsplan for elvemusling. FM i NT har hatt ansvaret for gjennomføring av Handlingsplanen for elvemusling. I 2008 er inventeringen i Nordland fullført. Totalt er det registrert elvemusling i 60 vassdrag i Nordland, og Nordland er kanskje det fylke med flest elvemuslingbestander. Tiltak for styrking av elvemuslingbestandene er gjennomført i Hammerbekken i Trondheim kommune og i Hunnselva i Oppland. I samarbeide med NRK er det

laget et dokumentarprogram om elvemusling.

Handlingsplan for stor salamander. FM har startet kartleggingen av forekomstene av stor salamander i fylket.

FM har fått NTNU til å utarbeide liste over truede/ansvarsarter innen karplanter og moser. FM støtter kartleggingsprosjekt på bl.a. dobbeltbekkasin og fiskeørn.

01.3 Fremmede arter og GMOer

Fremmede fiskearter

Ørekyte, kanadarøye, bekkerøye og karuss sprer seg i fylket, delvis ved ulovlig utsetting, delvis gjennom nedstrøms vandring. I samarbeide med NINA overvåkes spredningen av ørekyte i Namsenvassdraget. Ulovlig utsatt karuss i hagedam i Steinkjer kommune er fjernet. Det er igangsatt informasjonstiltak for å hindre spredning av ørekyte til Børgefjell.

Fremmede plantearter

Det er startet et prosjekt for bekjempelse av rynkerose i regi av Bioforsk. Prosjektet gjennomføres på Ørin og Rinnleiret naturreservater i Verdal og Levanger kommuner.

01.4 Friluftsliv

MVA har som i tidligere år ikke klart å prioritere nødvendig engasjement på friluftslivområdet. Ressursbruken har stort sett gått med til følgende;

-deltatt i Forum for friluftsliv

-fordeling av tilskuddsmidler (tidligere rapportert DN/SFT)

-oppnevnt koordinator for friluftsliv i skolen

-initiert forvaltningsplaner for viktige friluftsområder i Steinkjer, Inderøy, Namsos og Stjørdal og framskaffet dokumentasjon på behov for investering

-ført tilsyn med statlig sikra friluftsområder

-veiledet allmennheten om regelverk for lakse- og innlandsfiske

Resultatområde 02 Bevaring av kulturminner

02.3 Kulturmiljø

Resultatområde 03 Rent hav og vann og giftfritt samfunn

03.1 Helhetlig hav- og vannforvaltning

MVA har fulgt opp de oppgaver/forventninger som ligger i embetsoppdraget og har måloppnåelse.

Arbeidet med vannrammedirektivet utgjør en betydelig oppgave og MVA har bidratt til at forvaltningsplanen med tiltaksprogram for Foldafjorden og Stjørdalsvassdraget ble ferdig for utlegging til høring innen fristen.

Landbruksavdelingen har vært involvert i arbeidet.

Vanndata er lagt inn fortløpende i SESAM.

Bidrag i arrangementen av DN-FM fagsamling om vanndirektivet i Stjørdal aug 08.

03.2 Overgjødning og nedslamming

Akvakulturanlegg og flyplasser konsesjonsbehandles løpende.

FM NT samarbeider med vannregionmyndigheten om forvaltningsplan. Utkast til forvaltningsplan for to vannområder i NT er ute på høring.

FM veileder og følger opp kommunene mht. kravene i forurensningsforskriftens avløpsregler. en kommune gjenstår mht. oppgradering av renseløsning. FM har varslet om tvangsmulkt knyttet til gjennomføring i denne saken (gjelder Namsos kommune).

FM i NT deltok i avløpsaksjonen i 2008. Alle kommuner der FM er forurensningsmyndighet ble kontrollert med ett unntak (unntaket var en kommune som ble kontrollert i 2007, - Stjørdal kommune).

03.3 Oljeforurensning

MVA har måloppnåelse.

MVA har bidrag til et operativt digitalt miljøsårbarhetskart, deltatt på samlinger og øvelser. Har fulgt opp en akutt forurensningssak som ble delegert fra Kystverket.

03.4 Miljøgifter

Fylkesmannen har måloppnåelse på området miljøgifter.

Fylkesmannen har behandlet saker, og sendt rapport til SFT om mudring/dumping innen fristen.

Nord-Trøndelag har ingen havner som er omfattet av tiltaksplanen.

Fylkesmannen har behandlet saker som gjelder forurenset grunn der FMVA er myndighet, og oppdatert grunnforurensningsdatabasen løpende.

Kommunene i Nord-Trøndelag bidrar ikke til å oppdatere grunnforurensningsdatabasen for lokaliteter iht. kap. 2 i forurensningsforskriften.

Fylkesmannen har ikke hatt klagesaker på kommunale vedtak etter bygge-/graveregelverket (kap. 2 i forurensningsforskriften). Fylkesmannen veileder kommunene ved behov i saker etter kap. 2, veiledningen gjøres innenfor rammene av FM som klageinstans.

FM Nord-Trøndelag samarbeider med vannregionmyndigheten mht. fokus på prioriterte stoffer i vanndirektivarbeidet.

FM i NT deltok i PCB-aksjonen, og rapporterte denne særskilt.

Vi har før 2008 gjennomført prøvetakingsprogram for tungmetallavrening fra skytebaner, men har ikke hatt aktivitet mht. dette i 2008, og har heller ikke fått forespørsel om dette fra SFT.

Ett skipsverft i fylket er pålagt sedimentundersøkelser.

03.5 Avfall og gjenvinning

Fylkesmannen har måloppnåelse på området.

Fylkesmannen har gitt tillatelser til to av tre deponier som skal drives videre iht. deponiregelverkets krav. Den siste tillatelsen vil bli gjort ferdig i februar/mars 2009. Seks sorteringsanlegg er konsesjonsbehandlet. Det er således kun en tillatelse som mangler mht. konsesjonsbehandling og kravstilling avslutning/etterdrift etter deponiregelverket (kap. 9 i avfallsforskriften).

Fylkesmannen har jevnlig kontaktmøter med avfallsselskaper for å formidle statlig avfallspolitikk.

Fylkesmannen bistår ved behov ved faglige spørsmål om sluttbehandlingsavgiften.

Fylkesmannen bistår kommunene i spørsmål om forsøpling/ulovlig avfallsbehandling.

I samarbeid med SFT arrangerte Fylkesmannen i juni 2008 konferanse om bygg- og anleggsavfall for kommunene og byggebransjen.

Fylkesmannen har i 2008 hatt fokus på deponiregelverket (kap 9 i avfallsforskriften), men ikke særskilt fokus på vedlegg 2 om mottakskontroll.

Fylkesmannen har gjennomført undersøkelser i to kommuner i 2008 der bl.a. forsøpling/ulovlig avfallsbehandling var tema. Den tredje kommunen ble undersøkt i januar 2009.

FM i NT deltok i EE-aksjonen i 2008. Denne er rapportert særskilt.

Avfallsordninger i havner er ikke fulgt opp spesielt i 2008, men det vil bli fokusert på dette i 2009 etter instruks fra SFT.

FM NT har oppdatert databasen Forurensning, og har fulgt opp egenrapporteringsystemet/Altinn.

Rapporteringskrav for avfallsforbrenningsanlegg er fulgt opp ved egen rapport.

Resultatområde 04 Et stabilt klima og ren luft

04.1 Klimaendringer

Det er opprettet et internt klimanettverk ("FMs klimapanel") hos FM-NT hvor man har en intern koordinering mellom avdelingene og en felles opplæring på klimaområdet ("Klimaskole"). I tillegg har flere hos FMVA deltatt på klimaseminar for å øke avdelingens kompetanse på området.

FMVA har deltatt aktivt på alle samlingene i Livskraftige kommuner-nettverkene som er opprettet i fylket. Nesten alle kommunene i fylket arbeider nå med klima- og energiplaner, og 5 planer er ferdigstilt.

I mars 2008 var klima hovedtema på Miljøvernkonferansen som FMVA arrangerte for alle kommunene i fylket.

I 2008 hadde man hovedfokus på temaet klima i prosjektet Grønt Flagg i Nord-Trøndelag, hvor FMVA er leder i styringsgruppen.

04.4 Lokal luftkvalitet og støy

Fylkesmannen påser gjennom plangruppen i embetet at T-1442 er ivaretatt i arealplaner som Fylkesmannen har til

uttalelse.

Fylkesmannen veileder kommunene ved behov i saker som gjelder støy.

FM i NT har i brev av 21.04.2008 rapportert om anleggseieres kartlegging og tiltaksvurderinger etter forurensningsforskriftens kap 5 til SFT.

FM i NT har ikke lagt inn alle opplysninger om skytebaner inn i databasen Forurensning, men vil forsøke å prioritere dette i 2009.

Resultatområde 05 Internasjonalt miljø samarbeid og miljø i nord- og polarområdene

05.1 Miljø samarbeid i internasjonale miljø fora, herunder EUs miljø samarbeid og UNEP

05.2 Geografisk rettet miljø samarbeid, herunder miljø bistand

05.3 Miljø samarbeid i nord- og polarområdene

Resultatområde 06 Planlegging for en bærekraftig utvikling

06.1 Ansvar for at nasjonal politikk formidles og ivaretas

Nasjonal politikk er formidlet gjennom uttalelser til søknader om dispensasjon fra plankrav og bestemmelser og regulerings- og arealplaner. Det har vært et betydelig antall dispensasjonssaker i 2008, og flere kommunale vedtak er påklaget av embetet pga konflikter med nasjonale miljø hensyn. Enkelte klager er avgjort av Settefylkesmann. Det har vært en markant økning i rapportåret på plansaker generelt. Hovedvekten av plansaker har gått på byggetiltak i strandsonen og 100-metersbeltet langs sjø, vann og vassdragsnære tiltak og by- og tettstedsutbygging.

Vi har deltatt på samlinger hvor klima- og energiplaner har vært tema - sammen KS og Livskraftige kommuner.

Nord-Trøndelag fylkeskommune har vedtatt at det ikke skal utarbeides fylkesdelplan for vindkraft. Fylkesmannens Miljøvernavdeling har imidlertid deltatt i arbeidsgruppe om Fylkesdelplan vindkraft i Sør-Trøndelag.

Miljøvernavdelingen har deltatt på regionale og lokale plansamlinger hvor hovedtrekkene i ny plan og bygningslov har vært tema. Økt fokus på ny planlov i 2009.

Miljøvernavdelingen har sammen med Landbruksavdelingen gitt tilbud om og gjennomført folkevalgtopplæring etter kommunevalget i flere av fylkets kommuner. Tema for opplæringen har vært plansaker og hensynet til strandsoner og 100-metersbelte, biologisk mangfold, INON og varig verna vassdrag.

06.2 Fylkesmannen som styringsmessig bindeledd og rettssikkerhetsgarantist

Fylkesmannen gav uttalelse til 126 plansaker som var sendt oss til uttalelse i 2008. Uttalelsene ble gitt innenfor fristene som kommunene hadde fastsatt. I noen saker er frister blitt forlenget etter anmodning fra Fylkesmannen. Ingen innsigelse er blitt framsatt for sent.

I alle arealplaner Fylkesmannen har til uttalelse vurderer vi den juridiske holdbarheten.

Fylkesmannen foretok mekling i 5 plansaker i 2008. Alle gjaldt reguleringsplaner, ingen av disse har endt med oversendelse til Miljøverndepartementet til avgjørelse. En sak vedrørende innsigelse mot kommuneplanens arealdel som ble sendt departementet til avgjørelse var meklet i 2007.

Fylkesmannen innvilget dekning av saksomkostninger i en sak som hører inn under Miljøverndepartementet 2008.

06.3 Samordning av statlige interesser

06.4 Kart og geodata

Fylkesmannen har i samråd med Statens kartverk sendt brev til de av våre kommuner som har forholdsvis mange saker som ikke er ferdigstilt etter gjeldende delingslov. Vi har orientert om at ny lov vil tre i kraft i 2009 og bedt om at ferdigstilling av sakene blir gitt prioritet.

Fylkesmannen mottok ingen klagesak etter delingsloven i 2008.

Resultatområde 07 Tverrgående virkemidler og oppgaver

07.2 Kunnskapsoppbygging og miljøinformasjon

Databasen "Miljøstatus" oppdateres en gang i året og basen "Forurensning" oppdateres fortløpende.

FM-MVA arrangerer årlig en 2-dagers miljøvernkonferanse.

FM-MVA deltar aktivt i nettverket "i - et livskraftig felleskap".

Ingen spesielle rapporteringskrav til resultatområdet 07.2.

07.3 Virkemidler og prosesser

FM har gjennomført tilsyn med virksomheter iht. egen fastsatt tilsynsplan.

FM i NT samarbeider med andre regionale/lokale HMS-etater om tilsynsarbeidet, og gjennomfører en del fellestilsyn med bl.a. Arbeidstilsynet og Det lokale eltilsyn. Alle tilsyn i bygg- og anleggsaksjonen ble gjennomført som fellestilsyn. Erfaringene med dette samarbeidet er gode.

Tilsyn med kommunen som forvalter av miljøvernlovgivningen: det er i perioden november - januar gjennomført

undersøkelser med tre kommuner med tema ulovlig stengsler og forsøpling/ulovlig avfallsbehandling. Rapportene er sendt til DN og SFT. To ansatte fra FM i NT deltok på kurs om kommuneundersøkelsene som ble gjennomført i september. Erfaringene med undersøkelsene har vært gode.

FM i NT krever inn gebyr for arbeid med kontroller og tillatelser iht. forskriften og SFTs instruks. Det føres logg for dette arbeidet.

Vi forsøker løpende å oppdatere databasen Forurensning.

Vi har sendt inn rapport for fjårets tilsyn samt overordnet kontrollplan til SFT.

FM i NT ligger noe under SFTs forventninger til ressursbruk på kontrollarbeidet.

FM i NT har deltatt i, og rapportert kontrollaksjonene som SFT har initiert. Dette gjelder også regional aksjon rettet mot bygg- og anleggsbransjen.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT	Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	
Resultatområde 01	400	400	0
Resultatområde 02		0	0
Resultatområde 03	113	113	0
Resultatområde 04	12	12	0
Resultatområde 05		0	0
Resultatområde 06	134	134	0
Resultatområde 07	123	123	0
Sum:	782	0	782 0

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

1. Beskrive kort de viktigste utfordringene i fylket innen jordbruksområdet.

De største utfordringene knytter seg til svak lønnsomhet spesielt innen melk og storfeproduksjon. Videre har fylket betydelige utfordringer knyttet til konflikten mellom freda rovvilt og sau på utmarksbeite. Sterk strukturutvikling over tid fører til at det blir lenger mellom de aktive produsentene. Dette merkes nå godt i mange områder - også innen de tunge husdyrproduksjonene.

Antall aktive bruk som søker produksjonstilskudd er nå 3640 - en nedgang på 73 (1,96 %). Dette er en lavere nedgang enn de siste årene og tilsvarer omtrent nedgangen på landsbasis. Dyretallet innen det grovfôrbaserte husdyrholdet går noe ned. Størst er nedgangen innen sau, antall mordyr er redusert med 5,1 %. Mange år med store tap til rovvilt er en sterkt medvirkende årsak til nedgangen. Melkeproduksjonen opprettholdes med økt ytelse, mens produksjonen av mørke kjøttslag reduseres. Svin og eggproduksjon viser en økning, og slaktekylling har hatt en kraftig økning på hele 18,3 % på ett år.

2. Gi en oversikt om hvordan midlene over kapittel 1144 post 77 til rovviltkompensasjonen er benyttet.

Landbruksavdelingen samarbeider med miljøvern avdelingen om gjennomføring av rovviltpolitikken i fylket. Det legges ned en betydelig innsats fra landbruksavdelingens side sammen med kommunene for å finne tiltak som gjør det mulig å opprettholde beitenæringene i de mest rovviltutsatte områdene. Landbruksavdelingen har tett og god kontakt med fylkeslag og lokallag for Norsk Sau og Geit i Nord-Trøndelag, det samme med kommuner og beitelag. Det er gjennomført møter med alle kommuner og beitelag som har store tap av beitedyr til rovvilt. Tema for møtene har vært bestandsregistrering av rovvilt, skadefellingssøknader og uttak av skadedyr, samt forebyggende tiltak. Landbruksavdelingen møter som observatør i Rovviltnemnda for region 6. Det er etablert et godt samarbeid med Mattilsynet, både regionkontor og de tre distriktskontorene i fylket.

Landbruksavdelingen samarbeider også med miljøvernavdelingen om prioritering og tildeling av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader. Det er i 2008 planlagt og gjennomført bygging av flere rovviltsikre gjerder, og det er mange rovviltsikre gjerdeprosjekter under planlegging for etablering før beitesesongen 2009. I beitesesongen 2008 ble det gjennomført forsøksprosjekt med forsterket tilsyn med sau på utmarksbeite. Det ble fra LMD stilt kr 2 400 000 til disposisjon, og det forsterkede tilsyn ble gjennomført med innleid hjelp. Det forsterkede tilsynet kom i tillegg til basistilsynet som beitebrukerne gjennomførte med egen arbeidskraft. 12 beitelag i 7 kommuner deltok i prosjektet, og rapportene viser at det ikke er sjukdom eller skader som er tapsårsak i disse beitelagene. Rovvilt er tapsårsak for de dyrene hvor tapsårsak kunne fastslås. Ett av beitelagene brukte radiobjeller med GPS og GSM-signal for overvåking av dyra.

3. Beskrive utviklingen i beitebruk og utarbeide tapsstatistikk.

Det er 50 aktive beitelag i fylket. Av disse har 40 sau på beite og 27 storfe på beite - 17 har altså både sau og storfe. 27 storfe ble tapt på beite i beitelagene. 7 437 sau og lam ble tapt i beitesesongen, av disse var 1 471 voksne og 5 966 lam. Totaltaptet av sau og lam var i 2008 noe lavere enn året før, og det er særlig tap av voksen sau som har gått noe ned. 83,8 % av sau og lam i fylket er organisert i beitelagene og slipper dyra på beite gjennom organisert beitebruk.

Tabellen viser antall sau og lam på beite i Nord-Trøndelag 2007 og 2008:

År	Antall bruk med sau	Søyer	Lam	Utg. sau	Medl. beitelag	Slept sau	Slept lam	Tapt sau	Tapt lam	Tapt sau %	Tapt lam %	Total tap %
2008	519	31118	51911	2624	353	26327	43222	1471	5966	5,59	13,80	10,69
2007	528	33347	54543	1962	358	26995	44495	1811	6213	6,71	13,96	11,21

4. Beskrive status for overføring av ansvaret for veterinærtjenester til kommunene.

Vakt- og administrasjonstilskuddet for 2008 er tildelt hver kommune i henhold til vedlegg til Rundskriv 57/07. Kommunene har valgt å samarbeide slik at en kommune for hvert veterinærvaktområde administrerer ordningen på vegne av alle kommuner i vaktområdet. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har et klart inntrykk av at administrasjonen av ordningen har fungert godt. To vaktområder går over fylkesgrensen mot Sør-Trøndelag. Dette har ikke skapt administrative problemer.

Det er et ønske fra flere kommuner at vakt- og administrasjonstilskuddet i hvert vaktområde tildeles direkte til den kommunen som administrerer ordningen for 2009.

Stimuleringsstilskuddet for å sikre veterinærdekningen er fordelt av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag etter søknad fra flere kommuner. Midlene ble fordelt til kyststrøk og øysamfunn i Namdal samt til Indre Namdal. Kommuner i Indre Namdal ble prioritert på grunn av lavt dyretall, store avstander og dårlig næringsgrunnlag for veterinære tjenester. Det har ikke kommet klager eller andre negative reaksjoner på fordelingen av midlene. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har et inntrykk av at kommunene har brukt stimuleringsmidlene som driftsstøtte til veterinærer som betjener området på dagtid.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2008	2007
FMNT	26327	43222	84	5,59	13,8	10,69	11,21
Sum	26327	43222	84	0	0	0	

21.2 Skogbruk

5. Rapportere kort om utviklingen og utfordringene i skogbruket.

Meldinga om *Kystskogbruket* ble lagt fram i slutten av januar og fylkestinget i Nord-Trøndelag slutta seg til forslagene i meldinga. Fylkestinget ønska at Nord-Trøndelag skal ta en sentral rolle i arbeidet med å følge opp "Melding om kystskogbruket" og mener at det er riktig at kystfylkene samarbeider om å følge opp tiltakene i meldinga. Næringa ønsker selv å ha en sentral rolle i arbeidet. Landbruks- og matdepartementet bevilgning og støtte til arbeidet forøvrig har vært viktig.

Forumet *Skognæringa i Trøndelag* har vist at nettverksbygging er viktig og avgjørende for å få til økt aktivitet. Skogbruksaktører og skogindustrien i Nord-Trøndelag har sammen arbeidet med informasjon- og kunnskapsformidling, konkrete satsinger og prosjekt siden 2004. Denne måten å arbeide på må videre gis en forankring i kommunene slik at det kan etableres flere lokale skognæringssatsinger. Dette arbeidet er påbegynt og prosjektet Skognæringa i Midtre-Namdalen i gang. Det er et mål at slike nettverk blir etablert i alle regioner i fylket.

Hogsten har økt med over 10 % det siste året og en må tilbake til 1997/98 for å finne et tilsvarende høgt nivå. Nedgangen i etterspørselen etter trelast og reduksjonen av sagtømmerprisen etter sommeren gjør at en er spent på den videre utviklingen. Skogkulturaktiviteten har økt det siste året og særlig når det gjelder nyplanting, men det er fortsatt en del etterslep.

Fylkesmannen bistår kommunene i utarbeidelse av hovedplaner for skogsveger for å ivareta vedlikehold, modernisering og utbygging av skogbrukets infrastruktur. De fleste

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Nord-Trøndelag - Innhold:

kommune er kommet godt i gang med arbeidet, som skal være ferdig i løpet av 2009. Det er avdekket at en god del traktorveger ikke er registrert på offentlige kart. Mangel på utstyr er begrensende for aktiviteten i bratt og vanskelig terreng.

Alle kommuner har startet arbeidet med utarbeidelse av klima- og energiplaner. Noen kommuner er ferdig med disse planene. Dette arbeidet følges opp gjennom bioenergisprosjektet. Bygging av nye bioenergianlegg går sakte. Dette skyldes at rammebetingelsene i hele bioenergiverdikjeden fortsatt er for dårlig. Dette slår særlig negativt ut i forhold til små- og mellomstore anlegg.

Det gis tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket og skogbruksplanlegging. Samlet er det gitt ca 13,1 mill kroner til disse formålene mot 12,6 mill kroner 2007. Det er registrert en økning i bruken av skogfond i forhold til 2007, men det avsettes fortsatt mer enn forbruket. Et arbeid med bedre og mer målretta informasjon til skogeierne om skogfond er påbegynt.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

6. *Beskrive samarbeidet med regionale aktører innen næringsutvikling, herunder å redegjøre for hvilke aktører som følger opp de ulike delene av den regionale næringsstrategien.*

LMD har gitt Fylkesmannen ansvar for å koordinere utformingen av en strategi for landbruksrelatert næringsutvikling, samt koordinere bruken av de fylkesvise BU-midlene.

Strategien er revidert i løpet av 2008. Arbeidet med dette har vært prosjektorganisert, med Landbruksforum som styringsgruppe, og en mindre arbeidsgruppe som besto av NT fylkeskommune, Innovasjon Norge, Allskog BA, NT Bondelag, NT Bonde- og Småbrukarlag og landbruksavdelingen har utformet dokumentet.

Innovasjon Norge forvalter de bedriftsrettede BU-midlene, og Fylkesmannens landbruksavdeling de tilretteleggende midlene.

7. *Rapportere på bruken av BU-midler i forhold til den regionale næringsstrategien. Kopi til Innovasjon Norge som også skal inkl. regnskap for utbetalingene.*

Fullstendig rapport om bruken av de fylkesvise BU-midlene sendes LMD innen 28. februar 2009, med kopi til Innovasjon Norge (jfr. rundskriv M-1/2008 fra LMD). Denne rapporten skal vurdere virkemiddelbruken i forhold til regional strategi for næringsutvikling.

21.4 Verdiskapingsprogrammene

8. *Beskrive aktiviteten og samarbeidet med ulike aktører i tilknytning til verdiskapingsprogrammene.*

For å koordinere innsatsen Verdiskaping Mat er det etablert et samarbeidsforum - Team Mat - mellom Bondelaget, Innovasjon Norge, Fylkeskommunen, Kompetansenavet for småskala matproduksjon på Mære, Mattilsynet. Fylkesmannen deltar også i et tilsvarende forum på team reiseliv. Innsatsen i forhold til VSP mat i 2008 har vesentlig vært knyttet til vekststrategisatsingen der det er drevet oppsøkende virksomhet til 14 utvalgte bedrifter som vurderes å være i målgruppen for vekstsatsingen, koordinert av kompetansenavet for småskala mat i Midt-Norge. Dette arbeidet fortsetter i 2009. Fylkesmannen er involvert i flere prosjekt som har delfinansiering via VSP.

VSP-mat 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Sum bevilget [TNOK]	2215	3010	2360	2305	4918
Antall tilsagn	9	14	8	19	17
Snitt (TNOK/tilsagn)	246	215	295	121	289

For 2008 Fikk følgende fellesprosjekt midler:

Den gyldne omvei

Nammandalen

Naturkjøtt

Oi Trøndersk Mat og drikke

Trøndelag forsøksring

NT Fylkeskommune fikk midler til følgende prosjekter:

Mat på Mære

Søke gammel skape nytt

Trygg ost

Forøvrig blir kompetansenavene finansiert gjennom VSP MAT, men dette går gjennom IN landbruk og marin.

Resultatområde 22 Miljøtiltak i landbruket

22.2 Tiltak for å redusere forurensninger

9. *Beskrive hovedelementene i Fylkesmannens arbeid med forurensningsrelaterte spørsmål på landbruksområdet.*

SMIL (spesielle miljøtiltak i jordbruket) omfatter bl.a. tiltak for å redusere erosjon og tap av næringsstoff fra åpne løp eller ved underdimensjonering eller skader på lukkede løp, og tilbakeholdelse av jord og næringsstoff ved etablering av rensedammer og vegetasjonssoner langs vassdrag. I 2008 er det tildelt 1,3 mill. kroner i tilskudd til planlagte tiltak, og utbetalt 1,8 mill. kroner til gjennomførte tiltak. Tilskuddsbeløpet er omtrent som tidligere år.

Gjennom RMP (regionalt miljøprogram) er det søkt om tilskudd til endra jordarbeiding (pløying utsatt fra høst til vår) på 164 000 dekar, tilsvarende 50 % av fylkets kornareal, og tilskudd til ugrasharving (i stedet for plantevernmidler) på 17 700 dekar. Oppslutningen er stabil mht. 2007.

I 2008 har arbeidet med vannrammedirektivet ” materialisert seg ” som faglig støtte til Stjørdal kommune, og innspill til vannregionmyndigheten. Fylkesmannen tok initiativ til, planlagte og gjennomførte et åpent møte på Kvithamar om landbruksforurensning, med 50 deltakere fra forskning, forvaltning og næring.

10. *Beskrive tilstand og utvikling for forurensning fra landbruket i fylket.*

Forurensningen fra fylkets landbruk har i snitt stabilisert seg på et lavere nivå enn på 90-tallet. Dette skyldes en vellykket 20-årsperiode med informasjon og tilskuddsordninger for spesielt å ta vare på husdyrgjødsel og matjord. Disse ordningene må være sentrale også i åra som kommer for å møte utfordringene som utviklinga i jordbruket stiller; konsentrasjon av husdyrproduksjon i store enheter og i områder. Økt utegangerproduksjon på kjøttfe gir utfordringer mht. relativ konsentrert avrenning fra husdyrgjødsel.

11. *Beskrive behovet for konkrete tiltak og endret virkemiddelbruk.*

Eksisterende virkemidler dekker de fleste forhold vedrørende forurensning fra jordbruket, men det bør vurderes å innføre tilskuddsordninger til husdyrgjødsellager. Videre bør det vurderes om virkemidlene er utformet slik at det bidrar til god agronomi, vekstskifte, god utnyttning av husdyrgjødsel og redusert erosjon.

Arbeidet med vannrammedirektivet, med målsetninger for vannkvalitet, vil også føre til økt etterspørsel etter dagens tilskuddsmidler.

22.3 Miljøprogram og miljøplan

12. *Beskrive prioriteringer og tiltak Fylkesmannen har gjennomført i regionalt miljøprogram.*

Da de regionale miljøprogrammene ble innført i 2005 var det bestemt at det skulle gjennomføres en revisjon etter fire år. 2008 var derfor siste sesong med første generasjon av miljøprogrammet. I Nord-Trøndelag er det ikke gjennomført endringer i fireårsperioden ut over endring av satsing og tydeliggjøring av retningslinjene som utfyller forskrifta.

I 2007 førte stor interesse og sterk økning i aktiviteten til et søknadsvolum langt ut over tilgjengelig ramme. De foreløpige satsene for enkelte av ordningene ble derfor satt betydelig lavere i 2008 for å hindre en tilsvarende situasjon. Til tross for dette fikk vi likevel søknader ut over tilgjengelig ramme også i 2008. Dette må anses som gledelig i den grad det er et resultat av målretta innsats for økt miljøinnsats i jordbruket, blant anna gjennom ”Fram i lyset”. Det treårige samarbeidsprosjektet mellom FMLA og NTFK med sterk vekt på synliggjøring og skjøtsel av kulturminner i jordbrukslandskapet er nå i sin avslutning, men samarbeidet vil bli videreført i nye former. Gjennom fastsetting av både foreløpige og endelige satser, som har skjedd i samråd med organisasjonene regionalt, er det foretatt en prioritering mellom ulike innsatsområder, samtidig som det er lagt vekt på forutsigbarhet, og at enkeltbrukere ikke skal rammes urimelig.

I 2008 ble det gjennomført en omfattende prosess i samband med revisjonen av miljøprogrammet, og i august var Nord-Trøndelag vertskap for ei landsomfattende samling for forvaltere fra flere sektorer med dette som tema. Det ble gjennomført ei befaringsreise som viste eksempler på gode tiltak i kulturlandskapet med støtte av miljømidler fra jordbruket. I prosessen for øvrig har det vært både formell og uformell kontakt med kommunene og ulike organisasjoner, og forslaget til nytt miljøprogram for perioden 2009-2012 var ute til høring før det ble oversendt SLF for godkjenning.

Det ble oppnådd en høy grad av konsensus om tilskuddsordninger som i hovedsak viderefører de som allerede er etablert, men med en sterkere spissing av miljøprofilen. For å kunne disponere midlene mer effektivt og målretta er antall ordninger redusert, blant annet er det generelle tilskuddet til dyr på utmarksbeite fjerna. Skjøtsel av registrerte

miljøverdier er sterkt prioritert samtidig som det stimuleres til beiting og slått av ugjødsel varig eng for å hindre gjengroing og ivareta miljøverdier. Det tilstrebes også en god balanse mellom kulturlandskaps- og forurensingstiltak.

13. Sammenstille årlige aktivitetstall for hovedområdene i fagsystemet for regionalt miljøprogram.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2008 etter søknadsomgang 2007 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Gjengroing	Avrenning til vassdrag	Kulturminneverdier	Tilgjengelighet og friluftsverdier	Verdifulle kulturlandskap	Plantevernmiddel	Avfallsinnsamling	Annet
FMNT	4302155	12279430	392250	0	8235737	530790	0	
Sum	4302155	12279430	392250	0	8235737	530790		

22.4 Økologisk landbruk

14. Angi status for arbeidet med handlingsplan for økologisk landbruk og gi en oversikt over gjennomførte tiltak.

Det er stor interesse for økologisk produksjon i Trøndelag. Og det er flere som melder seg inn i Debio-ordningen enn de som melder seg ut. Det har vært spesielt stor etterspørsel etter gratis førsteår (GFR) på melk i Trøndelag. At interessen for økomelk er stor, synliggjøres også med at halvparten av ønsket kjøp av statens økomelk-kvoter kommer fra produsenter i Trøndelag.

Ved inngangen til 2009 drives 62.530 daa økologisk i Nord-Trøndelag (økologisk + karens), dette er 7,1 % av totalt dyrket areal i fylket.

Handlingsplanen for økologisk landbruk er felles med Sør-Trøndelag, likeledes er flere av de tunge satsingene felles for fylkene. Hovedsatsinga nå, "ØkoLøft for Trøndelag og Helgeland" favner både økologisk storfekjøtt, økologisk grønt samt informasjon opp mot faglagene. Fylkesmannen bidrar både med midler over den økologiske handlingsplanen samt med fylkets BU-midler.

På grunn av den store interessen for gratis førsteår har landbrukets forsøksringer søkt på økt stillingsressurs for å følge opp produsenter som ønsker å legge om til økologisk jordbruk. Søknaden støttes av fylkesmannen, da en god agronomisk basis er grunnlaget for å lykkes i økologisk produksjon.

Midlene for 2008 er satt av og brukt på følgende måte:

Prosjekt	Beløp
ØkoLøft for Trøndelag og Helgeland, Tr.lag forsøksring	180 000
Aktivitetsmidler til forsøksringen, Trøndelag forsøksring	105 000
Prosjekt Økokorn og samarbeid mellom gårdsbruk, Trøndelag forsøksring	100 000
Studietur Naturkjøtt B/A	10 000
Øko-torg, Trønderst Matfestival	10 000
Møte referansegruppa NT/ST	6 480
Økologisk seminar i regi av Oikos Innherred	8 000
Foreløpig sum	419 480

22.5 Tre og miljø

15. Gi tilbakemelding på aktiviteten knyttet til økt bruk av trevirke og til satsing på bioenergi i årsrapporten. Arbeidet med økt bruk av trevirke og satsing på økt bruk av fornybar energi er organisert gjennom to selvstendige prosjekt:

Prosjektet Bioenergi i Nord-Trøndelag har gjennomført et første prosjektår med stor aktivitet. Prosjektet ligger godt i rute i forhold til de hovedaktiviteter som var planlagt for første driftsår. Det er blant annet arbeidet mye med nettverksbygging rundt kommunenes arbeid med klima- og energiplaner. Dette gjøres i samarbeid med KS. De fleste kommunene er nå med i disse nettverkene og alle kommuner har startet arbeidet med utarbeidelse av klima- og energiplaner. Noen kommuner er ferdig med disse planene. Bygging av nye bioenergianlegg går sakte. Dette skyldes at rammebetingelsene i hele bioenergiverdikjeden fortsatt er for dårlige. Dette slår særlig negativt ut i forhold til små- og mellomstore anlegg. Det arbeides aktivt på ulike arenaer for å bedre rammebetingelsene for bioenerginæringen.

Prosjektet Verdiskaping i trebransjen i Trøndelag arbeider med næringsutvikling og utvikling av nettverk knyttet til trebransjen i Trøndelag. Pr. dato er det 31 ulike delprosjekt inne i denne satsingen. Arbeidet er slik i særlig grad innretta mot bistand for igangsetting av produktutviklingsprosjekt i den enkelte bedrift. Det store antall delprosjekter i porteføljen viser at dette arbeidet er svært viktig. Det er ikke minst viktig i dagens markedssituasjon hvor mange trebrukende bedrifter sliter.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

23.2 Eiendoms- og bosettingspolitikk

16. Rapportere om klagebehandlingen.

Fylkeslandbruksstyret har i 2008 avholdt 5 møter og totalt behandlet 32 saker. 9 av sakene refererer seg klage over avslag på søknad om til deling/omdisponering (en tatt til følge). Fylkeslandbruksstyret har i 2008 av eget tiltak tatt opp 4 saker til overprøving av eget tiltak med det resultat at underinstansens vedtak ble omgjort i 3 av sakene. Fylkeslandbruksstyret har også i 2008 behandlet en sak vedr. klage på positivt vedtak om oppdyrking. Likeså er behandlet en klage over avslag på søknad om hogst i kystgranskog (klagen ikke tatt til følge) samt en søknad om odelsfrigjøring (søknaden ikke imøtekommet). Fylkeslandbruksstyret har også hatt 7 plansaker til uttalelse.

Fylkeslandbruksstyret, som klageinstans, har i 2008 ikke behandlet klager over avslag på søknad om konsesjon. Styret har i 2008 behandlet en klage vedr. brudd på bestemmelsene om bo- og driveplikt.

Det er i også 2008 foretatt opplæring av folkevalgte i 13 kommuner, etter ønske fra kommunene selv og med temaer bestemt av kommunen selv.

Resultatområde 24 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

17. Omtale organiseringen av kontrolloppgavene, hvilke kontroller som er gjennomført og hvordan evt. avvik er fulgt opp, jf tildelingsbrev til Fylkesmannen fra SLF.

FMs kontrollarbeid på landbruksområdet i 2008

Hjelpeskjema til bruk i embetenes årsrapporter

1. Hvordan er kontrolloppgavene på landbruksområdet organisert?

a) Ansvarlige i avdelingen (funksjon/ stilling): Fagansvarlig.
Koordinering og tilrettelegging Risikobasert kontrollplan. Evaluering og rapportering. Oppfølging av funn.

b) Øvrig ansvars- og oppgavefordeling:
De med fagansvar for gjeldende tema er ansvarlig for de forskjellige ordningene:
Kontroll RMP, NMSK, PT

Samme personer har utarbeidet spørsmål og forebredt kontrollen på hhv RMP, PT og NMSK.

2. Hva er gjort av kompetansetiltak på kontrollområdet?

a) I FMLA:
Møte i avdelingen med gjennomgang av kontrollrapport fra SLF. Rapport 13/2007

Kontrollteamene har hatt opplæring i kontrollmetodikk. Intern opplæring .

b) I/rettet mot kommunene:

Orientering for kommunale saksbehandlere i forbindelse med fagdager om PT og RMP.

3. Hvilke kontroller er gjennomført og i hvilket omfang?

Forvaltningskontroll, antall kommuner:	7. En av de kontrollert enhetene har landbruksforvaltning for 4 kommuner .
Foretakskontroll, antall foretak:	0

4. Hvilke ordninger/delordninger er kontrollert?

Produksjonstilskudd - saksbehandlingsrutinert
Regionalt miljøprogram – saksbehandlingsrutiner
Foryngingsplikt – NMSK tilskudd og forskrift

5. Hva slags type avvik er avdekket (presiser ift ordning/ forskrift/ vilkår i regelverk)?

Produksjonstilskudd
Manglende dokumentasjon i to klagesaker
Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket § 10
Rundskriv SLF 4/2008 pkt 7

Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket
Kommunen har ikke i nødvendig utstrekning kontrollert gjennomførte investeringer
Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, § 12. Jfr. også Forskrift om skogfond o.a., § 17-
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket
Kommunen kan ikke dokumentere at det blir gjennomført stikkprøvekontroll for å forvise seg om at nødvendige foryngelsestiltak er gjennomførte og om foryngelsen er tilfredsstillende etablert.
Forskrift om bærekraftig skogbruk, §§ 7, 8 og 15.
Produksjonstilskudd
En søker har ikke fått avslagsbrev
Forvaltningslovens kap V
Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket § 10
SLF rundskriv 4/2008 pkt.4
Produksjonstilskudd
En søknad godkjent uten formell dispensasjonsbehandling.
Forvaltningslovens kap. V
Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket § 10
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket
Ingen rutine på informasjon til skogeier om fattet vedtak, vedr. utbetaling av statstilskott og skogfond
Kommunale retningslinjer for prioritering av søknader
Forvaltningslovens § 27

Produksjonstilskuddet
Kontrollskjema for søkeromgangen sommer 2007 og vinter 2008 kunne ikke framlegges
Forskrift om produksjonstilskudd § 11, Rundskriv SLF 28/2007 pkt.5

Produksjonstilskuddet.
Mangelfull dokumentasjon på grovførsalg
Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket §5
Veiledningshefte 2007 fra SLF pkt 4.8.5.
Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket.
Kommunen har ikke i nødvendig utstrekning kontrollert gjennomførte investeringer
Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, § 12, jf. også Forskrift om skogfond o.a., § 17.
.

6. Hvordan er avvik er fulgt opp?

sett x

Kontrollert enhet er pålagt å endre sine rutiner	

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Nord-Trøndelag - Innhold:

Tilskudd er trukket tilbake

Annet, spesifiser her: Kommunene har gitt tilbakemelding på kontrollrapport, hvor lukking/oppfølging av avvik er beskrevet.

7. Hva ser dere som de viktigste utfordringer i kontrollarbeidet videre fremover (eks. risikovurderinger, malverktøy, oppfølging av avvik med mer)?

Risikovurdering
Gode nok forberedelser, slik at kontrollen setter fokus på det som er vesentlig.

8. Har kontrollvirksomheten avdekket behov for regelverksendringer (presiser hvor i regelverk)?

9. Andre kommentarer/ innspill (eks. generelle erfaringer fra kommuner som er kontrollert):

1) Manglende kompetanse i kommunene om hva kommunenes kontrollansvar innefor skog omfatter (resultatkontroll, 10 % kontroll i, stikkprøvekontroll)

2) Arkivering og journalføring av søknader. Delvis mangelfulle rutiner.
FM i NT har fulgt opp med eget brev til kommunene ang arkivering og journalføring av PT og RMP-søknader
FM i NT har sendt henvendelse mht til SLF ang. arkivering og journalføring av søknader innen skogområdet.

19. Beskrive status i fylket for overføring av ansvaret for landbruksvikartjenestene til avløserlagene.

Alle kommuner i Nord-Trøndelag er dekket av avløserlag. Fylket har 24 kommuner og 11 avløserlag. To avløserlag har kommuner i både Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har fordelt 18 avløserårsverk i tråd med vedlegg til Rundskriv 51/07. Årsverkene er fordelt på grunnlag av antall gårdsbruk som er berettiget sjukdomsavløsning og hvor mange gårdsbruk som har husdyr. Fordelingen av årsverkene ble sendt kommuner og avløserlag til uttalelse for fordelingen ble fastsatt. Det er ikke utbetalt tilskudd til alle 18 årsverk for 2008 etter ny ordning da flere kommuner har hatt kommunal landbruksvikar i hele eller deler av 2008.

11 kommuner hadde kommunal landbruksvikar ved inngangen til 2008. Noen kommuner har hatt kommunal landbruksvikarordning gjennom hele 2008, mens noen kommuner har overført virksomheten til avløserlaget i løpet av året. I to kommuner har det vært vanskelig å få enighet mellom kommune, landbruksvikar og avløserlag om, og betingelsene for, ansettelse av landbruksvikaren i avløserlaget. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har vært dialogpartner for både kommune og avløserlag, men har avstått fra å gå direkte inn i sakene. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener ordningen vil fungere godt i 2009. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag er kjent med at det foregår samtaler om samarbeid mellom små avløserlag og naboavløserlag som har større bemanning.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2008 - antall

Klagebehandling

Embeter	Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
FMNT	1	2	0	0	0	0
Sum	1	2	0	0	0	0

Dispensasjonssøknader

Embeter	Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
FMNT	25	0	1	1	0	0	15	0	0
Sum	26	2	1	1	0	0			

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

25.1 Kompetansesenter

20. *Beskrive hvordan rollen som kompetansesenter blir ivarettatt og hvilke tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes kompetanse på landbruks- og matområdet.* Landbruksavdelingen vektlegger kompetansesenterfunksjonen overfor kommunene. En stor del av avdelingens fagaktiviteter og ressursinnsats retter seg mot å bistå kommunene.

I tillegg brukes en del ressurser spesifikt til å gjennomføre samlinger, kurs og møter med kommunene (kr 300 000 og i tillegg 2,6 årsverk i arbeidsinnsats er rapportert i 2008). Det er viktig at avdelingen innehar operativ spisskompetanse på fagområder som er viktige for kommunene og utvikling av landbruket. Fagkompetansen vedlikeholdes og utvikles gjennom at den er etterspurt av kommunene og andre brukere. Det er i 2008 registrert stor pågang om rådgivning fra kommunene. En undersøkelse som landbruksavdelingen gjennomførte i kommunene viser hvilke områder kommunene spesielt etterspør kompetanse innenfor. Kommunene peker her spesielt på kompetanse når det gjelder håndtering av de virkemidler og ordninger som kommunene nå har fått ansvar for og bygningsteknisk kompetanse. Det vil være viktig å legge stor vekt på kompetanseutvikling i avdelingen for å kunne fylle rollen godt nok i framtida. I den sammenheng har LMD og SLF hatt som oppgave å legge til rette for nødvendig kompetanseutvikling og nettverk mellom fylkene og opp mot sentralforvaltningen. Landbruksavdelingen har sett det som viktig å bidra aktivt til dette.

21. *Beskrive konkret bruk av midler over kap. 1144 post 77 Miljørettet prosjektarbeid m.m. - til kommunerettet arbeid.*

Fylkesmannen gjennomfører en rekke samlinger konferanser og møter med kommunene både gruppevis og enkeltvis. Aktiviteten er viktig for å motivere, styrke og utvikle kompetansen i kommunene.

I november gjennomførte vi den årlige høstsamlinga for kommunene med ca 120 deltagere - hovedsakelig fra kommunene med både politisk ledelse og fra landbrukskontorene. I tillegg deltar også en del andre organisasjoner og miljøer med tilknytning til landbruket. Hovedtema denne gang var klima og miljø og en av innleiderne var Landbruksministeren.

Det er også gjennomført egne samlinger for arbeidet med miljø- og kulturlandskapstiltak og for skogbruk med god deltagelse.

Fylkesmannen gjennomfører i samarbeid med Innovasjon Norge i fylket et opplegg for regionale grupper av kommuner. Hovedtema på disse gruppene har vært arbeidet med BU/næringsutvikling og miljøvirkemidlene. I 2008 hadde vi 4 slike grupper og det ble gjennomført 3 møter i hver gruppe. På skogområdet er det egne regiongrupper der både landbrukskontorene og skognæringa deltar. I tillegg er det gjennomført en rekke egne møter med enkeltkommuner etter behov.

25.2 Landbrukspolitisk dialog med kommunene

22. *Beskrive den landbrukspolitiske dialogen med kommunene, herunder utviklingen i kommunenes kapasitet og ressurdbruk på landbruks- og matområdet.*

Både innen jord- og skogbruk og bygdeutvikling gjennomføres et system med regionale møter med kommunene, spredt over året med dagsaktuelle tema. I samarbeid med Innovasjon Norge gjennomfører FMLA møter med hovedtema BU-midler og SMIL-midler. I tillegg kan kommunene melde inn tema etter behov. Det gjennomføres 3 slike regiongruppemøter. På et av disse møtene inviteres lokale faglag i landbruksnæringa. I tillegg har Fylkesmannen regionale møter med skogansvarlige i kommunene, næringsorganisasjonene og andre veiledere i skogbruket.

Folkevalgtopplæringa ble gjennomført med møter i til sammen 13 kommuner. Høstsamling med fagpersoner på landbruk og en del ordførere og rådmenn hadde også god oppslutning i år. Det arrangeres også en årlig BU-samling sammen med Innovasjon Norge og fylkeskommunen. I tillegg har fylkesmannen en årlig skogsamling for kommunene m.fl. Oppslutningen fra kommunene er god. I år arrangerte FMLA for første gang en utenlandstur for de som jobber med jordbruk i kommunene. Turen gikk til Sveits og tema var kulturlandskap og næringsutvikling i landbruket. Utbyttet var meget godt.

Generelt skorter det på kompetanse og ressurser i en del kommuner. En del kommuner mangler god nok fagkompetanse på sentrale fagområder. Svak juridisk kompetanse er ofte et problem. Generelt er det et problem at kommunene mangler ressurser, og i alt for liten grad har muligheter til å jobbe utadretta mot næringsutøvere og brukere. Ressursbruken i kommunene er redusert til ca 60 % av hva den var i 1994.

Interkommunalt samarbeid innen landbruk er utviklet i deler av fylket. I Midtre Namdal samarbeider 4 kommuner om felles landbrukskontor. Kontoret har et felles politisk styre som rapporterer til kommunestyrene. Innherred samkommune som består av Verdal og Levanger kommuner har også felles landbrukskontor.

23. *Beskrive samarbeidet med KS regionalt.*

Kontakten med KS er god og en koordinert satsing er etablert i bioenergi prosjektet. FMLA deltar i Innovasjon Norge sitt kommuneprosjekt i fylket. IN, Fylkeskommunen, og FMLA samarbeider nært om kontakten med kommunene.

25.3 Miljøvirkemidlene i jordbruket og de økonomiske virkemidlene i skogbruket

Gi en forbruksrapport for 2008 til Statens landbruksforvaltning og rapportere behov for jord- og skogbruksmidler 2009 innen 1.12.2008.

Viser til rapport sendt innen fristen.

Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG

Viser til rapport sendt gjennom fagsystemet TSKOG.

Resultatområde 26 Jord- og landskapsressurser

26.1 Jordvern og kulturlandskap

24. Gi tilbakemelding om behovet for konkrete tiltak og endret virkemiddelbruk.

For å nå de ambisiøse målsettingene regjeringa har uttrykt om halvering av årlig omdisponering av dyrka jord, stansing av gjengroing og ivaretakelse av miljøverdier i kulturlandskapet er det et klart behov for konkrete tiltak og endra virkemiddelbruk. Her kan det være tale om ulike typer av tiltak og virkemidler. Ofte knyttes oppmerksomheten til de juridiske og økonomiske styringsredskapene, men minst like viktig er informasjon og opplysning. Dersom vi skal nå fram er det nødvendig med en bevisstgjøring på alle nivåer, i allmennheten, blant grunneiere og ikke minst beslutningstakerne. Selv gode virkemidler vil være utilstrekkelig dersom den grunnleggende kunnskapen om hva verdiene består i, og hvorfor det er viktig å ta vare på dem, mangler. Vi mener derfor det er viktig å sette av ressurser og prioritere holdningsskapende innsats. Det er viktig at dette arbeidet gjennomføres på alle nivå, og at innsatsen koordineres gjennom samhandling på tvers av fag- og forvaltningsområder. Dette er også godt i tråd med tilrådingene i jordverngruppa rapport om at det må arbeides med å "Vinne hjertene for jordvernet".

Jordvernbrevet av 21.02.06 ble et tidsskille for en fastere håndtering av jordvernet. Jordvernbrevet er imidlertid blitt 3 år gammelt, og det er behov for nye og fastere styringssignaler enn et tre år gammelt brev. Regjeringen har fulgt opp jordvernmålet og arbeidet med et styrket jordvern i flere budsjettproposisjoner, sist i St.prp. nr. 1 (2008-2009), men i planprosesser og i vurderingen av konkrete saker trengs nå klarere styringssignaler, i form av lov, forskrift eller rundskriv, dette også som en oppfølging av jordverngruppa rapport. Matvaresikkerhet og klimautfordringene aktualiserer i dag jordvernet ytterligere.

I lys av jordvernmålet trengs en tydeliggjøring av at det er overordnet plan som er det verktøy som skal ta grep ifht dyrka jord, dette bør kommuniseres gjennom rundskriv, alternativt RPR for jordvern, eller en revisjon/oppfrisking av RPR for samordnet areal- og transportplanlegging.

Rundskriv M-4/2003 Om omdisponering og deling, bør gjennomgås i lys av det innskjerpede jordvernet, bosettingshensynet og næringsaspektet trekkes i dag svært langt i enkeltsaker i områder uten spesielle utfordringer ifht bosetting/næring, og det gis dermed lempeligere håndtering av enkeltsaker enn tilsvarende gjennom plangrep. Nålovet for dispensasjoner/jordlovssaker og reguleringsplaner som ikke er i tråd med overordnet plan bør mao bli trangere. Tendensen er nå at planregimene spises opp nedenfra.

I forhold til ivaretakelse av sammenhengende jordbrukslandskap inkl beitelandskap bør det påpekes og understrekes at ihht jordloven skal dyrka jord forstås som fulldyrka jord, overflatedyrka jord og gjødsla beite, jf. kap. 7.2 i rundskriv M-4/2003. "Gjødsla beite" bør i rundskrivet endres til "innmarksbeite", jf. også Skog og landskaps markslagskart. Ihht ny planlov skal "jordressursene, kvalitetene i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer" sikres. Tydelig kommunikasjon om verdiene i jordbrukslandskapet er viktig for å unngå uheldig fragmentering av jordbrukslandskap, inkl. beitelandskap, dette er saker som over tid også blir krevende for vernet om fulldyrka jord.

Parallell-løpet jordloven og plan- og bygningsloven er delvis svært krevende for jordvernet, men er også krevende for tiltakshavere, kommunene og regionalt nivå. LMD og MD bør ta opp til vurdering det to-sprede løpet.

25. Beskrive aktivitet og utfordringer i dialogen med kommunene for å nå de nye nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.

Jordvernbrevet av 21.02.06, og de påfølgende St.prp.nr.1 har medført at landbruksforvaltningen i Nord-Trøndelag har formidlet et klart strengere jordvern enn tidligere. Fylkesmannen mener vi er i en god dialog med kommunene i plansammenheng, og vi prioriterer høyt tidlig og tydelig deltakelse i kommunale planprosesser. Vi ser imidlertid nå klart utfordringer med at mange kommuner mangler eller har lite kapasitet ifht planleggingsressurser.

I 2008 er det gjennomført folkevalgtoppløring i de fleste kommuner, arealforvaltning og jordvern har her stått sentralt på dagsorden.

Både på den årlige plansamlingen for kommunene, som arrangeres i samarbeid med regionalt nivå for øvrig, samt på høstsamlingen for landbruksforvaltningen i kommunene, ble planarbeid, jordvernet og praktiseringen av det innskjerpede jordvernregimet satt på dagsordenen.

I tillegg til den vanlige høringsprosessen, sendes nå de fleste planer på forhåndshøring, og landbruksmyndigheten påser her å varsle jordverninteressene tidlig. Det samme også ved vanlige meldinger om planoppstart.

Ingen saker fra fylkeslandbruksstyret i Nord-Trøndelag har blitt oversendt SLF etter at den nye ordningen ifht innsigelse ble innført.

Jordvernet i Nord-Trøndelag utfordres i dag i hovedsak av veg- og trafikksikkerhetstiltak (vegtiltak, breddeutvidelser, midtrekkverk, gang- og sykkelveger), gjennom by- og tettstedsutvidelser, samt ved lokalisering av næringsarealer.

Flere sentrale kommuner har nå kommuneplanens arealdel under revisjon, og landbruksdirektøren prioriterer høyt en tidlig, tydelig og aktiv deltakelse i disse prosessene.

26. Gi en beskrivelse av tiltak, dokumentasjon og forvaltning av arealene som i 2006 er registrert som spesielt verdifulle kulturlandskap, samt gi en vurdering av tilstand og utvikling for kulturlandskapet i fylket.

Miljøsetinga i jordbruket gir synlige utslag i kulturlandskapet. Kombinasjonen av SMIL-tiltak og tilskudd gjennom Regionalt miljøprogram har ført til at interessen for beiting er stor, og restaurering av gammel kulturmark til beiteformål legger beslag på en stor andel av SMIL-midlene i fylket. Omfanget av ugjødsla innmarksbeite som gir rett til RMP-tilskudd til årlig skjøtsel øker, og framgangen for seterdrifta i fylket fortsetter. I 2008 var det drift på 51 setre i fylket og antallet er mer enn firedobla etter at det regionale miljøprogrammet ble innført.

En viktig og krevende oppgave for FMLA har i 2008 vært knytta til prosess og planer for Nord-Trøndelags forslag til "Utvalgte kulturlandskap i Norge", det vil si jordbrukslandskap med store biologiske og kulturhistoriske verdier. Av fylkets foreløpige forslag på tre områder ble to, Logtun og Tautra i Frosta kommune og Skei og Skeisneset i Leka kommune, vurdert som aktuelle av sentrale organ. Det er utarbeida beskrivelse og planer for skjøtsel og tiltak i begge disse områdene. Endelig beslutning om hvilke områder som kommer med blant 20 nasjonalt utvalgte avgjøres av departementene i løpet av første halvår 2009.

Prosjektet Fram i lyset — bevaring og synliggjøring av miljøverdiene i landbrukets kulturlandskap, som er et samarbeid mellom fylkeskommunen og fylkesmannens landbruksavdeling er under avslutning. I løpet av de tre årene prosjektet har vart er det oppnådd gode resultater i form av konkrete planer og tiltak i et flertall av kommunene. Store og små kulturminner skjottes gjennom slått og beiting, og flere ugjødsla slåttenger med rikt biologisk mangfold høstes nå på tradisjonelt vis. Prosjektet har også resultert i et tett samarbeid mellom landbruks- og kulturminneforvaltninga som vil bli videreført, og som kan tjene som modell for andre fylker. Riksantikvaren har også vist interesse for prosjektet, og en avdeling derfra besøkte også i 2008 Nord-Trøndelag.

26.2 Samfunnsplanlegging

27. Beskrive de viktigste utfordringene og aktivitetene som er iverksatt for å sikre at landbrukets arealinteresser blir ivarettatt i samfunnsplanleggingen, herunder arbeidet med verneplaner og konsekvensutredninger.

Endel kommuner er i gang med revisjon av kommuneplanverket sitt, men flere begynner nå å ha delvis svært gamle kommuneplaner. Gjennomgående betyr landbruket mye for kommunene i Nord-Trøndelag, og dette gjenspeiles delvis også i det overordnede planverket. Fylkesmannen har løpende fokus på å bidra til å sette landbruket og landbrukets arealinteresser på den politiske dagsordenen i kommunene, samt sikre en god integrering av dette i de overordnede planprosessene.

Ved utredningsprogram/planprogram for planer som omfattes av forskrift T-1446, Konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven, påser Fylkesmannen, i likhet med ved mindre planarbeider, å være tidlig og tydelig på det innskjerpede jordvernet og at alternativer må vurderes og utredes. Det er imidlertid stor forskjell på grundigheten i slike konsekvensutredninger.

Som oppfølging av St.meld. nr 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand er det gjennomført en prosess med forslag om vern av skog på Statskog sine eiendommer og frivillig vern på privat grunn. Et samla verneforslag er nå sendt ut på høring. Prosessen fram mot et endelig verneforslag er blitt gjennomført slik Stortinget og Regjeringens intensjoner har vært med hensyn til å få til gode dialoger og minst mulig støy. Hvis verneforslaget blir vedtatt fullt ut, vil det mer enn oppfylle de faglige råd som er gitt av blant annet NINA med hensyn til nødvendig verneomfang. Dette, sammen med skogforvaltningens egne systemer for bevaring av biologisk mangfold, vil gi et godt grunnlag for en bærekraftig forvaltning biologisk mangfold og naturtyper i skog.

28. *Beskrive bruk og nytte av data fra Geovekst og "Norge digitalt" hos alle avdelingene ved embetene.*

Gjennom geovekst samarbeider landbruket med de andre deltakerne i kartlegging av fylket, inkludert i dette er vedlikehold av eksisterende kart og ny kartlegging. I løpet av få år vil vi bli ferdige med gårdskartprosessen som vil gi nye gårdskart med korrekte arealtall for jordbruksarealet.

Geovekst samarbeidet er grunnlaget for den felles kartbasen (FKB) som temakartene i "Norge digitalt" bygger på. Arealinformasjonen en finner i kartene danner grunnlag for beslutningene som fattes innen plan saker, jord- og konsesjonslov, tilskudds forvaltning, samfunnsikkerhet og beredskap.

Data fra Geovekst og "Norge digitalt" nyttes mest ved Miljøvern-, Landbruks- og Kommunal og administrasjonsavdelingene. De brukes i mindre grad ved Sosial, helse og barnevern- og Oppvekst- og utdanningsavdelingene.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 21	522	45	522	45
Resultatområde 22	64		64	0
Resultatområde 23	42		42	0
Resultatområde 24	217		217	0
Resultatområde 25	108		108	0
Resultatområde 26	130		130	0
Sum:	1083	45	1083	45

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområdet

31.1 Tilsyn

Tilsyn

Foruten de nasjonale tilsynene har vi gjennomført tilsyn med to private skoler og to kommuner. Ett av tilsynene var hendelsesbasert, og de øvrige ble gjennomført etter risiko- og sårbarhetsanalyser der vi bl.a. benyttet informasjon som fremkom ved avviklingen av prøver og eksamener.

I tillegg har vi på grunnlag av henvendelser, møter, presseoppslag og diverse data fra bl.a. GSI, innhentet opplysninger og gitt veiledning i saker der det har vært usikkerhet om lovligheten.

Ut fra ressursene som avdelingen disponerer har vi utarbeidet en langsiktig plan for våre tilsyn med skoleierne, og vi har så langt klart å oppfylle denne planen med de justeringer som det årlige embetsoppdraget krever. Vi har gjennomført nødvendige hendelsesbaserte tilsyn og fulgt opp ulike henvendelser der det har vært spørsmål om lov og forskrift er fulgt.

Vi har i 2008 avdekket avvik i alle de tilsynene vi har gjennomført etter systemrevisjonsmetoden. Med det antall kommuner og private skoler som fylket har, vurderer vi det som positivt at økte ressurser gir mulighet til en økning i tilsynsaktiviteten. Vi ser også utfordringer i oppfølging/nye tilsyn hos de tilsynsobjektene som har lukket sine avvik.

Rådmennenes tilbakemeldinger på våre tilsyn er positive, og flere fremhever at de observasjonene som danner grunnlaget for avvik, er konkrete og til god hjelp for kommunene i deres arbeid med å utbedre lovbruddene. Vi har

fått henvendelser fra kommuner som etterspør våre tilsyn.

Tilsynsobjekt	Tema - myndighets-krav	Avvik	Merknad	Pålegg	Metode	Kommentar
Steinkjer Montessoriskole	privatskolelovens § 3-6, jf. oppl. l § 5-5 første og annet ledd.	Avvik nr. 1: <i>Skolen har ikke utarbeidet individuelle opplæringsplaner (IOP) og halvårsrapporter, som tilfredsstiller lovkravene i privatskoleloven og opplæringsloven</i>	Ingen	ja	Systemrevisjon	Risikovurdering foretatt før valg av tilsynsobjekt
Stjørdal kristne grunnskole	Privatskoleloven § 5-2 tredje ledd og privatskoleloven § 3-6, jf. oppl. l § 5-5 første	Avvik nr. 1 <i>Styret har ikke et forsvarlig system for å vurdere og følge opp om krav i gjeldende lover og forskrifter blir oppfylt, og at forutsetningene for godkjenningen av skolen blir oppfylt.</i> Avvik nr. 2 <i>Skolen har ikke utarbeidet individuelle opplæringsplaner som tilfredsstiller lovkravene i privatskoleloven og opplæringsloven</i>	ingen	ja	systemrevisjon	Risikovurdering foretatt
Lierne kommune	Tilpasset opplæring, oppl. §1-3, spes.undervisn. kap.5 og systemkrav, § 13-10 annet ledd	Avvik nr.1 Lierne kommune har ikke et forsvarlig system for å sikre at det gis tilpasset opplæring Avvik nr.2 Lierne kommune sikrer ikke at sakkyndige vurderinger er i samsvar med lovkravene i opplæringsloven	Ingen	Ja	Systemrevisjon	Risikovurdering foretatt
Leksvik kommune	Tilpasset opplæring, oppl. §1-3, spes.undervisn. kap.5 og systemkrav, § 13-10 annet ledd	Avvik nr.1 Leksvik kommune sikrer ikke at sakkyndige vurderinger er i samsvar med lovkravene i opplæringsloven Avvik nr. 2 Leksvik kommune sikrer ikke at individuelle opplæringsplaner og halvårsrapporter tilfredsstiller lovkravene i opplæringsloven	Ingen	Ja	Systemrevisjon	Risikovurdering foretatt
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Timetallkontroll, §13-10 annet ledd, jf. § 3-2	Avvik nr.1 Nord-Trøndelag fylkeskommune har ikke et forsvarlig system for planlegging av minste årstimetall etter opplæringsloven § 13-10 annet ledd, jf. § 3-2	Ingen	Ingen	Jasystemrevisjon	
Alle kommuner og private skole i Nord-Trøndelag	§8-2 i opplæringsloven og §3-4 i privatskoleloven					Feilregistrering som umiddelbart ble korrigert
Kommunene: Inderøy						For skoleåret 2007/08 var det to skoler som "å ut til å bryte Stortingets forutsetninger om pedagogisk forsvarlig opplæring (gruppestørrelse). Etter at Fylkesmannen
Privat skole: Værum privat oppvekstsenter						

							hadde undersøkt disse skolene nærmere, ble det avdekket at den ene skole hadde feil registrering i GSI, og den andre skole hadde nedgang i antall elever rett etter telledatoen 1. oktober. Dette ble rapportert gjennom elektronisk rapporteringsløsning våren 2008.

Tilsynsoversikt utdanningsområdet

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik	Merknad	Pålegg	Metode	Kommenter
FMNT	Steinkjer Montessoriskole	hendelsesbasert tilsyn, privatskolelova § 3-6	1 avvik		☒	systemrevisjon	
FMNT	Stjørdal kristne grunnskole	spesialundervisning og tilpasset opplæring	2		☒	Systemrevisjon	
FMNT	Lierne kommune	spesialundervisning og tilpasset opplæring	2		☒	Systemrevisjon	
FMNT	Leksvik kommune	spesialundervisning og tilpasset opplæring	2		☒	Systemrevisjon	
FMNT	Nord - Trøndelag fylkeskommune	system- timetall i videregående opplæring	1		☒	Systemrevisjon	
FMNT					☐		
FMNT					☐		
FMNT					☐		

31.2 Klagesaksbehandling

		Type klage	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Sum
FMNT	Klage i grunnskolen	spesialundervisning	5	11	16
FMNT	Klage i grunnskolen	skyss		11	11
FMNT	Klage i grunnskolen	skolested		4	4
FMNT	Klage i grunnskolen	Utvisning		1	1
FMNT	Klage i grunnskolen	Kapittel 9A		1	1
FMNT	Klage i grunnskolen	særskilt språkopplæring	1		1

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Nord-Trøndelag - Innhold:

FMNT	Klage i grunnskolen	Delvis hjemmeundervisning		1	1
FMNT	Klage i grunnskolen	Fremskutt skolestart		1	1
FMNT	Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder	klage på ressurs		2	2
FMNT	Klage i grunnskolen	klage på standpunktkarakter	2	39	41
FMNT	Klage i videregående opplæring	klage på avslag om inntak	2		2
FMNT	Klage i private skoler	spesialundervisning		1	1

31.3 Grunnskolens informasjonssystem, GSI

Fylkesmannen har kontrollert årets innrapporterte data i GSI. Vi synes fortsatt at kvaliteten på GSI-tallene er bra og at de er nyttige i bl.a. tilsynsarbeidet.

Fylkesmannen inviterte kommunene til regionale informasjonsmøter om bl.a. GSI. Der ble det informert om årets innsamling av GSI-data, og vi vektla endringene som kom i 2008.

Vi har brukt flere indikatorer fra GSI i tilsynsarbeidet, både i risiko- og vurderingsanalyser og i forberedelsene av tilsynene. GSI.-indikatorene er sammen med Skoleporten og KOSTRA-tallene sentrale i vårt analysearbeid.

Vi leverte egen rapport til Utdanningsdirektoratet om gruppestørrelse 1. april, se også resultatområde 31.1.

31.4 Informasjon og veiledning

Ingen rapporetering i årsrapporten.

31.5 Eksamen og nasjonale prøver

Samlet ressursbruk for avdelingens arbeid med nasjonale prøver og eksamen er 45 ukeverk.

De siste åtte årene har vi utarbeidet statistikk over resultatene fra skriftlig eksamen i grunnskolen. Avdelingen har et team som utarbeider risiko- og sårbarhetsanalyser i forbindelse med tilsynsarbeidet vårt. I dette arbeidet benyttes bl.a. resultater som fremkommer i forbindelse med avviklingen av eksamen og prøver.

I tillegg gjennomfører vi dialogmøter med skoleiere der bl.a. nasjonale prøver, kartleggingsprøver og elevundersøkelsen har vært tema.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Egen rapportering.

31.8 Koordinering av sensur for sentralt gitt eksamen i videregående opplæring**31.9 Forvaltning av private skoler i utlandet****31.10 Pedagogisk-psykologisk tjeneste for elever ved norske private skoler i utlandet**

Resultatområde 32 Oppgaver tilknyttet Kunnskapsløftet og annet utviklingsarbeid

32.2 Kompetanseutvikling

Egen samlet ressursbruk: 11 ukeverk

Fylkesmannen har tildelt ca 13 mill. til kompetanseutvikling i grunnsopplæringen. Det er videre etter søknad fordelt ca 1.7 mill. til videreutdanning i naturfag og fremmedspråk, og ca 1.4 mill. til etterutdanning i lesing. Gjennom møter med kommunene og i samarbeidsfora har Fylkesmannen bidratt til koordinering av arbeidet med kompetanseutviklingsstrategien. Fylkesmannen har vært representert i styringsgruppa og programkomiteen for "Røstadseminaret". Fylkesmannen har fulgt opp kommunenes ansvar for kompetanseutvikling gjennom prosedyrene for tildeling av kompetansemidler. Kommunenes elektroniske rapportering på feltet er fulgt opp og kontrollert.

Midler til etterutdanning i lesing ble godt mottatt. I alt 12 skoler ble invitert til å delta, 7 skoler er i gang, mens 5 skoler ikke hadde anledning til å prioritere deltakelse. Dette angår særlig små kommuner med få lærere. I alt ca 80 lærere fra hele fylket deltar i etterutdanningsprogrammet.

32.3 Skoleporten

Fylkesmannens arbeid med den nye Skoleporten har vært knyttet til opprettelse av nye passord og veiledning i bruk av ulike rapportfunksjoner. Vi har også hatt en veiledningsfunksjon i forhold til UBAS.

Sammenlignet med tidligere år har Fylkesmannen registrert en økende interesse for Skoleporten fra bl.a. skoleiere og politikere.

Skoleporten har mange gode indikatorer, men slik vi vurderer det, er det fortsatt mulighet for forbedringer. Økende bruk av Skoleporten stiller større krav til kvaliteten. Behov for større brukervennlighet, bedre rapporteringsverktøy og negative reaksjoner på forsinket publisering av enkelte indikatorer er noen av de tilbakemeldingene vi har fått.

Fylkesmannen har i noen grad brukt Skoleporten i arbeidet med tilsyn og i dialog med skoleeierne. Etter vår vurdering har GSI, Nasjonaleprover.no og Elevundersøkelsen bedre rapporteringsfunksjoner.

Ressursbruk: 2 ukeverk.

32.4 Nasjonale strategiplaner, program og utviklingsoppgaver

Nasjonale strategiplaner har vært ett av temaene på dialogmøter med kommunene og de private skolene.

Fylkesmannen har hatt samarbeid med Nord-Trøndelag fylkeskommune om Den kulturelle skolesekken gjennom deltakelse i programrådet. Videre har vi bidratt med innlegg på "Møteplassen 2008"; en møteplass for tilbydere og brukere av DKS i fylket.

I arbeidet med "Kunnskapsløftet fra ord til handling" var vi aktive i prosessen med å velge ut skoler til veiledet runde. Høgskolen i Nord-Trøndelag ble engasjert for å gi veiledning i søknadsprosessen. Seks kommuner var med i prosessen og tre fikk støtte til sine utviklingsprosjekter. I tillegg fikk Nord-Trøndelag fylkeskommune støtte til sitt prosjekt "Flere gjennom".

Med utgangspunkt i Namdalseid kommune sitt prosjekt om tidlig språkstimulering, har vi samarbeidet om "Språkpakken". "Språkpakken" var en kursrekke for ansatte i barnehage, skole og PPT, der Bredtvedt kompetansesenter var fagansvarlig. Ca .120 deltakere fra hele fylket fikk faglig påfyll om viktigheten av tidlig språkstimulering.

Fylkesmannen har bidratt til spredning av informasjon om EU-programmene. Vi har vært pådriver i arbeidet gjennom

veiledning og erfaringsspredning. Fylkesmannen har også hatt besøk av to Comenius delegasjoner med deltakere fra flere land, og under disse besøkene har vi bl.a. informert om utdanningssystemet i Norge og Nord-Trøndelag og de statlige føringene i utdanningssektoren.

Miljøvernavdelingen, Sosial-, helse- og barnevernavdelingen og Oppvekst- og utdanningsavdelingen samarbeidet om implementeringen av "Handlingsplan for økt tilgjengelighet gjennom universell utforming 2005 - 2009". Sosial- helse- og barnevernavdelingen fikk hovedansvaret for gjennomføringen og samarbeider med de øvrige avdelingene etter behov.

I strategien "Lærende nettverk" har Fylkesmannen tildelt midler til deltagende kommuner. I tillegg har Fylkesmannen deltatt på sentrale samlinger og samlinger i regi av Høgskolen i Nord-Trøndelag. Høgskolen i Nord-Trøndelag gjennomførte dagsamling for deltagende skoler 6. november 2008. Det er planlagt to-dagerssamling 17. og 18. februar 2009 og en evalueringssamling våren 2009.

32.5 Tiltak innen tilpasset opplæring og spesialundervisning - kap. 230.01

Kommunene, fylkeskommunen og private skoler kontakter Fylkesmannen i forhold til lovforståelse når det gjelder tilpasset opplæring og spesialundervisning/ spesialpedagogisk hjelp.

Fylkesmannen har i samarbeid med kommunenivået, PPT og Trøndelag kompetansesenter utarbeidet forslag til prosedyrer i arbeidet med å gi tilpasset opplæring / spesialundervisning. Disse prosedyrene er gjennomgått i alle kommunene. Dette var et resultat av prosjektet "..... vi var på plass ett. Kvalitet i saksbehandling og forvaltningsprosedyrer i spesialundervisningen i Nord-Trøndelag" - et prosjekt som ble avsluttet 1. juli 2008. Deltakere i prosjektet var både offentlige barnehage- og skolemyndigheter og representanter for de private skolene. Prosjektet hadde en varighet fra 1. februar 2007 til 1. juli 2008, og på enkelte temasamlinger hadde vi opptil 300 deltakere. Prosjektet var inndelt i tre faser med ulike målgrupper, og arbeidet skjedde på samlinger og i den enkelte kommune/fylkeskommunen, skole og barnehage. Deltakernes evaluering av prosjektet var utelukkende positivt.

I etterkant av gjennomførte tilsyn, tilbyr Fylkesmannen veiledning til kommunene, fylkeskommunen og private skoler.

I forbindelse med klagesaksbehandling på vedtak om spesialundervisning / spesialpedagogisk hjelp, innarbeider Fylkesmannen veiledning i det skriftlige svarbrevet.

I tillegg blir det gitt muntlig veiledning ved i forbindelse med ulike typer henvendelser.

Fylkesmannen deltar på samlinger og møter hvor vi orienterer og veileder i aktuelle spørsmål knyttet til tilpasset opplæring og spesialundervisning. Kommunene organiserer bl.a. møter der både PPT, barnehagestyrere, rektorer og skolefaglig ansvarlige kan delta.

Vi bistår foresatte som kontakter Fylkesmannen for å få orientering og veiledning, og vi har hatt innlegg på konferanse for kommunale FUG-representanter fra fylkene Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.

32.6 Utviklingsarbeid – Urfolk og nasjonale minoriteter

32.7 Opplæring innenfor kriminalomsorgen

Resultatområde 38 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

38.1 Tilskuddsforvaltning

Tilskuddsforvaltningen har tatt mye tid, og arbeidsmengden har vært større enn forventet. Vi har mottatt mange

endringsmeldinger, og det er muligens en konsekvens av at vi i Nord-Trøndelag har tilnærmet full barnehagedekning.

Ordinært driftstilskudd, utbetalt til kommunene:

- Forskudd, utbet. i januar
- Avregning, samt tilskudd jan.-juli utbet. i mars
- August-desember utbet. i juli

Tilskudd til barn med nedsatt funksjonsevne og tilskudd til å bedre språkforståelsen for minoritetsspråklige barn i førskolealder er utbetalt i to omganger.

Skjønnsmidler: Vi har utbetalt tilskudd i tre omganger. Her får vi også en del spørsmål fra kommunene.

Tilskudd til nyankomne flyktningers barn: Her har vi i gjennomsnitt to saker pr. år.

Investeringsstilskudd og tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler blir utbetalt fortløpende. Dette er saker som enkelte kommuner sender til Fylkesmannen uten en fullstendig utfylt søknad, og av den grunn kan det ta en tid før søknadene kan sluttbehandles.

- 21 søknader om investeringsstilskudd
- 7 søknader om faste plasser i midlertidige lokaler

Oversikt over antall saker vedr. åpning/ending:

- 8 åpningsmeldinger
- 126 endringsmeldinger

Det er behov for mye veiledning i tilknytning til tilskuddsforvaltningen. Årsregnskap for ikke-kommunale barnehager krever gjentatte purringer fra enkelte kommuner. Tilskuddskontroll blir rapportert pr. 28.02.09.

38.2 Klagesaksbehandling

Kommune	Barnehage	Saksnr.	Resultat	Spesialpedagogisk hjelp, opplæringsloven § 5-7	Investerings-tilskudd	Drifts-tilskudd	Økonomisk likeverdig behandling
Levanger	Gjemble	08/4349	Vedtak opphevet og sendt tilbake for ny behandling				x
Levanger	Staup	08/4348	Vedtak opphevet og sendt tilbake for ny behandling				x
Stjørdal	Geitspranget naturbarnehage	08/6476	Vedtak opphevet og sendt tilbake for ny behandling				x
Stjørdal	Lasseliten/Toppen	08/5242	Returneres for ny behandling				x
Stjørdal	Stjørdal kvinne- og familielagsbarnehage	08/1246	Klage oversendt departementet			x	
Vikna	Bergheim	07/8577	Klage tatt til følge		x		
Steinkjer	Sør-Beistad barnehage	08/566 og 08/5693	Vedtak opphevet og sendt tilbake for ny behandling	x			

Klagesaksbehandling barnehageloven med forskrifter

	Type klage	Medhold/delvis medhold	Avslag
FMNT			

38.3 Informasjon og veiledning

Tiltak iverksatt for å informere og veilede kommunen som barnehagemyndighet:

- Årlig spørreskjema til kommunene (se også pkt. 39.1)
- Tilstandsrapport 2008
- Fagrappport 2008
- Dialogmøte med kommunen i forbindelse med tilsyn (3 kommuner)
- Saksbehandlersamling for kommunene (juni og september)
- Fagnettverk
- Hjemmesiden
- Kontakt med kommunene i fylket via e-post/telefon og møter, for eksempel med kommunene Nærøy, Verdal, Levanger.

Tiltak iverksatt for å bidra til at kommunene praktiserer forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd:

- Saksbehandlersamling for kommunene
- Fagnettverk
- Hjemmesiden
- Kommunebesøk

Arbeidet med økonomisk likeverdig behandling er i enkelte kommuner en stor belastning for kommunen. Det tar mye tid, og kommuner forteller om usikkerhet ang. beregning av data. Fylkesmannen har hatt samtaler med to kommuner i tillegg til mye korrespondanse med en tredje kommune.

38.4 Tilsyn

Tilsyn

I 2008 ble det foretatt 4 tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet hvor metoden systemrevisjon ble benyttet. Totalt ble det benyttet 26 ukeverk.

Tilsyns-objekt	Tema – myndighetskrav	Avvik	Merknad	Ressursbruk, ukeverk	Tilbakemelding fra kommunen
Inderøy	Kommunens plikt til å oppfylle lovens krav om tilsyn, jf barnehageloven § 16. Tema for tilsynet var kommunens plikt som tilsynsmyndighet i henhold til barnehageloven § 2 niende ledd og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning, jf. barnehageloven §§ 17 og 18.	1 avvik fra barnehageloven § 16, jf. § 2 niende ledd med gjeldende forskrift.	0	8	02.09.08
Overhalla	Kommunens plikt til å oppfylle lovens krav om tilsyn, jf barnehageloven § 16. Tema for tilsynet var kommunens plikt som tilsynsmyndighet i henhold til barnehageloven § 2 niende ledd og kommunens håndtering	1 avvik fra barnehageloven § 16, jf. § 2 niende ledd med gjeldende forskrift.	0	6	19.11.08

	av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning jf. barnehageloven §§ 17 og 18.				
Leksvik	Kommunens plikt til å oppfylle lovens krav om tilsyn, jf. barnehageloven § 16. Tema for tilsynet var kommunens plikt som tilsynsmyndighet i henhold til barnehageloven § 2 niende ledd og kommunen som godkjenningmyndighet i henhold til barnehageloven §§ 10, jf. §§ 1 og 2.	0	0	6	
Steinkjer	Kommunens plikt til å oppfylle lovens krav til forsvarlig system, jf. opplæringslova § 13-10 andre ledd. Tema for tilsynet var kommunens plikt til å ha et forsvarlig system i forhold til spesialpedagogisk hjelp, jf. opplæringslova § 5-7.	3 avvik: 1 avvik fra opplæringslova § 10-13 andre ledd. 1 avvik fra opplæringslova § 5-7. 1 avvik fra opplæringslova § 5-7, jf. § 5-3.	0	6	10.06.08

Tilsynsoversikt barnehageområdet

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik/Funn	Frist for lukking av avvik	Pålegg	Merknad	Ressursbruk	Kommentar
FMNT					☐			
FMNT	Overhalla kommune	barnehagelovens § 16 jf. § 2 niende ledd og barnehageloven §§ 17 og 18	1	27.10.2009	☒		8 ukeverk	
FMNT	Steinkjer kommune	spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	3	30.05.2009	☒		6 ukeverk	
FMNT	Inderøy kommune	Kommunen som tilsynsmyndighet jf. barnehageloven § 16, belyst gjennom § 2 niende ledd, samt §§ 17 og 18	1 avvik	15.08.2008	☐	0 merknad	6 ukeverk	
FMNT	Leksvik kommune	Kommunen som tilsynsmyndighet jf. barnehageloven § 16, belyst gjennom § 2 annet ledd, samt kommunen som godkjenningmyndighet jf. § 10.	0 avvik		☐	0 merknad	6 ukeverk	

39.1 Utbygging

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til 39.1 som utført.

Ressurser: 8 ukeverk

Gjennom flere år har fylkesmannen hatt stor nytte av, og gode erfaringer med å sende et spørreskjema til kommunene i januar-februar. Spørsmålene i dette skjemaet tar utgangspunkt i embetsoppdraget for barnehagesektoren, og svarene fra kommunene gir god kunnskap som fylkesmannen kan legge til grunn for sitt arbeid. Spørreskjemat er ett av fylkesmannens viktigste redskap for å kunne arbeide i henhold til embetsoppdraget. Stoff som en tror er av interesse, og som kan gi informasjon til andre kommuner, blir presentert i "Tilstandsrapport 2008" eller "Fagrappport 2008". Fylkesmannen har fått flere tilbakemeldinger om at disse rapportene blir brukt av kommunene.

Tiltak som er iverksatt for å bidra til at kommunene følger opp plikten om å sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser:

- Spørreskjema til kommunene 2008
- Tilstandsrapport 2008
- Fagrappport 2008
- Fagnettverk
- Saksbehandlersamling
- 3-fylkesamling januar 2008
- Hjemmesiden, for eksempel artikler om husbanken og barnehagen på Frosta (30.09.08)
- Dialogmøte i forb. med tilsyn

Tiltak som er iverksatt for å følge opp kommuner som ennå ikke har nådd målet om full barnehagedekning.

Det var kun 2-3 kommuner som strevde for å oppnå full barnehagedekning. Disse kommunene hadde vi i jevnlig dialog med. Alle kom i mål.

- Spørreskjema til kommunene 2008
- Tilstandsrapport 2008
- Fagrappport 2008
- Fagnettverk
- Saksbehandlersamling
- 3-fylkessamling januar 2008
- Dialog med enkeltkommuner
- Hjemmesiden

39.2 Kvalitetsutvikling

Fylkesmannen vurderer at oppdraget på 39.2 er utført i henhold til embetsoppdraget.

Ressurser: 17 ukeverk

I Nord-Trøndelag er det flere etablerte arenaer for kompetanseheving for barnehagepersonalet. Dette er tiltak som er godt kjent, og som ansatte i barnehagene regner med, og de kan derfor planlegge sin deltakelse i god tid. Disse arenaene (både konferanser og nettverk) er arenaer hvor Fylkesmannen kan nå store grupper med sin informasjon.

Videre har vi valgt å bidra til kurs i pedagogisk dokumentasjon. Det er stor etterspørsel etter denne kunnskapen, og vi vurderer det som viktig kompetanse for å kunne utvikle barnehagene til en lærende organisasjon.

Gjennomførte kompetansetiltak for barnehagepersonalet:

- Barnehagekonferansen 2008 (Tema "Pedagogisk ledelse i barnehagen", ca 150 deltakere)
- "Uke 42" - en årlig videreføring av våre tidligere Interregtiltak. 2-dagers konferanse med ca. 300 deltakere fra Sør- og Nord-Trøndelag.
- Røstadseminaret 2008. Hovedtema "Språk teller...."
- Kurs i pedagogisk dokumentasjon (2 kurs med henholdsvis 25 og 15 deltakere, dekker temaet barns medvirkning, fysisk miljø og likestilling.)

- MOPEDA - et nettverk med ca 20 barnehager (kommunale og private). Hovedtema er pedagogisk dokumentasjon og barns medvirkning.

Kort beskrivelse av samarbeid som finnes med kommunene som barnehagemyndighet, barnehageeiere, regionale høgskoler og andre:

Hvert år sender fylkesmannen et spørreskjema til kommunene. (se også pkt. 38.1) Data fra dette skjemaet samt annen relevant informasjon som vi har, blir bearbeidet, og resultatet beskrives i to rapporter: en fagrapport og en tilstandsrapport. Rapportene legges ut på fylkesmannens hjemmeside, og målgruppen er barnehageadministrasjonen i kommunene, barnehageeiere, samarbeidspartnere, høgskoler m.fl.. Fylkesmannen har grunn til å tro at disse rapportene blir brukt av kommunene og andre.

Vi prioriterer å ha en oppdatert og aktuell hjemmeside til beste for kommunene, barnehageeiere, samarbeidspartnere, høgskoler m.fl.

Samarbeid med kommunen som barnehagemyndighet skjer bl.a. via jevnlig dialog på telefon og e-post. Videre har fylkesmannen hatt to samlinger i 2008 med skole- og barnehagefaglig ansvarlige i kommunene. Der var temaene bl.a. "Om å arbeide med de minste", "Samtale-lesing-skriving i barnehagen", tilskuddsforvaltning, økonomisk likeverdig behandling, kommunen som barnehagemyndighet, orientering om aktuelt lovverk m.m.

Fylkesmannen har også et fagnettverk bestående av barnehageansvarlige m/førskolelærerbakgrunn fra 9 kommuner. Arbeidet som skjer i dette nettverket, blir videreformidlet til de øvrige 15 kommunene som ikke har førskolelærerkompetanse i sin barnehageadministrasjon.

I samarbeid med høgskolen m.fl. arrangeres årlig "Røstadseminaret" på to ulike steder i fylket. Seminaret tilbyr ulike kurs med aktuelle tema for kommuner, barnehageeiere og ansatte i barnehagene.

Fylkesmannen har på mange områder et godt samarbeid med HiNT, f.eks. den årlige barnehagekonferansen, "Røstadseminaret", NAFO-barnehager/kurs, likestilling m.m. Ellers samarbeider fylkesmannen også med andre høgskoler og kompetansemiljø, f.eks. HiVe, HiO og Reggio Emilia-instituttet i Stockholm.

Oversikt over hvilke kommuner som har søkt om midler til lokale kompetansetiltak:

- 21 av 24 kommuner har søkt midler til lokale kompetansetiltak. De kommunene som ikke søkte, er små kommuner med til sammen 6 barnehager. Fylkesmannen har vært i dialog med disse 3 kommunene, men har likevel ikke mottatt søknad om kompetansemidler.
- To av regionene som til sammen består av 9 kommuner, leverte felles søknad.

Oversikt over hvilke tiltak som er satt i gang og deltakelse i disse:

- Alle søknadene omhandlet tema i tråd med Kompetansestrategien.
- Kommunale og private barnehager var representert.
- De fleste tiltak har som målgruppe hele personalet.

Arbeidet med kvalitetsutvikling i samiske barnehager, og om hvordan det samarbeides med Sametinget:

- Fylkesmannen har deltatt på sør-samisk barnehage- og skolekonferanse i 2008. Representanter for den samiske barnehagen samt andre barnehager som har samiske barn, deltok også. Fylkesmannen har god dialog med disse barnehagene.
- Kompetanseheving i samisk språk og kultur var ett av kurstilbudene på "Røstadseminaret" i 2008.
- Fylkesmannen deltar i nettverk med de fem nordligste fylkene. Der er også Sametinget representert.

39.3 Nasjonale strategiplaner og særskilte satsingsområder

Fylkesmannen vurderer oppdrag knyttet til 39.3 som utført.

Aktuelle tiltak var bl.a.:

- Spørreskjema til kommunene
- Tilstandsrapport 2008
- Fagrapport 2008
- Hjemmesiden
- Nettverk og konferanser (NAFO)
- Kurs i pedagogisk dokumentasjon
- Støtte til kompetansetiltak

Oversikt over egen samlet ressursbruk og tiltak knyttet til arbeid mot mobbing i barnehagen:

Ressursbruk: 1 ukeverk

Årets spørreskjema (se også 39.1) til kommunene inneholdt spørsmål om mobbing. Dette stoffet ble presentert i Fagrapport 2008.

Oversikt over egen samlet ressursbruk og tiltak knyttet til tilgjengelighet/universell utforming:

Ressursbruk: 1 ukeverk

Fagrapporten 2008 har et kapittel med tittel "Fysisk miljø inne og ute som fremmer alle barns utvikling". Her var det bl.a. informasjon om universell utforming.

Oversikt over egen samlet ressursbruk og tiltak knyttet til tiltak rettet mot barn med nedsatt funksjonsevne:

Ressursbruk: 1 ukeverk

Informasjon ble gitt på hjemmesiden, bl.a. om temaheftet "Barn med nedsatt funksjonsevne barnehagen". I tillegg har Fagrapport 2008 et eget kapittel med tittelen "Barn med nedsatt funksjonsevne og barn med særlige behov." Her blir bl.a. vårt eget prosjekt som omhandler kvalitet i saksbehandling og forvaltningsprosedyrer i spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp, beskrevet.

Oversikt over egen samlet ressursbruk og tiltak knyttet til tiltak rettet mot minoritetsspråklige barn:

Ressursbruk: 2 ukeverk

NAFO-prosjekt 3 barnehage: "Språklig og kulturelt mangfold i barnehagen".

Høsten 2008 starter det tredje NAFO-prosjektet. Prosjektene er et samarbeid mellom NAFO, HiNT og Fylkesmannen. Fra HiNT er det 4 fagpersoner som deltar fra fagområdene pedagogikk, samfunnsfag, religion og norsk. Tilbakemeldinger fra Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) er at de to forrige prosjektene i Nord-Trøndelag har vært så vellykket at det nå utvides til også å gjelde grunnskolen. NAFO peker spesielt på det gode samarbeidet mellom HiNT og Fylkesmannen.

Informasjon på hjemmesiden, bl.a. om Verdal, som er landets første fokuskommune.

Oversikt over ressursbruk og tiltak knyttet til likestilling i barnehagen:

Ressursbruk: 1 ukeverk

I 2008 valgte vi å bruke midlene som ble gitt til arbeid med likestilling i barnehage, på følgende måte:

- Kurs i pedagogisk dokumentasjon. Dette som et verktøy for å få blick for eget likestillingsarbeid.
- Støtte til kompetansetiltak i de tre barnehagene som søkte om å bli demonstrasjonsbarnehager
- Støtte til et større prosjekt om språk i en kommune. Gutter og jenters språk var deltema i dette prosjektet.

Hovedsatsingen er kurset i pedagogisk dokumentasjon, årets spørreskjema til kommunene og våre to rapporter (Tilstandsrapport 2008 og Fagrapport 2008) som inneholdt stoff om likestillingssituasjonen og likestillingsarbeidet i Nord-Trøndelag. Dette for å synliggjøre og ev. endre praksis, samt bidra til å synliggjøre barnehagen som arbeidsplass for menn.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 31	211	24	211	24
31.1 Tilsyn	100	24	0	0
31.2 Klagesaksbeha	19		0	0
31.5 Eksamen og na	45		0	0
31.7 Tilskuddsförv	13		0	0
Resultatområde 32	28	30	28	30
32.2 Kompetanseutv	9	2	0	0

32.3 Skoleporten	2	0	0
Resultatområde 38	81	81	0
38.1 Tilskuddsforv	20	0	0
38.4 Tilsyn	26	0	0
Resultatområde 39	22	9	22
Landsdekkende oppgaver – Kunnskapsdepartementet			0
Sum:	342	63	342
		63	63

Barne- og likestillingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven og lov om registrert partnerskap

Fylkesmannen innvilget 279 søknader om separasjon og 258 søknader om skilsmisse i 2008.

Vi mottok en søknad om inngåelse av ekteskap før fylte 18 år. Denne ble innvilget.

Vi mottok en klage over folkeregisterets avslag på utstedelse av prøvingsattest. Klagen ble avvist pga manglende rettslig klageinteresse.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen mottok og godkjente 9 utenlandske skilsmisser i 2008.

42.3 Barneloven

Fylkesmannens oppdrag etter barneloven, er begrenset til behandling av saker om reisekostnader ved samvær og stadfesting av foreldreavtaler. Det er behandlet 2 saker om reisekostnader, og 1 sak om stadfesting av foreldreavtale.

42.5 Veiledning og informasjon

Antall henvendelser om råd og veiledning er redusert, etter at hovedmengden av saker etter barneloven ble overført til domstolene. Det er imidlertid en del slike henvendelser knyttet til ferier og høytider, og det dreier seg da om samværsordninger. Vi stiller spørsmål ved at råd- og veiledningsfunksjonen ligger til Fylkesmannen, etter at hovedmengden av saker etter barneloven er overført til annen etat. Vår kompetanse og kunnskap på saksfeltet blir etter hvert redusert når vi har så liten del av saksfeltet igjen i vår oppgaveportefølje.

Resultatområde 43 EØS-avtalens finansielle ordninger

Resultatområde 44 Familievern

Det er ikke gjennomført tilsyn ved familievernkontorene i 2008. Departementet har kommet med forslag til retningslinjer for tilsyn ved disse kontorene, og det anbefales at Fylkesmennene gjennomfører tilsyn etter de nye retningslinjene.

Det er ikke mottatt noen klager fra brukere av familievernkontorene.

Resultatområde 45 Barnevern

45.1 Tilsyn med barneverninstitusjoner og oppfølging av og tilsyn med den kommunale barneverntjenesten

1. Tilsyn med barneverninstitusjonene

Fylkesmannen har hatt tilsyn med følgende seks institusjoner:

Bakkan bokollektiv (privat), Håndverkgården a/s (privat), Rostad Ungdomsheim (privat), Karienburg Ungdomsheim (statlig), Spillumheimen barneverninstitusjon (statlig) og Stjørdal Ungdomssenter (statlig). I tillegg er Sømmårfjøsbakken (privat) underlagt tilsyn fra Fylkesmannen. Det ble ikke gjennomført tilsyn der siste år.

Individtilsyn

Det er gjennomført 16 individtilsyn, hvorav åtte uanmeldte. Ved individtilsynene har vi tatt kontakt med samtlige av de tilstedeværende beboerne for å høre den enkelte beboers syn på oppholdet, og informere om tilsynets arbeid. I tillegg til de ordinære tilsynsbesøkene, har Fylkesmannen ved behov bistått institusjonenes ansatte og beboere med veiledning og råd. Dette har vesentlig vært juridiske spørsmål. Det har vært gjennomført ekstra tilsynsbesøk ved enkelte institusjoner i forbindelse med hendelser som tilsynsmyndigheten er blitt varslet om fra institusjonene. Det har blitt gjennomført ekstra tilsynsbesøk ved enkelte av institusjonene i forbindelse med klager fra beboerne, eller ved andre forhold som tilsynsmyndigheten har funnet grunn til å se nærmere på.

Systemrevisjoner

Det er utført systemrevisjon med barneverntjenesten i seks institusjoner. Tilsynene var del av et landomfattende tilsyn på sosial, helse og barnevernområdet, og tema var gitt fra sentralt hold. Fylkesmannen mener tilstanden i barnevernet påkaller spesiell oppmerksomhet. En samlet tilstandsvurdering er gjort under resultatområde 82: Tilsyn og klagesaksbehandling etter Helsetjenestelovgivningen.

Bruk av tvang

Fylkesmannen kontrollerte til sammen 122 vedtak om bruk av tvang i barneverninstitusjonene, mot 138 i 2007. Bruk av tvang har i hovedsak blitt brukt i akutte faresituasjoner etter § 18 i rettighetsforskriften. Videre har det vært fattet flere vedtak om inndragning av mobiltelefon i kortere perioder etter §§ 9 og 22 i samme forskrift.

Klager fra beboerne

Fylkesmannen har mottatt 14 klager fra beboerne på institusjonene. Disse har blitt behandlet i samsvar med rettighetsforskriftens bestemmelser. I 2007 ble det behandlet åtte klager etter samme bestemmelse. I tillegg har vi mottatt flere telefoniske henvendelser fra enkelte beboere, med spørsmål om rettigheter. Det er, etter Fylkesmannens vurdering, en økende bevissthet hos ansatte og beboere i institusjonene, om retten til å klage til tilsynsmyndigheten.

2. Tilsyn og oppfølging av den kommunale barneverntjenesten

Fylkesmannen har gjennomgått de ca 500 sluttførte kontrollskjema fra de kommunale barneverntjenestene. Halvårsrapporter er sendt inn til Barne- og likestillingsdepartementet og Fylkesmannen har utarbeidet egne oversikter på eventuelle fristoversittelser i saksbehandlingen. Fylkesmannen rapporterer nærmere om tilsyn i årsrapport til BLD på eget årsrapport-skjema innen 1. mars 2009.

Systemrevisjon

Det er utført systemrevisjon med barneverntjenesten i tre kommuner. Tilsynene var del av et landomfattende tilsyn på sosial, helse og barnevernområdet, og tema var gitt fra sentralt hold.

Det ble ikke påpekt avvik på disse tilsynene, men det ble gitt merknader.

Klagesaker

Fylkesmannen mottok 23 klager på barneverntjenesten. Av dette var 19 klager/beklagelser på kommunens behandling av konkrete barnevernssaker /tilsynssaker, og fire var klager på kommunale enkeltvedtak.

Når Fylkesmannen mottar beklagelser, enten på kommunene eller institusjonene, behandler vi dem etter bvl § 2-3 og rettighetsforskriften § 26. Før Fylkesmannen tar stilling til klagen, oversender vi den til kommunen/institusjonen for en redegjørelse av saken. Etter at vi har mottatt redegjørelsen behandler vi saken. Fylkesmannen kan da i kraft av sin rolle som tilsynsmyndighet påpeke forhold som ikke er i samsvar med lov eller

forskrift. Vi kan også gi råd og veiledning til kommunene og institusjonene.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen behandlet ti saker om fritak for taushetsplikt. Det ble gitt samtykke til fritak i ni av sakene.

45.3 Kompetansetiltak/Informasjonsvirksomhet

Fylkesmannen mottar henvendelser om råd og veiledning, både fra institusjoner, kommuner og enkeltpersoner. Fylkesmannen organiserer et fagnettverk for de kommunale barnevernlederne i fylket. Fylkesmennene i trøndelagsfylkene arrangerte sammen med Barne- og likestillingsdepartementet en regional barnevernkonferanse for kommunene høsten 2008. Den årlige konferansen som Fylkesmannen har arrangert i samarbeid med Bufetat over mange år, ble ikke arrangert i 2008. Årsaken til dette var personalutskiftinger. Konferansen arrangeres i april 2009.

45.4 Biologisk opphav

45.5 Eidsvoll omsorgssenter for barn - tilsyn og klagebehandling

45.6 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Det rapporteres ikke på området, da BLD høsten 2008 trakk tilbake oppdraget.

Resultatområde 46 Universell utforming

Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpasning og en spesiell utforming.

Regjeringen har vedtatt en handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne (2005-2009).

I forbindelse med gjennomføring av handlingsplanen er det i vårt fylke inngått et partnerskap mellom brukerorganisasjonene, KS, fylkeskommunen og fylkesmannen og det er nedsatt en tilgjengelighetskomite (TIK).

Partnerskapet har i 2008 gjennomført temamøter for de kommunale rådene for mennesker med nedsatt funksjonsevne med temaet universell utforming.

I møtene ble det gitt en orientering om brukerbehov fra de fem aktuelle brukergruppene: syn, hørsel, bevegelse, orientering og miljø.

Brukermedvirkning på systemnivå ble spesielt belyst i møtene da denne metoden er grunnleggende i arbeidet med universell utforming. Videre ble det satt fokus på mulighetene for personer med nedsatt funksjonsevne til å delta i lokalpolitisk virksomhet. Det ble også gitt informasjon om den nye diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

I forbindelse med fylkeskommunens utbygging av de videregående skolene er det arrangert temadager for planleggere og utbyggere ved hver skole. Overføring av erfaringskompetanse fra interesseorganisasjonene var en viktig del av programmet. Dette samarbeidet vil fortsette inntil arbeidet med alle skolene er ferdigstilt.

I samarbeid med Statsbygg foretok Tilgjengelighetskomiteen en befaring i deler av Statens hus og ga tilbakemeldinger om mangler og tips til forbedringer.

Fylkesmannen har også gitt råd til kommuner om hvordan universell utforming kan implementeres i planarbeid.

Fylkesmannen har gjennom deltakelse i Rådet for likestilling av funksjonshemmede i fylket, bidratt til at temaet universell utforming er blitt satt på kartet når rådet har hatt møter med kommuner og kommunale råd. Det er gitt orientering om finansieringsmuligheter og hvor det er mulig å hente ytterligere informasjon via internett.

Loven om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne var tema på konferansen Bruker og Etat

møtes. Fylkesmannen er medarrangør av denne årlige konferansen og den nye loven ble belyst fra flere aktører i fylket.

Verdal kommune er som en av 16 kommuner i landet, valgt ut som pilotkommune for universell utforming. Pilotkommunene har bidratt aktivt til erfaringsutveksling og læring overfor andre kommuner i fylket.

Fylkesmannen deltar med en representant i Verdals prosjektgruppe.

Resultatområde 48 Likestilling

Likestilling internt

Likestilling blir ivaretatt i embetets seniorpolitikk, tilpasningsavtale og lønnspolitikk.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag hadde pr. 31.12.2008 98 årsverk fordelt på 121 ansatte. Av 7 lederstillinger på embet- og avdelingsldernivå er 3 kvinner. Av totalt 16 ledere med personalansvar er 8 kvinner.

Embetet har en overvekt av kvinner både når det gjelder antall ansatte, antall årsverk og i deltidsstillinger. Ansatte på deltid er i hovedsak renholdere, ansatte med delvis AFP, foreldre- omsorg- eller delvis uførepensjon. Statistikk for de siste år har vist tilnærmet lik fordeling.

Likestilling eksternt

Likestilling er en gjennomgripende prioritering som legges til grunn for satsingen på landbruksrelatert næringsutvikling. Fylkesmannens landbruksavdeling har ansvar for utarbeidelse og gjennomføring av regional næringsstrategi. Denne ble revidert i 2008.

Landbruksavdelingen var videre representert i arbeidsgruppen som utarbeidet strategi for likestilling i Nord-Trøndelag fylkeskommune. Denne ble vedtatt i fylkestinget i desember 2008.

Arbeidet med likestilling i barnehagen er omtalt under pkt. 2.3 - Oppvekst, barnehager, utdanning og likestilling.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 42	60		60	0
Resultatområde 44	6		6	0
Resultatområde 45	67		67	0
45.1 Tilsyn med ba	45		0	0
Resultatområde 46	12		12	0
Resultatområde 48			0	0
Sum:	145	0	145	0

Justis- og politidepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.1 Stiftelser

51.2 Vergemålsloven

Fylkesmannen har desisert regnskaper for overformynderiene, samt hjelpevergeregnskap. Opplysninger i regnskapet som tyder på at noe er feil, blir tatt opp med overformynderiene. I ett tilfelle resulterte dette i at Fylkesmannen av eget tiltaket opphevet overformynderiets vedtak.

Vi har ikke hatt noen klagesak og heller ingen samtykkesak til behandling i 2008.

Vi har hatt en samling for alle overformynderiene i 2008.

Vi har ikke foretatt noe tilsyn i 2008, men vi har mange forespørsler fra overformynderne via telefon og e-post hvor vi bistår og veileder.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMNT	1	0
Sum	1	0

51.3 Forliksrådene

Embetet har kontrollert og oppnevnt medlemmer til forliksrådene etter suppleringsvalg foretatt av kommunestyrene.

51.4 Tilsynsråd for fengslene

Vi har foreslått medlem og varamedlem til tilsynsrådene for perioden 01.01.09 - 31.12.11.

51.5 Tomtefestelov

Vi har ikke hatt noen saker til behandling i 2008.

51.7 Kommunale politivedtekter

Fylkesmannen hadde ingen saker om kommunale politivedtekter til behandling i 2008.

51.8 Hundeloven

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Fylkesmannen behandlet 613 saker om fritt rettsråd i 2008. Av disse ble 44 avslått.

Fylkesmannen behandlet 16 søknader om fri sakførsel, hvorav 6 ble avslått.

52.3 Navneloven

Fylkesmannen mottok ingen saker etter navneloven til klagebehandling i 2008.

Vi har veildet enkeltpersoner og folkeregistret via telefon.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer

Fylkesmannen har sammen med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag dannet et prosjekt med formål å revidere samt videreutvikle felles ROS-analyse for Trøndelagsfylkene som ble ferdigstillet i 2003. Dette arbeidet har pågått i en to-årsperiode og vil bli avsluttet i løpet av 2009.

I tillegg til å vise et revidert risikobilde for Trøndelagsfylkene, vil analysen også konsentrere seg om 7 utvalgte hendelser med behov for samordning hva angår krisehåndtering. For disse hendelsene er det gjennomført en beredskapsanalyse hvor målsettingen har vært å se på eksisterende beredskapsplaner for evt. å finne mangler.

Prosjektet involverer som sagt begge fylkesmannsembetene, begge fylkeskommunene, kommunene, regional stat, privat virksomhet og frivillige organisasjoner.

ROS-Trøndelag 2009 er en overordnet analyse som må følges opp med revisjon av lokale analyser både i regional stat, kommunene, privat virksomhet og frivillige organisasjoner.

Det reviderte risikobildet omfatter både særskilte risikoområder, risikovirksomheter, konsekvenser av klimaendringer og kritisk infrastruktur samt samfunnsviktige funksjoner.

53.2 Risiko- og sårbarhetsanalyser

Dette punktet må ses i sammenheng med pkt. 53.1.

ROS-Trøndelag 2009 vil aldri bli noe annet enn en oversiktsanalyse, og det er derfor vesentlig at både regional stat og kommunene m.fl. gjennomfører ROS-analyser som viser det lokale risikobildet. Alle kommuner i Nord-Trøndelag har gjennomført en eller flere ROS-analyser, også i forhold til disponering av arealer.

Nødvendig samordning av lokale ROS-analyser tas kontinuerlig ved besøk, møter, konsultasjoner mv.

53.3 Arealplanlegging

Arealplanlegging og samfunnssikkerhet

Fylkesmannen vurderte i 2008 alle innkomne reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, forespørsler om forhåndsuttalelser, konsekvensutredninger, planprogram, kommuneplaner (samfunnsdeler og arealdeler) i forhold til samfunnssikkerhet. Vi hadde også en dialog med NVE om flere av sakene i forhold til flomfare og skredfare.

Nord-Trøndelag er nå nokså godt kartlagt i forhold til faregradskart for kvikkleire, og det foreligger også flomsonekart for noen av de større vassdragene. Begge deler er svært nyttig i forhold til arbeidet med forebyggende samfunnssikkerhet i arealplanlegging.

I 2008 ble det startet opp et arbeid med å få på plass en ny kartinnsynsløsning for bl.a. å få et bedre verktøy til å kunne se på innkomne arealplaner i forhold til samfunnssikkerhetsforhold. Fylkesmannen har her søkt samarbeid med Fylkeskommunen i Nord-Trøndelag, og en regner med å få på plass en felles kartinnsynsløsning i 2009.

Inter-reg prosjekt:

Fylkesmannen deltok i 2008 i et interreg-prosjekt (forprosjekt) kalt; Grenseløs geografisk informasjon. Prosjektet er et samarbeid mellom Fylkesmennene i Nord- og Sør-Trøndelag, Länsstyrelsen i Jämtland, Lantmäteriet og Statens Kartverk. Forprosjektet skal avsluttes i mars 2009, og vil sannsynligvis etterfølges av et hovedprosjekt. I forprosjektet har man gjennomført bl.a. et ideseminar, diverse møtevirksomhet og en øvelse for folk fra operasjonssentralene i Trøndelag og Jämtland. Hensikten med forprosjektet har vært å få klarlagt formelle og tekniske utfordringer for å få tilgang til kartdata på tvers av grensen mellom Trøndelag og Jämtland, samt å se på hva slags kartdata det er man har behov for i forhold til krisehåndtering på tvers av grensen.

53.4 Veiledning og systematisk gjennomgang og vurdering av kommunene

Dette punktet ivaretas gjennom de tilsynsbesøk som Fylkesmannen avlegger i ulike kommuner årlig. Besøkene gjennomføres tilnærmet som systemrevisjoner med bl.a. studering av grunnlagsdokumentasjon, utarbeidelse av sjekkliste, gjennomføring av formøte, gjennomføring av intervjuer/samtaler og sluttmøte med oppsummering og orientering om rapportskrivning. Besøkene inneholder en stor grad av bistand/veiledning og kommunene synes å sette pris på dem.

Sjekklisten er temabasert og inneholder spørsmål i forhold til:

- organisering, rutiner og ansvarsfordeling.
- målsettinger og forankringer.
- samfunnssikkerhet i arealplanleggingen, herunder bruk av ros-analyser og GIS-verktøy.
- samordning av kriseplaner.
- oppfølging av forrige tilsynsbesøk og øvelse.

I 2008 er det gjennomført slike besøk i 5 kommuner. 3 av besøkene ble utført i januar/februar 2009 da de måtte utsettes grunnet sykdom.

Hovedsakelig er besøkene gjennomført etter turnusliste, men det praktiseres også risikobaserte tilsynsbesøk ved behov.

Forebyggende samfunnssikkerhet i fylkesplanleggingen er ivaretatt gjennom prosjektet ROS-Trøndelag 2009 som er et viktig grunnlagsdokument for felles fylkesplan for Trøndelagsfylkene og Trondheim kommune.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Gjennomføring av tilsynsbesøkene ivaretar Fylkesmannens oppgave som pådriver og kompetansegiver for utvikling av helhetlige og samordnede krise- og beredskapsplaner i kommunene. I tillegg har Fylkesmannen bistått enkeltkommuner på anmodning.

ROS-Trøndelag 2009, beredskapsanalyser av de 7 dimensjonerende hendelsene, ivaretar Fylkesmannens ansvar som bidragsyter til samarbeid med regionale etater for å etablere helhetlig og samordnet planverk på regionalt nivå.

De øvrige temaene innenfor pkt. 54.1. er ikke blitt særskilt ivaretatt i 2008.

54.2 Kommuneøvelser

Det er gjennomført øvelser for kommunal kriseledelse med støtteapparat i 6 kommuner i løpet av 2008. 5 av disse øvelsene har enten vært rene diskusjons-øvelser og forenklede spill-øvelser, mens den siste har vært en fullskala-øvelse hvor også redningsetatene og noen andre virksomheter er blitt øvd i tillegg til kommunen. I hovedsak har scenariene vært basert på lokale ROS-analyser. I alle øvelsene har informasjon og krisekommunikasjon hatt stor vekt.

Fullskala-øvelsen er gjennomført i regi av LRS sitt øvingsforum (Fylkesmannen er medlem, mens Politiet har ledelsen); de øvrige 5 øvelsene har Fylkesmannen hatt ansvaret for men med bistand av Politiet og Sivilforsvaret.

54.3 Regional samordning – øvelse

Det er ikke blitt gjennomført øvelse for embetets ledergruppe og krisestab i 2008, men planverket er det blitt jobbet ganske mye med.

Fylkeslegen, ass. fylkeslege, fylkesberedspassjef, fylkesmannen og inforådgiver har i tillegg deltatt på en regional pandemiøvelse.

54.4 Havneberedskap – øvelse

Ikke aktuelt i 2008

54.5 Samarbeid med Forsvaret – øvelse

Det har ikke vært noe spesielt samarbeid med Forsvaret hva angår øvelse i 2008.

Forsvaret har imidlertid vært representert på regionale samlinger for samfunns-sikkerhetspersonell (både leder- og saksbehandlernivå) som har vært gjennomført i region Midt-Norge (Trøndelagsfylkene og Møre og Romsdal). Forsvaret har dessuten vært en viktig premissleverandør i forbindelse med ROS-Trøndelag 2009.

54.6 Regional samordning

Tillyst møte i Fylkesberedskapsrådet måtte utsettes grunnet oppdukkende statsbesøk. Møtet vil bli gjennomført i mars 2009.

Se punktet foran vedrørende deltakelse i regionalt totalforsvarssamarbeid.

Fritaksordningen er blitt praktisert etter gjeldende regelverk.

I forhold til frivillige organisasjoner har Fylkesmannen stilt opp på anmodning både fra Røde Kors og Sanitetskvinnene.

54.7 Utvikling av nasjonalt ressursregister for redning og beredskap (NARRE)

54.8 Felles digitalt nødnett

Ikke aktuelt i 2008

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

Fylkesmannen har en oppdatert og øvet organisasjon for krisehåndtering inkludert atomulykker.

På plansiden har Fylkesmannen en revidert, scenariouavhengig kriseplan inkludert krisekommunikasjon og informasjonsberedskap samt en revidert plan for håndtering av atomulykker basert på mal fra Statens Strålevern som ligger på den beskyttede delen av Atomberedskap.no.

Alle 24 kommuner i Nord-Trøndelag har en scenariouavhengig plan for kriseledelse inkludert krisekommunikasjon og informasjonsberedskap. Alle planene er vedtatt av politisk kompetent organ, enten kommunestyre eller formannskap. Disse planene øves regelmessig (ca. 6 kommuner pr. år), se tidligere rapportering om øvelser.

Sambands-/kryptotjenesten drives på et minimumsnivå med åpning av sambandet en dag hver uke. Instruks og

regelverk er ajour, men bemanning er foreløpig på et minimumsnivå. Dette tilsier en viss sårbarhet.

55.2 Krisehåndtering

Fylkesmannen har bidratt til å bedre regionale myndigheters evne til samhandling og håndtering av ekstraordinære påkjenninger og kriser gjennom arbeidet med beredskapsanalyser av de 7 dimensjonerende hendelsene i ROS-Trøndelag 2009.

Tilsvarende kan også sies i forhold til kommunene som er aktive deltakere i ROS-Trøndelag 2009. For kommunene kan det også tilføyes at gjennomføring av øvelser bidrar til det samme. Likeså bistand og veiledning hva angår kriseplaner selv om dette skjer kun på anmodning.

I 2008 har det ikke vært noen hendelser i Nord-Trøndelag som har krevd håndtering fra Fylkesmannens side utover viderefremming av varsler (fra NVE og MI). Hendelsene som har utløst varsling, har vært av en slik art at involvering fra Fylkesmannen har vært unaturlig.

Det har i 2008 ikke vært arbeidet særskilt i forhold til sikkerhetspolitiske kriser og krig.

55.3 Evaluering

Det har ikke vært hendelser i 2008 som har krevd koordinerende evaluering fra Fylkesmannens side.

Ressursrapportering

For 2008 har følgende ressurser vært stilt til disposisjon for arbeidet med samfunns-sikkerhet og beredskap:

1. En saksbehandler med 45 ukeverk.
2. En saksbehandler med 23 ukeverk.
3. Fylkesberedskapssjef med 10 ukeverk.
4. Informasjonsrådgiver med 2 ukeverk.

Fylkesberedskapssjefen har i 2008 også fungert som kommunaldirektør ved Kommunal- og administrasjonsavdelingen, noe som har medført at han har måttet bruke mye av sin arbeidstid til andre oppgaver enn samfunnssikkerhet og beredskap.

Informasjonsrådgiveren er en ressurs for hele embetet, og de 2 ukeverkene gjelder gjennomføring av øvelser i kommunene samt arbeid med informasjonsdelen av Fylkesmannens kriseplan.

Ny stilling innenfor samfunnssikkerhet er utlyst og besatt i 2008, men ikke tiltrått.

For fordeling av ukeverk, se tabelldata.

Resultatområde	FMNT	Sum		
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 51	19	19	0	
51.2 Vergemålslove	16	0	0	
Resultatområde 52	71	71	0	
52.1 Fri rettsshjel	70	0	0	
Resultatområde 53	39	0	39	0
Resultatområde 54	38	0	38	0
Resultatområde 55	3	0	3	0
Sum:	170	0	170	0

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannens samordningsvirksomhet er administrativt tillagt Kommunal- og administrasjonsavdelingen som har ansvaret for ekstern og intern samordning. Hovedfokus for embedets kommunerettede samordning, utenom den løpende dialogen med kommunene, er å legge til rette for en møteplass mellom kommunene og regional statsforvaltning. Fylkesmannen arrangerer derfor hvert år en styringsdialogkonferanse over to dager, der kommuneledelsen og ledelsen i de regionale statsetater møtes om aktuelle problemstillinger. I 2008 var opptrappingsplan for psykiatri, NAV-reformen, forventninger innenfor helse- og sosialområde og Sørheimutvalget blant temaene. Utarbeidelse av det faglige programmet skjer i samarbeid med KS.

Fylkesmannen har et nært samarbeid med KS i fylket, bl.a. felles presentasjoner av kommuneproposisjonen og statsbudsjettet, deltakelse i effektivitetsnettverk m.v. Fylkesmannen deltar regelmessig i KS-konferanser og drøftingsmøter med bl.a. arbeidsutvalget. Fylkesmannen har en fast post på KS sine rådmannssamlinger.

Fylkesmannen har laget et opplegg for systematisk og helhetlig å gå gjennom kommunene i fylket på embedets ledermøte, slik at alle kommunene vil bli gjennomgått hvert år. Informasjonen som kommer ut av dette skal samles i en intern informasjonsbase for organisasjonen. Tilhørende dette opplegget er også en statistikkbank som i hovedsak består av kostratall.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Embedet har i flere år fokusert på omstilling og fornying i kommunesektoren gjennom interkommunalt samarbeid. Det har vært spesielt viktig å følge disse samarbeidende i en fase hvor man har prøvd å utvikle et tettere og mer forpliktende samarbeid. Fylkesmannen har i 2007/2008 foretatt en registrering/kartlegging av interkommunalt samarbeid i alle regioner og kommuner i fylket.

Kommunene i Nord-Trøndelag har i flere år vært involvert i ulike former for forpliktende interkommunalt samarbeid. Det er også slik at regionene i Nord-Trøndelag har valgt ulike juridiske rammer og innhold for sine interkommunale samarbeid. Embedet har i 2008 vært aktivt med i et prosjekt hvor de erfaringer som er gjort i de ulike regionsamarbeidene blir systematisert og vurdert i forhold til positive og negative erfaringer. Prosjektrapporten ble lagt fram oktober 2008.

Fylkesmannen har også bidratt til omstillingsarbeid i enkeltkommuner, spesielt ROBEK-kommuner og andre kommuner med store økonomiske utfordringer. En har hatt møter med disse kommunene og hvor omstilling og effektivisering har vært hovedtema. Fylkesmannen har i liten grad brukt skjønnsmidler til ROBEK-kommuner for å løse de økonomiske problemer.

Fylkesmannen har støttet 16 omstillingsprosjekt, kommunale og interkommunale, med tilbakeholdte skjønnsmidler i 2008.

Embedet har utarbeidet kommuneprofiler for alle kommunene i fylket hvor nøkkeltall i forhold til omstilling er sentrale.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Embedene i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag satte i 2007 ned en arbeidsgruppe for å utarbeide retningslinjer for samordning av statlig tilsyn. Det er utarbeidet felles retningslinjer for alle de tre embedene for samordning av tilsyn etter de nye reglene i kommuneloven. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag igangsatte et prosjekt for videreføring av samordningsansvaret ut over lovens krav, her har embedene i Nord-Trøndelag og Møre- og Romsdal deltatt som observatører, og prosjektet ble ferdigstilt høsten 2008. De tre embedene har sluttet seg til alle hovedpunktene i prosjektet, og embedene arbeider videre i 2009 med å videreutvikle disse.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Det foretas ikke obligatorisk gjennomgang av alle kommunebudsjetter, bare budsjettene til ROBEK-kommunene.

Det blir likevel nedlagt betydelig arbeid i å holde en god oversikt over økonomisk status og utvikling i alle kommuner. Dette er nødvendig for å kunne fylle oppgaver innenfor råd og veiledning. I dette arbeidet brukes både budsjetter, økonomiplaner, regnskap, kostraanalyser, statistikk og annet tilgjengelig materiale.

Det er foretatt lovlighetskontroll etter KL § 60 på tre budsjetter, alle godkjent. I 2008 ble 3 kommuner meldt ut av ROBEK-registeret og 2 nye kommuner meldt inn.

I 2008 ble 9 låneopptak behandlet, alle ble godkjent.

I 2008 ble 14 garantisker behandlet, alle godkjent. En sak ble oversendt fylkesmannen i Nordland til behandling, saken ble godkjent.

Økonomisk status og utvikling i nordtrønderkommunene blir kartlagt som et ledd i oppfølgingen av ROBEK-registeret. Det føres løpende oversikter over sentrale nøkkeltall som netto driftsresultat, underskuddsdekning og akkumulerte regnskapsresultat gjennom regnskaper, budsjetter og økonomiplaner. Fylkesmannen har møter med administrativ og politisk ledelse i nye ROBEK.kommuner hvor konsekvensene blir synliggjort.

Økonomiplaner er ikke systematisk gjennomgått i 2008, bare for kommuner med spesielle problemer. Det er ikke gitt skriftlig tilbakemelding på økonomiplaner i 2008.

62.2 Økonomiforvaltning – veiledning

I løpet av året er det holdt informasjonsmøter med kommunene samlet og diskusjonsmøter med kommunene etter behov. Spørsmål om inntektssystem, skjønnskudd, utbetalinger m.v. er besvart skriftlig eller muntlig. Det er foretatt analyser og laget prognoser på kommunenes frie inntekter.

Kommunene får løpende informasjon om skatteutjevning, endringer i rammevilkår mv Herunder er det gitt opplæring og veiledning i bruk av prognosemodeller. Alle økonomisjefer i fylket er satt opp på en distribusjonsliste for mailutsending, og alle viktige meldinger og styringssignaler formidles dermed umiddelbart. Dette er også delvis gjennomført på fylkesmannens hjemmeside. Sammen med KS har en opprettet et kommuneøkonominettverk for alle kommunene i fylket, målgruppen er økonomisjefer og det holdes to samlinger i året.

Kommunene fikk orientering om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet på samlinger som ble avholdt umiddelbart etter at proposisjonen og statsbudsjettet ble framlagt. Fullt oppmøte fra kommunene.

Innenfor kostraområdet er det gitt generelle råd og veiledning. I 5 kommuner er det holdt spesielle kostrasamlinger. Kostrarapporteringsprosessen er overvåket og kommunene er gjort spesielt oppmerksom på nødvendigheten med å overholde tidsfrister. På kostraområdet er det nært samarbeid med fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Det er brukt ressurser på organisering av data og metodikk til finansiell statistikk og tjenestetatistikk.

Spørsmål fra kommuner, pressen ,enkelpersoner mv om økonomibestemmelsene i kommuneloven, eiendomsskatteloven, sevkostberegning mv er besvart.

Vi har fordelt skjønnsmidler til kommunene. Av fylkesrammen ble det holdt tilbake 15,5 mill.kroner til kriseformål og omstillingsprosjekter. Tilleggsinformasjon fra kommunen er innhentet og det er holdt møter med enkeltkommuner for å avklare forhold i søknadene. Det er foretatt tildeling av skjønnsmidler ut fra kriterier fra departementet og egne lokale retningslinjer utarbeidet sammem med KS.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

Fylkesmannen mottok 4 saker med krav om lovlighetskontroll fra minst tre kommunestyremedlemmer i 2008. To av disse saken ble ikke ferdigbehandlet i 2008. Av de to andre ble ett vedtak stadfestet og ett opphevet som ugyldig.

Vi har ikke foretatt noen lovlighetskontroll av eget tiltak..

I møter med kommuner og særlig via telefon veileder Fylkesmannen i juridiske spørsmål. De fleste henvendelsene

gjelder habilitet og saksbehandlingsregler.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMNT	2	1	1	0	0	0	0	0
Sum	2	1	1	0	0	0		

63.2 Valg

2008 var ikke valgår. Et møte med KS og et arbeidsutvalg fra kommunene for å forberede 2009. Spesielt tema var elektronisk opptelling som skapte problem for flere kommuner i 2007.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentlighetsloven i forhold til kommunesektoren

Fylkesmannen har mottatt 4 og behandlet 3 klager etter offentlighetsloven i 2008.

Vi har ikke mottatt noen klager etter fvl. § 28 over kommunestyrevedtak, heller ingen klager på partsinnsyn etter fvl.

Vi har veiledet i offentlighetslov og forvaltningslov overfor presse, enkeltpersoner og kommuner etter telefonhenvendelser, og dessuten orientert om habilitetsbestemmelsene for formannskap i noen kommuner.

Fylkesmannen har holdt samlinger for kommunene i ny offentlighetslov.

Antall klager på avslag om begjæringer om innsyn, jf. offentlighetsloven § 9 tredje ledd og forvaltningsloven § 21 annet ledd

Embeter	Antall
FMNT	3
Sum	3

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Ingen saker i 2008

65.2 Interkommunalt samarbeid

Se rapportering på resultatområde 61.2

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Fylkesmannen har behandlet 85 klager etter plan- og bygningsloven i 2008. I 33 av disse sakene ble klager gitt helt eller delvis medhold. Det gjensto 25 saker til behandling pr 31.12.08. Viser ellers til de opplysningene vi har gitt på "rapportering.fylkesmannen.no."

Vi har behandlet og innvilget 3 krav på dekning av sakskostnader etter fvl på pbl-området.

Vi er stevnet for retten i en sak i 2008, og har bistått regjeringsadvokaten i forbindelse med tilsvar til tingretten.

Det ble holdt en samling for byggesaksbehandlerene. Vi veileder dessuten forholdsvis mye via telefon både til kommuner og privatpersoner.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Fylkesmannen mottok og behandlet en klagesak, og en søknad om forhåndstiltredelse i 2008.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Fylkesmannen verken mottok eller behandlet slike saker i 2008.

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMNT	0	0	0	
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Fylkesmannen hadde ingen slike saker i 2008.

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMNT	0	0	0	
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT	Sum
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 61	65	65 0
Resultatområde 62	55	55 0
Resultatområde 63	35	35 0
Resultatområde 64	25	25 0
Resultatområde 65	17	17 0
Resultatområde 66	85	85 0
66.1 Byggesaker	82	0 0
Sum:	282 0	282 0

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 73 Sosialtjeneste

73.1 Lov om sosiale tjenester

73.2 Arbeids- og velferdsforvaltningen og sosiale tjenester – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen og Nav har arbeidet mye med å komme nærmere hverandre i hvordan vi planlegger felles organisering av arbeid og aktiviteter knyttet til de fagfelt som ligger både innenfor og utenfor Nav. Dette gjelder da fagområdene rus, psykisk helse, folkehelse, boligsosialt arbeid, kvalifiseringsprogrammet og brukervedvirkning.

I dette ligger også at vi skal delta i de ulike fagnettverkene sammen, og ikke etablere parallelle nettverk for felles satsinger.

Våre aktiviteter skal ta høyde for å imøtekomme behov som Nav-kontorene selv opplever knyttet til kompetanseheving, og det er etablert en holdning til at Nav-kontorenes kompetanseplaner skal fungere som en bestilling til oss om aktiviteter de ønsker å bruke oss i for å heve kompetansen innen sentrale områder, og der vi i dialog med Nav fylke og kontorene blir enige om hva vi kan tilby.

Vi har forpliktet oss til å ha koordinerte aktiviteter ut mot Nav-kontorene i fylket vårt og for å få til det så har vi inngått avtale om å holde hverandre informert.

Kvalitetskonferansen 2008 tok for seg eksempler på godt arbeid og gode metoder for å få personer tilbake i arbeid og aktivitet, der fokusområdet i kvalitetsstrategien var hvordan vi arbeider for å styrke brukeren i vårt fylke.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

- 191 personer på kvalifiseringsprogrammet ved utgangen av 2008 (måltall 193)
- Hovedsatsing på kvantitet dette året – sterkt trykk på dette fra direktoratet
- Jevn og meget tett oppfølging i NAV-kontorene fra fylkesprosjektet ga resultater
- Oppfølging (råd og veiledning) til ledelse i forhold til organisering av arbeidet
- Meget aktiv bruk av kompetanseveilederne i opplæring av ansatte som jobber med KVP. Prosjektmedarbeider deretter ute i kontorene med praktisk arbeid ”skulder mot skulder” – ”Skreddersøm” til kontorene
- Regelmessige samlinger med kompetanseveilederne og utvikling av opplæringspakken
- Etablering av eget nettverk KVP - bestående av kontaktpersoner som jobber med programmet ute i kontorene
- Alle kompetanseveilederne samt prosjektleder har gjennomført opplæringsprogrammet Appreciative Inquiry (anerkjennende prosessledelse) som har bestått av fem samlinger og ble avsluttet nå i januar

73.4 Gjeldsrådgivning

Fylkesmannen har gjennom flere år erfart at kompetansen innen økonomisk rådgivning, og gjeldsrådgivning spesielt, er mangelfull i enkelte kommuner. Fylkesmannen erfarer at mange kommuner er opptatt av å heve kompetansen innen økonomisk rådgivning/ gjeldsrådgivning. I samarbeid med regionkontaktene og operativ arbeidsgruppe i Helsedirektoratet (OAØ) er det siden 2005 årlig gjennomført landsomfattende kursing av alle kommunene. Dette for å sikre en grunnleggende kompetanse i økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. I 2008 ble det gjennomført landsdekkende videregående kurs for å sikre spisskompetanse.

På tross av kompetansehevingen erfares det gjennom henvendelser fra publikum og klagesaker, at det i 2008 fortsatt er mange kommuner som mangler tilstrekkelig kompetanse. Dette er en trussel mot rettsikkerheten til enkeltindividet.

I 2008 ble det i regi av Fylkesmennene i Sør- og Nord-Trøndelag etablert en ressursgruppe av økonomiske rådgivere på tvers av fylkes- og kommunegrensene.

Målsettingen er at det gjennomføres kontinuerlige grunn- og videreutdanningskurs i økonomisk rådgivning/gjeldsrådgivning. Samtidig er det en oppgave å tilby alle gjeldsrådgivere kompetanseheving i tema knyttet til blant annet skatt, inkassovirksomhet og gjeldsordningsloven.

Steinkjer kommune har i 2008 mottatt midler fra Fylkesmannen til et forprosjekt knyttet til gjeldsproblematikk. Resultatet av forprosjektet er at kommunen i samarbeid med flere nabokommuner søker om statlige midler til et prosjekt med tema relatert til gjeld og gjeldsordning. Det skal være en klar målsetning å oppfordre flere kommuner til å søke denne type prosjektmidler.

Den videre målsettingen er at Fylkesmannen i samarbeid med NAV, og kontaktperson i NAV skal bidra til at hver kommune og NAV- kontor skal ha kompetanse i økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. Godt sosialfaglig arbeid skal bidra til at mennesket er helhetlig ivaretatt. Det innebærer at helse, bolig og forutsigbar økonomi er

viktige pilarer i dette arbeidet.

Fylkesmannen har i 2008 gitt kommunene og publikum informasjon og oppdatering av regler og lovverk som styrer økonomisk rådgivning/ gjeldsrådgivning. I 2009 skal dette arbeidet videreføres og videreutvikles for å sikre at kommunene kan gi tjenestemottaker et kvalitetsmessig godt tilbud.

73.5 Kartlegging av funksjons- og arbeidsevne

Resultatområde 74 Levekår

74.1 Handlingsplan mot fattigdom

Den boligsosiale strategien ”På vei til egen bolig” ble avsluttet i 2007. Målsettingen for 2008 var en videreføring av arbeidet med å motvirke at mennesker ble bostedsløse. Det ble lagt stor vekt på arbeidet med å redusere begjæringer og effektivisering av utkastelser av bolig. Videre var det satt fokus på å sikre en så god kvalitet som mulig ved døgnovernatting. Hovedmålet i 2008 og for årene fremover, er å bidra til en fortsatt reduksjon i begjæring om utkastelse og antall reelle utkastelser.

Måltallene for 2007 og 2008 er per dato ikke tilgjengelig. Måltallene vil, så snart de er tilgjengelige, bli lagt ut på Husbankens, Helsedirektoratets og Fylkesmannens hjemmesider.

For perioden 2004 -2006 er det en nedgang i begjæringer på i alt 65 prosent for Nord-Trøndelag, og 27 prosent for landet i sin helhet. Når det gjelder utførte utkastelser er det en nedgang for tilsvarende periode på 61 prosent, og for landet i sin helhet 29 prosent.

I 2008 har Fylkesmannen samarbeidet med Husbanken om drift av kommunenettverk. Husbanken var også sammen med Fylkesmennene i Hedmark, Oppland, Sør- og Nord-Trøndelag, viktige samarbeidspartnere. Felles mål var å bidra til at den enkelte kommune hadde boligsosiale strategimål. Dette er et arbeid som ikke er avsluttet og vil bli videreført i årene fremover. Samarbeidet oppsummeres hvert år med en felles erfaringskonferanse, hvor alle prosjektkommunene samles.

Fylkesmannen samlet også i 2008 kommunene i fylket til en dialogkonferanse. Her er målet helhetlig strategi, med fokus på blant annet rusproblematikk, psykiatri og økonomisk rådgivning i det boligsosiale perspektivet.

I forbindelse med implementering av NAV, vil agendaen i det fremtidige samarbeidet endres, for å kunne gå i grundig dialog med alle fagfelt som berører psykiatri, rusfeltet, økonomi og boligsosialt arbeid.

Det ble i 2008 gitt statlige prosjektmidler til boligsosialt arbeid til fem kommuner.

Verdal kommunes prosjekt ble avsluttet i 2007, men fikk midler for 2008 til implementering og videreføring av det boligsosiale arbeidet i NAV.

Stjørdal kommune fikk midler til videreføring av sitt bo- og oppfølgings team. Kommunen har i 2008 fått prosjektmidler i tre år, og skal i 2009 videreføre dette boligsosiale tiltaket med egen økonomi.

Grong kommune fikk midler til tiltak med miljøteam, for oppfølging av skoleungdom og hybelboere.

Steinkjer og Namsos kommuner fikk midler til å starte prosjekt relatert til oppfølging i bolig. Det forventes at begge kommunene kommer godt i gang med sine prosjekter i starten av 2009.

Fylkesmannen har gjennom konferanser, møter, brev, mail og på eget nettsted, bidratt med boligsosial informasjon i forhold til de statlige boligsosiale prosjektmidlene. Det forventes at flere kommuner vil søke om boligsosiale prosjektmidler i 2009.

Det forventes at den boligsosiale satsningen skal bli betydelig også i 2008. Det vil bli satt fokus på varig bolig og samhandling med rusfeltet i det boligsosiale arbeidet.

Media har også i 2008 hatt fokus på kommunale og statlige veiledende normer knyttet til økonomisk sosialhjelp. Fylkesmannsembetene er i en kontinuerlig dialog med Helsedirektoratet blant annet når det gjelder forvaltning av supplerende økonomisk bistand.

Det er i 2008 ingen pilotprosjekt i Nord-Trøndelag som er knyttet til satsningen ”fra hospits til varig bolig”.

Ingen av kommunene har mottatt tilskudd til forebygging og redusering av fattigdom blant barn som bor i husholdninger som mottar økonomisk sosialhjelp. Dette er midler som i hovedsak er gitt til større byer.

Fylkesmannen har likevel alltid fokus på fattigdomsproblematikk generelt, men også på barnefattigdom spesielt. Dette jamfør St.meld nr. 6 (2003): "Tiltaksplan mot fattigdom". Flere kommuner gir tilbakemelding om at barns situasjon i familier som mottar økonomisk sosialhjelp, er et sentralt tema.

Resultatområde 78 Innvandring og integrering

78.1 Statsborgersaker

Seremonien fant sted i Statens Hus, Steinkjer, 8. november 2008. Det ble sendt ut invitasjon til 96 personer hvorav 21 takket ja til å delta. Med gjester og representanter fra fylkesmannen var det i alt 65 personer til stede ved arrangementet.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMNT	1	20,1
Sum	1	

78.2 Bosetting av flyktninger

Ingen aktivitet i 2008.

78.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere(introduksjonsloven)

Vi har hatt tre klagesaker som gjelder stans i introduksjonsordningen. En sak er gitt medhold og i to saker er det ikke gitt medhold.

78.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

På grunnlag av data fra GSI og NIR har vi etter søknad fra kommunene utbetalt tilskuddene.

IMDi har mottatt rapport om forbruket for 2008.

I samarbeid med IMDi har vi hatt kurs for kommunene om tilskuddsordningene og søknadsprosedyrene. Vi har informert og veiledet kommunene telefonisk og gjennom Fylkesmannens hjemmeside.

Resultatområde 79 konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og sametinget

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT	Sum
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.

Resultatområde 73	35	58	35	58
Resultatområde 74	0	5	0	5
Resultatområde 78	13		13	0
Resultatområde 79			0	0
Sum:	48	63	48	63

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

75.1 Habilitering og rehabilitering

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders- og sykehjem

I følge IPLOS-registeret, var det i tre kommuner registrert beboere under 50 år, innskrevet på langtidsopphold i institusjon, hjemlet i kommunehelseloven. Etter kontakt med kommunene er det avklart at dette dreier seg om separate boenheter, som er spesialtilpasset de aktuelle beboerne.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten

Fylkesmannen bidrar først og fremst gjennom å delta i samarbeidsutvalget mellom kommunene og sykehusene i fylket.

I tillegg er Fylkesmannen med i komiteen som arrangerer den årlige samarbeidskonferansen som har fokus på samhandling mellom 1. og 2. linjetjenesten.

76.2 Individuell plan

Fylkesmannen har gjennomført flere møter ute i kommunene med informasjon om, og dialog rundt individuell plan.

I tillegg hadde Fylkesmannen i Nord-Trøndelag sammen med Helse Midt-Norge ansvaret for å gjennomføre en regional konferanse på dette temaet. Konferansen trakk over 450 deltakere fra hele regionen.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Fylkesmannen gjennomførte i november en kvalitetskonferanse med fokus på hvordan vi styrker brukeren i vårt fylke. Her trakk vi frem gode eksempler fra både kommuner og helseforetak. Dette ble en vellykket konferanse med god evaluering.

76.5 Felles digitalt nødnett

Det er ikke innført nytt digitalt nødnett i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen har derfor intet å rapportere på dette feltet.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

Fylkesmannen utførte tilsyn i fem kommuner.

Kriseledelsen ble øvet i seks kommuner. I en av disse kommunene ble det gjennomført en forenklet spilløvelse, mens det i Steinkjer kommune ble gjennomført en fullskalaøvelse.

Fylkesmannen deltok i regional pandemiøvelse i regi av Helse Midt-Norge HF i mai 2008.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fylkesmannen har behandlet to saker. Saksbehandlingstid har vært en dag.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMNT	2	1
Sum	2	

77.3 Særfradrag

Det ble behandlet 3 søknader om særfradrag i 2008. Alle saker ble avslått og av disse ble en påklaget til Helsedirektoratet.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMNT	3	26
Sum	3	

77.4 Førerkortsaker

I 2008 var det 920 saker til behandling. Dette var en økning på 262 saker i forhold til 2007, og i forhold til 2005 er økningen på 429.

837 saker ble ført inn i det nye førerkortregisteret og 813 saker ble avsluttet.

Av de 813 ferdigbehandlede sakene ble 733 tatt med i rapporteringen, og av disse var 404 dispensasjonssaker. 334 dispensasjonssøknader ble innvilget. 63 søknader ble avslått, og av disse ble seks påklaget til Helsedirektoratet.

Det var 253 meldinger om helsesvikt i forhold til førerkortforskriftens helsekrav, hvor det ble gitt tilrådning til politiet om inndragning av førerkortet. De øvrige 76 sakene gjaldt uttalelser til politi, trafikkstasjon mf.

Det er gitt løpende rådgivning og veiledning overfor søkere, leger, politi og trafikk-stasjoner ved bl.a. telefonhenvendelser. Vi har dessuten deltatt i møter hvor det er gitt informasjon om "helse og førerkort".

Det har skjedd en betydelig økning av antall saker de siste årene. Av de ferdig-behandlede sakene er det en økning for tilstander som anfall med bevissthetsforstyrrelser og hjerte-/karsykdommer. Antall saker som gjelder alvorlige sinnslidelser og rusmisbruk har økt betydelig. Vi har registrert at det er større oppmerksomhet og fokus på disse tilstandene og bilkjøring. Det er fortsatt grunn til å tro at det er en underrapportering av slike saker.

Et betydelig antall av de innkomne sakene mangler nødvendige opplysninger, og for en del av sakene må vi bruke svært mye tid på innhenting av opplysninger.

Økningen av saksmengden har medført økning av ressursbruken ved avdelingen på dette området.

Fører kort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	813	30
Sum	813	

77.5 Pasientjournaler

Fylkesmannen har ikke hatt noen saker til behandling i 2008.

Det har vært gitt telefonisk rådgiving angående regelverk.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMNT	0
Sum	0

77.6 Rett til trygderefusjon

77.7 Helse- og sosialmelding

77.8 Rettssikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i Pasientrettighetsloven kap. 4A

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Nord-Trøndelag fylkeskommune fikk i 2008 tildelt kr. 1.500.000,- i statlige stimuleringsmidler til lokalt folkehelsearbeid fra Helsedirektoratet til drift og

videreutvikling av lokalt partnerskap for folkehelsearbeid. Midlene ble brukt til rusforebyggingsprosjektet PREMIS, til videreføring av FYSAK-programmet i kommunene, og til arbeidet med etablering av folkehelsekommuner og folkehelsekoordinatorstillinger i kommunene. Overordnet ansvar for dette arbeidet er den fylkeskommunalt ledede *Folkehelsekomiteen* i Nord-Trøndelag. Fra Fylkesmannen møtte frem til 29.02.08 rådgiver folkehelse, fra mars og ut året møtte fylkeslegen i komiteen.

Folkehelsekomiteen har i 2008 hatt fem temasatsninger forankret i *Folkehelseplan* for Nord-Trøndelag 2005-2008.

1. FOLK2, 2. PREMIS, 3. Spreke og Trygge eldre 4. Sunt & Godt, og
5. Kunnskapsbasert folkehelsearbeid – tilbakeføring av HUNT 3-data til kommunene.

FOLK 2 (Femårig regionalt kultur- og helseprosjekt) er en satsing hvor kulturelle virkemidler benyttes i folkehelsearbeidet. Hovedmålet er å bidra til å utjamne sosiale ulikheter i helse og i kulturdeltakelse. Formelt avsluttet med prosjektleder i 2007, men videreført som arbeidsmetode i kommunene i 2008, stimulert av partnerskapet i fylkets folkehelsekomite. Fylkesmannen er representert i prosjektets styringsgruppe, samt i prosjektgruppa for praktisk kultur- og helsearbeid.

Samlet støtter FOLK2 om lag 45 delprosjekter/tiltak på ulike arenaer ved utgangen av 2008. Både den lokale,

regionale og nasjonale interessen for kultur- og helsearbeid har økt i løpet av prosjektperioden. Prosjektet har også hatt god mediedekning og artikler om delprosjektene er nå publisert i tidsskrift og antologier.

FOLK2 og kommunene. FOLK2 har etablert kultur- og helsesamarbeid med ti kommuner i samsvar med mål.

Samlet sett har det vært gjennomført 30 prosjekter/tiltak i kommunene rettet mot ulike målgrupper og dette målet er oppfylt.

Et annet mål er å sikre varig forankring av kultur- og helsearbeidet i kommunene etter prosjektslutt. Dette arbeidet fortsatte i 2008 og flere av kommunene har blitt besøkt som ledd i dette arbeidet.

Tilbakemeldinger fra kommunene viser at samarbeidet innad i kommunene og samarbeidet mellom kommunene og frivillige organisasjoner har blitt styrket gjennom FOLK2.

Kultur- og helseprosjekt har også blitt støttet i kommuner som ikke er partnerskapskommuner.

Utdanning. Under innsatsområdet utdanning skal FOLK2 initiere og samarbeide om utviklingstilbud innen kultur- og helsefeltet samt bidra til varig forankring av kultur- og helsetenkningen innen relevant utdanningstilbud. Disse målene er langt på veg oppfylt. Flere studier har nå integrert kultur og helse i ordinær virksomhet, men det gjenstår fortsatt en noe arbeid på dette feltet.

Forskning. Resultatmålene for innsatsområdet forskning og forskningsformidling er delvis oppfylt. FOLK2 har gitt støtte/gir støtte til mastergrads- og FoU- /utviklingsprosjekt.

FOLK2 deltar i HUNT 3 med tema kultur og helse. I 2008 ble det også innledet et samarbeid med aktører i Sverige for å etablere et større tverrfaglig FoU-prosjekt. Det er her etablert samarbeid om Interreg- prosjekt.

Økonomi. FOLK2 er et partnerskapsprosjekt som hovedsakelig finansieres av Nord- Trøndelag friidrettskrets (Regionalt utviklingsprogram) men i partnerskap med Fylkesmannen, HiNT, HUNT og Levanger kommune. FOLK2 har en samlet økonomisk ramme på kr. 15 millioner.

Midlene i FOLK2 går til de ti samarbeidskommunene, til de øvrige prosjektene samt til ulike arrangement og lønn/drift prosjektleder. FOLK2 bidrar med kr. 50.000,- i tre år til de ti kommunene, mens hver kommune legger inn en arbeidsinnsats som sin egenandel pr. år. I tillegg legger de fleste kommunene inn friske midler sammen med tilskuddene fra FOLK2 til tiltak/prosjekt i kommunene. Kommunene samarbeider også med frivillige organisasjoner som legger ned innsats. Delprosjekt fra FOLK2 har også fått betydelige beløp fra blant annet nasjonale organer som Norsk Kulturråd.

PREMIS (Rusforebyggende samhandling i Nord-Trøndelag) har som visjon at Nord-Trøndelag skal være et fylke fritt for drikkepress, ungdomsfull og narkotika. Etablert i kommunene Leksvik, Mosvik, Steinkjer, Namsos og Grong. Midt-Norsk Kompetansesenter for Rusfaget har det daglige koordineringsansvaret for prosjektet.

Fylkesmannen har deltatt i styringsgruppa.

Prosjektet var i 2008 inne i sitt siste driftsår og ble avsluttet med temasamling i desember 2008.

Sluttevaluering og rapporter vil bli ferdigstilt i løpet av første halvår 2009. Midlene er brukt som tiltaksmidler i de 5 kommunene som har hatt partnerskapsavtaler med fylkeskommunen i dette prosjektet. Erfaringene fra PREMIS - prosjektet er gode, og rusforebyggende arbeid er besluttet videreført som et eget innsatsområde sammen med det tobakksforebyggende arbeidet. Innenfor innsatsområdet rusforebygging, vil PREMIS bli ført videre som arbeidsmetode/modell. Det vil i 2009 bli inngått avtale med flere kommuner om rusforebyggende arbeid etter PREMIS-modellen.

Kunnskapsbasert folkehelsearbeid – tilbakeføring av HUNT 3-data til kommunene er et samarbeidsprosjekt mellom Folkehelsekomiteen i Nord-Trøndelag og HUNT forskningscenter NTNU. Prosjektet dreier seg om hvordan vi i Nord-Trøndelag kan benytte ferske befolkningsdata som grunnlag for planlegging og gjennomføring av regionalt og lokalt folkehelsearbeid.

Det har vært gitt tilbud til kommunene om deltagelse fra det fylkeskommunale partnerskapet i møter om temaet, dette videreføres i 2009.

Spreke og Trygge, Eldre. Midtre Namdal Region (MNR) og Eldrerådet i Nord-Trøndelag avsluttet ved årsskiftet et prosjekt som skal forebygge fallulykker i denne regionen. Prosjektet *Spreke og Trygge Eldre* som hadde oppstart i mai 2007, hadde da gått over to år.

Regionens folkehelsekoordinator (MNR) har vært prosjektleder for dette prosjektet. Målsettingen i prosjektet om å bidra til et meningsfullt og vitalt liv for de eldre, blant annet ved å redusere fallulykker og utarbeide en modell for forebygging av disse, viser spennende resultater. En fullstendig rapport vil bli presentert i mai 2009, og eldrerådet som prosjektets eier vil viderefremme resultatene i samarbeid med de deltagende kommunene i region samt via det fylkeskommunale partnerskapsarbeid.

Folkehelsearbeid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	6	6

Sum	6	

83.2 Miljørettet helsevern

Det har ikke vært aktivitet på dette området i 2008.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet og tobakk

Fylkesmannen har mottatt og behandlet søknader på tilskuddsmidler til lokale aktiviteter og tiltak (Statsbudsjettets kapittel 719, post 60). Det er fordelt kr 350.000,-, primært til tiltak innen de store innsatsområdene.

Innsatsområde fysisk aktivitet i kommunene har i 2008 hatt fokus på videreføring av FYSAK- arbeidet i kommunene. FYSAK ble avsluttet som prosjekt i 2007, men ble videreført som arbeidsmetode/modell i 2008. FYSAK som prosjekt hadde partnerskapsavtale med 12 kommuner. Samtlige 12 kommuner har i 2008 revitalisert kommunestyrevedtakene sine og bekreftet videreføring. I tillegg fikk de resterende 12 kommunene tilbud om å bli FYSAK- kommuner og bli en del av FYSAK- nettverket. Innen årsskiftet hadde fire kommuner svart positivt på tilbudet. Midlene er således fordelt til 16 kommuner som lokale aktivitetsmidler.

Sunt & Godt (Kostholds- og ernæringsprogram) har som visjon å heve befolkningens bevissthet rundt kosthold samt å øke oppmerksomheten om et sunt kosthold, for på denne måten fremme helse og livskvalitet blant befolkningen i fylket, spesielt blant barn og unge. Fylkesmannen bidrar med midler til arbeidet, samt sitter i styringsgruppa.

Samarbeidspartnere i programmet Sunt & Godt er KS, Fylkesmannen, Helse Nord-Trøndelag HF, HINT, 4H og Nord-Trøndelag fylkeskommune v/avd. for tannhelse og folkehelse og avdeling for videregående opplæring.

Programmet har partnerskapsavtaler med følgende:

Frosta kommune, Grong kommune, Høylandet kommune, Snåsa kommune, Midtre Namdal Region, Levanger videregående skole, Verdal videregående skole og Steinkjer videregående skole (avd. Egge). Alle disse driver lokale prosjekter i henhold til innleverte prosjektplaner. Deltakerne har arbeidet godt i henhold til sine prosjekter med ulike fokus. Flere har hatt skolemåltid 1-2 ganger pr uke, gratis frukt og grønnsaker hver dag. Tilbakemeldingen har vært positive fra målgruppen og flere har gitt uttrykk for at de savner dette når det av ulike årsaker har falt bort ved noen skoler.

Sjømatprosjektet. Som ett av tre fylker ble Nord-Trøndelag valgt ut som pilotfylke for å delta i dette arbeidet.

Hovedmålsettingen for Fiskesprell er å øke konsumet av sjømat i barnehagene.

Pilotprosjektet gjaldt barnehageåret 2007/2008 – og ti barnehager fra kommunene Leka, Levanger, Nærøy, Verdal, Verran og Vikna kommune deltok i prosjektet.

Med bakgrunn i de positive erfaringene fra pilotprosjektet, ble Fiskesprell gjort landsomfattende for barnehageåret 2008/2009. Alle fylker ble invitert til å delta, og Nord-Trøndelag er med videre. Målsettingen er å kurse ansatte i alt 40 barnehager i fylket. To kokker fra fylket har deltatt på kursleder-kurs for Fiskesprell. Rekrutteringen av barnehager har startet, og kursene vil bli avholdt i februar/mars 2009.

Selv om Nord-Trøndelag er ett av de fylkene i landet med færrest dagligrøykere blant den voksne befolkningen, er det fortsatt et stort potensiale i å drive planmessig røykeslutt. I 2008 ble det utdannet nye kursledere i hele fylket, men det var liten respons på påmelding på kurs. Det ble arrangert enkelte kurs til ansatte i bedrifter, samt ved røykeavvenningsklinikken ved sykehusene i Levanger og Namsos.

Gjennom *ressursgruppa for tobakksforebyggende arbeid*, arbeides det for øvrig med å være pådrivere for røykfrie miljøer rundt omkring på skoler og arbeidsplasser. Et fokus var videregående skoler og det ble planlagt en temadag ved Olav Duun videregående skole i Namsos, som er fylkets eneste *tobakksfrie skole*. (temadagen blir i mars 2009.) I forbindelse med resultatene fra HUNT undersøkelsen vil det komme nærmere data som blir interessante å arbeide videre med i det forebyggende arbeidet.

Tobakkavvenningsklinikken ved Helse Nord-Trøndelags sine sykehus i Levanger og Namsos arbeider godt, og Helse Nord-Trøndelag HF har forstått hvor viktig det er å ha denne typen tilbud. I dette ligger en erkjennelse av at spesialisthelsetjenesten i alt for stor grad må bruke ressurser til å behandle pasientgrupper hvor røyking er hovedårsaken til at sykdom har oppstått. Siden oppstart har tilbudet dreid seg mer til gruppebasert veiledning som gjennomføres med samtaler og røykestoppkurs enn bare individ oppfølging.

Fylkesmannen hadde også i 2008 ansvar for å koordinere markeringen av *Verdens Tobakksfrie Dag*. Dagen ble som vanlig godt markert ved begge sykehusene, Levanger Kommune fikk tildelt "*Tobakksfripriisen 2008*" for det gode arbeidet som de har gjort i forbindelse med

å bli en røykfri arbeidsplass.

Ved utgangen av 2008 viste den fylkesvise påmeldingsoversikten for FRI-programmet at 32 barne/ungdomskoler og 184 klasser deltar, 66 % av ungdomsskoleelevene i Nord-Trøndelag deltar. På landsbasis ligger Nord-Trøndelag på 7. plass i denne sammenhengen og på andre plass i forhold til inngåtte kontrakter. Hele 93 % av de som deltar i FRI-programmet leverer kontrakter.

Også for 2008 viser det at det er minst deltagelse i 8. klasse. Landsforeningen for Hjerte og Lungesyke, avdeling Trøndelag, ble på slutten av året utfordret til å bidra med motivering for Fri-programmet og fikk økonomisk støtte til dette arbeidet.

83.4 Forebygging av osteoporose og osteoporotiske brudd

83.5 Forebygging av uønsket svangerskap og abort

Fylkesmannen fikk i oppdrag å forvalte tilskudd gjennom Handlingsplanen for forebygging av uønsket svangerskap og abort. Lierne kommune fikk kr. 50.000,- til å utvikle helsestasjonstilbudet i kommunen til også å favne elever på hybel utenfor kommunen, slik at de får god tilgang på prevensjon og samtaler for råd og veiledning.

Høsten 2008 kalte Fylkesmannen inn alle helsesøstre som arbeider ved videregående skoler, sammen med ledere ved gynekologisk avdeling ved Sykehuset Levanger. Møtet dreide seg om hvordan vi skal møte de lokale utfordringer vi har ved en økende abortforekomst i fylket. Det ble satt ned en arbeidsgruppe bestående av en helsesøster, en representant fra Helse Nord-Trøndelag HF og en representant fra Fylkesmannen. Mandatet til gruppen var å utarbeide søknad om midler for igangsette forebyggende tiltak i et samhandlingsperspektiv. Arbeidet ble videreført til 2009.

Fylkesmannen ser det som hensiktsmessig at søknader som gjelder lokale tiltak behandles hos Fylkesmannen, mens tiltak av nasjonal karakter behandles sentralt.

83.6 Smittevern

Fylkesmannen har ikke hatt saker til behandling etter Lov om smittevern og tilhørende forskrifter.

Det ble ikke arrangert egen smittevernkonferanse i 2008.

Fylkesmannen har gitt råd og veiledning på enkeltsaker til fylkets smittevernleger.

Ved ett av asylmottakene i fylket har Helsetilsynet i fylket krevd prosedyrer i forhold til håndtering av smittevernsproblematikk (jf. resultatområde 84.5).

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Det er gjennomsnittlig 9,4 fastleger pr. 10.000 innbyggere i fylket i 2008, mot 8,9 for 2007. Gjennomsnittet for landet utenom Oslo er 9,1. Det er opprettet til sammen 112 legestillinger i fylkets 24 kommuner. Ved årsskiftet var fire av disse ubesatte, og to stillinger ble dekket av vikarer.

Blant de 108 fast besatte legestillingene er det kun 36 kvinnelige leger. Fylkesmannen mener derfor det er et tydelig behov for å rekruttere flere kvinner til fastlegestillinger i fylket.

Det er kun 59 fastleger som har ledige plasser på sine lister. Dette er en liten bedring fra i fjor, men fortsatt medfører dette at innbyggerne i enkelte kommuner har liten/ingen mulighet til fritt legevalg innen egen kommune. 15 fastleger har 20 eller færre ledige plasser. Vikna kommune fikk tildelt fastlegehjemmel i 2008.

Fylkesmannen foretok en kartlegging av LSU (lokale samarbeidsutvalg for fastlegeordningen) i 2007, og det viste seg at det var aktivitet i de fleste kommuner i fylket. Den 4. september var alle kommuneleger invitert til samarbeidsmøte, men møtet måtte avlyses pga. manglende interesse (tre påmeldte)

84.2 Turnustjeneste

84.3 Lov om helsetjenesten i kommunene, klager og godkjenninger

Helsetilsynet i Nord-Trøndelag behandler saker etter Lov om helsetjenesten i kommunene med tilhørende forskrifter.

Helsetilsynet rapporterer saksbehandlingstid via registreringssystemet Regrot.

Det foreligger tre saker.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 88 dager.

Lov om helsetjenesten i kommunene med tilhørende forskrifter. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	3	88
Sum	3	

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

I Nord-Trøndelag finnes ett fengsel, Verdal fengsel.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har med bakgrunn i Rundskriv g-8 2006

”Samarbeid mellom kommunehelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten, kommunenes sosialtjeneste og kriminalomsorgen overfor innsatte og domfelte rusmiddelavhengige”, et samarbeid med Krimialomsorgen Nord. Fylkesmannen har gitt økonomiske midler til et eget prosjekt som kalles Restorative Justice i Verdal fengsel. Fylkesmannen oppfordrer kommunene i Nord-Trøndelag til å etablere samarbeidsavtaler med Verdal fengsel.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere og flyktninger

Fylkesmannen har ikke hatt noen aktiviteter knyttet til dette oppdraget.

Helsetilsynet i fylket mottok derimot i juni en bekymringsmelding fra en kommunelege i fylket hvor vedkommende hevdet at kommunen ikke innfrir kravet til nødvendig helsehjelp i form av legetjenester til målgruppen i et lokalt mottak.

Helsetilsynet opprettet tilsynssak mot kommunen. Saken er fortsatt under behandling i Helsetilsynet, men nevnes her fordi den berører helsetilbudet til asylsøkere og flyktninger i den nevnte kommunen.

84.6 Helse- og sosialtjenester i et flerkulturelt samfunn

Fylkesmannen har ikke hatt noen aktiviteter knyttet til dette oppdraget

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

I 2007 igangsatte Levanger kommune et etableringsprosjekt del 1, med mål om å etablere et Overgrepsmottak ved Sykehuset Levanger med hovedfokus på Seksuelle overgrep. Dette ble gjort i samarbeid med Fylkesmannen, Helse Nord-Trøndelag, Politiet, Senter Mot Incest og Seksuelle Overgrep, og samt fastlegerepresentanter fra kommuner i

Nord-Trøndelag.

Avgrensningen gjorde at etableringen kunne gå raskere, da prosjektgruppa tidlig så utfordringer knyttet til feltet "Vold i nære relasjoner", som bl.a. vil måtte avklares i et tettere samarbeid med de ulike kommuner/etater. Overgrepsmottaket åpnet 1. november 2007.

I 2008 igangsattes etableringsprosjekt del 2, med å utvide tilbudet til også å omfatte "Vold i nære relasjoner" med oppstart høsten 09. Prosjektgruppen består av representanter fra Levanger kommune, Helse Nord-Trøndelag, kommuneleger og fastlegene, Politiet, Krisesenteret, RVTS (regionalt senter mot vold og traumatisk stress) og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

Prosjektgruppen har som mandat å etablere et tilbud i Nord-Trøndelag knyttet til det interkommunale overgrepsmottaket i Nord-Trøndelag, Levanger. Under dette klargjøre tilbudets avgrensninger, fysiske arealer, tilbudets medisinsk- og sosialfaglig forsvarlighet m.m.

Dette betyr at etablert overgrepsmottak skal kunne gi tjenester innen undersøkelse, behandling og oppfølging med:

- Klare henvisningsrutiner til spesialisthelsetjenesten
- Klar oppgavefordeling mellom instansene.
- Nærmere beskrevne kompetansekrav til den enkelte helsearbeider og kvalitets- og systemkrav til den enkelte helsetjenesteinstans
- Klare samarbeidsrutiner med instanser utenfor helsetjenesten, da særlig sosialtjenesten, politi og rettsvesen

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Når det gjelder kommunenes helsefremmede og forebyggende arbeid henvises til resultatområde 83.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Fylkesmannen har ikke arrangert kurs for helsepersonell i svangerskapsomsorgen.

Alle kommuner i Nord-Trøndelag har fått tilbud om å leie jordmortjeneste fra Helse Nord-Trøndelag HF. Flere av kommunene benytter seg av tilbudet.

Tilbudet anses å være hensiktsmessig fordi noen kommuner tidligere hadde vansker med å rekruttere jordmor til kommunen.

84.10 Kjønnslærestelse

Fylkesmannen har informert om den nye veilederen i et fagmøte med helsesøstrene i fylket.

84.11 Tannhelse

I Nord-Trøndelag fylkeskommune er sekretariatet for folkehelsearbeidet lagt til samme avdeling som det helsefaglige miljøet rundt fylkestannlegen.

Se forøvrig resultatområde 83 Folkehelsearbeid.

Fylkesmannen har ikke iverksatt egne tiltak opp mot beboerne på sykehjem.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

85.1 Abortloven

85.2 Sterilisering

Sittende medlemmer av steriliseringsnemnda har funksjonsperiode ut 2010. Det er bare sykehusene i fylket som utfører steriliseringsinngrep. Det har heller ikke vært søkt om godkjenning fra andre aktører i fylket. Nemnda mottok like før årsskiftet en søknad om sterilisering fra en kvinne under 25 år. Søknaden ble ikke ferdigbehandlet før årsskiftet.

85.3 Lov om transplantasjon

Fylkesmannen har ikke hatt saker på dette området.

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

To leger har fått generell rekvireringsrett av sentralstimulerende legemidler til personer med hyperkinetisk forstyrrelse/ADHD.

69 leger har fått spesiell rekvireringsrett av sentralstimulerende legemidler til 140 personer med hyperkinetisk forstyrrelse/ADHD. Dette er en dobling fra 2007. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært to uker. Det foreligger ingen beskrivelse i veilederen IS-1244 for samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og fastlege ved overføring og oppfølging av rekvirering av sentralstimulerende legemidler. I enkelte saker har det vist seg ikke å fungere tilfredsstillende. Fylkesmannen har inntrykk av at spesialister og fastleger i enkeltsaker ikke har vært særlig opptatt av kombinasjonen ADHD og rusmisbruk. Ansvarsforhold i slike saker har ikke vært tilstrekkelig avklart.

Det er igangsatt en forsøksordning i perioden 2005-2011, som innebærer at Fylkesmannen har fått delegert myndighet fra Helsedirektoratet til å behandle søknader om rekvireringsrett av sentralstimulerende legemidler. Så langt Fylkesmannen kan se, er det ikke lagt opp til spesielle oppfølgings- og kontrollsystemer for forsøksordningen for sikring av forsvarlig praksis. Hensikten var en mer helhetlig ordning, men slik den fungerer, dreier det seg hovedsaklig om rekvireringsretten.

Fylkesmannen har en svært begrenset kontrollfunksjon, og mangler derfor detaljerte opplysninger om hvordan ordningen fungerer helhetlig. Det er viktig at ordningen blir evaluert, og en nasjonal høringskonferanse bes vurdert som et av evaluerings-tiltakene.

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	71	14
Sum	71	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Fylkesmannen har ikke hatt saker på dette området.

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	0	
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet*

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

86.1 Omsorgsplan 2015

Fylkesmannens oppfølging i forhold til omsorgsplanen har i 2008 vært ivarettatt gjennom følgende fora:

Koordineringsgruppen som består av representanter for embetsledelsen på aktuelle områder, samt representanter for Helseforetaket, KS, Fylkeskommunen og Høgskolen i Nord-Trøndelag. Forumet hadde fire møter i 2008.

Sosial-, helse- og barnevernavdelings *omsorgsplangruppe* hadde møter hver måned. Omsorgsplangruppens kjernemedlemmer har fordelt oppfølgingsansvaret mellom seg på omsorgsplanens tre hovedsatsingsområder; kompetanseløftet, investeringsordningen og demensplan/legetjenester, og trekker ellers inn aktuelle ressurspersoner på tema.

Representanter fra omsorgsplangruppen møtte i 2008 i fire av fylkets sju regionråd, hvorav to i fellesskap med kolleger fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, da regionene omfattet kommuner i begge fylker. Samlet sett nådde vi på den måten kommuneledelsen i 13 nord-trønderske kommuner med informasjon og dialog knyttet til arbeidet med Omsorgsplan 2015. Det har også vært informert om Omsorgsplanens målsettinger og virkemidler i andre fora der dette har vært naturlig.

Fylkesmannens medarbeidere på Omsorgsplanens område har etablert et *regionalt forum* sammen med kolleger fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Møre & Romsdal fylke. Forumet hadde to møter i 2008, der også Husbanken deltok.

Det har vært mange henvendelser til Fylkesmannens omsorgsplangruppe fra kommunene i 2008. Omsorgsplangruppen har lagt vekt på å se oppgavene i sammenheng med øvrig virksomhet på relaterte områder som rus, psykiatri, satsingen på grønn omsorg, folkehelse mv. Som ledd i dette føres en felles oversikt over modell-, pilot- og prosjektkommuner på ulike satsingsområder.

86.2 Demensplan 2015

Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse henvendte seg til Fylkesmannen for å plukke ut kommuner som ville være modellkommuner for de tre utviklingsprogrammene skissert i demensplanen. Fire kommuner ble valgt; Verdal, Overhalla, Flatanger og Snåsa. Kommunene skal tjene som modeller for andre kommuner.

Disse kommunene følges opp av kompetansesenteret, i samarbeid med Fylkesmannen. Fylkesmannen har hatt to møter med modellkommunene og arrangert en fagdag om demens i samarbeid med Verdal kommune.

Fylkesmannen har også etter forespørsel reist ut til regionråd for å presentere planen. Råd og veiledning er blitt gitt ved henvendelser som gjelder demensomsorgen.

Det ble gitt et stimuleringsstilskudd til de kommuner som ønsket en kompetanseheving på demens. Dette tilskuddet gikk til oppstart av studiegrupper, som ønsket å benytte studiematerialet "Demensomsorgens ABC", utviklet av nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse.

86.3 Kompetanseløftet 2015

Fylkesmannen fordelte i 2008 totalt 2,9 millioner kroner til ulike kompetansehevende tiltak i kommunene. Av tiltak utenom tilskudd til ulike videreutdanninger kan nevnes:

- Støtte til KS rekrutteringspatrolje, rettet inn mot å få flere unge til å velge helse- og sosialfag, og få flere som går helse og sosialfag til å velge helsearbeiderfaget. Dette har ikke vært en del av den nasjonale satsingen, men det er skapt gode resultat ved hjelp av positive ungdommer og en positiv og ivrig prosjektleder i KS.
- Vi har også bevilget penger til etablering av studiegrupper innen demensomsorgens ABC.
- Vi har tro på etablering og drift av etterutdanningsnettverk mellom kommuner, helseforetak og utdanningsinstitusjoner, og har videreført en støtte til den nordlige delen av fylket. I tillegg har Fylkesmannen

gitt penger til høgskolen, for å utrede interessen for et nettverk i den sørlige delen av fylket.

Det ble ikke startet opp noen fagskoleklasser i vårt fylke, da det var for få søknader. Vårt fylke har NOKUT-godkjenning på 5 studier innen fagskole, nærmere bestemt eldreomsorg, psykisk helsearbeid, kreftomsorg og lindrende pleie, rehabilitering og veiledning.

Av aktiviteter Fylkesmannen har deltatt på kan nevnes:

- 2 kompetanseverksted gjennomført av etterutdanningsnettverket i Namdalen (EINA), der det har vært fokus på å få opp kompetansen blant ledere i kompetanseplanlegging.
- Fulgt opp refleksjonsgrupper i 2 kommuner, der de har brukt verktøyet ”hjerte, hode og hender”, og der kommunene har høstet gode erfaringer og ønsker å fortsette med disse gruppene videre.

86.4 Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Etter at fylkets forventede andel av tilgjengelige investeringstilskudd fram til 2015 ble kjent, iverksatte Fylkesmannen våren 2008 en kartlegging der kommuner, som tenker å søke investeringstilskudd, kunne informere om sine planer fram mot 2015.

I løpet av året informerte 16 av 24 kommuner om byggeplaner som vil medføre søknad. Oversikten føres løpende, og er et nødvendig redskap, ettersom det ikke foreligger søknadsfrist, men likevel en klar målsetting om likebehandling og utjevnende effekt innenfor en ramme som er gitt fram til 2015. Fylkesmannen har etablert en egen tverrfaglig arbeidsgruppe for prioriteringsarbeidet. Det har vært en rekke henvendelser fra kommuner vedrørende tilskuddsordningen, og tett kontakt med Husbanken har vært nødvendig.

Fylkesmannen mottok, og utarbeidet i tråd med Husbankens forskrift og retningslinjer, innstillinger til i alt sju byggeprosjekt i 2008. Herunder anbefalte Fylkesmannen at Husbanken gir tilsagn om tilskudd til i alt 22 institusjonsplasser og 13 omsorgsboliger.

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

Fylkesmannen støtter kvalitetskommuneprosjekter med skjønnsmidler, og prøver å følge opp for å se utviklingen i de ulike prosjektene, og sørge for erfaringsspredning til andre kommuner.

Fylkesmannen har prøvd å få større aktivitet i prosjekter under ”Flink med folk i første rekke”, gjennom å få prosjektet til å markedsføre seg i ulike sammenhenger. Fylkets kommuner henger etter på deltakelse her, og det er vel ingen deltakerkommuner i fylket ved årsskiftet.

Det ble holdt en kvalitetskonferanse i 2008, med fokus på styrking av brukeren.

86.6 Legetjenester i sykehjem. Undervisningssykehjem

Legetjenester i sykehjem.

Etter oppdrag fra helsedirektoratet, fikk kommunene i oppgave å tallfeste hvor mange legetimer som kreves for å oppfylle lovkravet om faglig forsvarlighet og egne krav til legetjeneste i sykehjem. Innen utgangen av 2007 skulle kommunene fatte et konkret vedtak om legedekning i sykeheimene, og sende rapporteringsskjema til Fylkesmannen. Fylkesmannen sammenstilte skjemaene med bakgrunns materialet og oversendte dette til helsedirektoratet. Resultatet av normeringsarbeidet var at de fleste kommunene ønsker å øke normen, bortsett fra de som allerede har en høy norm. Fåtalet har nevnt noe om hvordan de skal rekruttere økt legeressurs. Dette kan være sårbart, spesielt for kommuner der det er få ledige listeplasser hos fastlegene, og også på bakgrunn av generell dårlig rekruttering og økende gjennomsnittsalder blant fastlegene.

Et fåtall kommuner har gjort en vurdering av fremtidige behov, og mange har heller ikke tidsfestet evaluering. Etter fylkesmannens vurdering kan dette forsterke samme sårbarhet.

5 kommuner har, tross gjentatte skriftlige og muntlige purringer, ikke innrapportert.

Undervisningssykehjem.

Fylkesmannen sitter i styringsrådet for undervisningssykehjemmet i Verdal, og er slik sett med og bidrar til at fylkets fyrtårn innen sykehjemsomsorgen har fokus på kvalitetsutvikling, og at vi derigjennom sørger for å bidra til

at erfaringene spres til andre kommuner i fylket.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og sosialtjenesten

Pasientrettighetsloven kap 4A - Helsehjelp til pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelp m.v., er nytt regelverk som trådte i kraft 1. 1.2009.

Fylkesmannen har fått opplæring i det nye regelverket av Helsedirektoratet. Fylkesmannen har selv hatt opplæring i det nye regelverket for alle kommunene i Nord-Trøndelag, samt spesialisthelsetjenesten i Helse Nord-Trøndelag høsten 2008.

På sosialtjenestelovens kap 4A, har Fylkesmannen drevet opplæring av kommuner som har hatt behov for dette. Vi har i hovedsak rettet oss mot bofellesskap i kommunene. Vi hadde en felles konferansedag for kommunene og spesialisthelsetjenesten i 2008, der hovedfokuset var utviklingshemmede med kriminell atferd.

Fylkesmannen har i flere år drevet et nettverk for kommuner som har utviklingshemmede som har kriminell atferd. Også i 2008 hadde vi samling i dette nettverket.

Fylkesmannen driver også nettverk for kommunenes tjenesteyting etter sosialtjenesteloven § 4-2 b) og d) barne- og avlastningboliger. I 2008 var sosialtjenesteloven kap. 4A, tema på nettverkssamlingen. Vi har også i 2008 deltatt på samlinger med NFU, hvor utviklingshemmedes rettsikkerhet er diskutert.

Det har ikke vært gjennomført ordinære saksbehandlerkurs i 2008, men henvendelser om råd og veiledning fra kommunenes helse- og sosialtjeneste har vært prioritert, og besvart løpende.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming

Fylkesmannen viser til resultatområdene punkt 81.4 vedrørende antall vedtak/skadeavvergende tiltak og dispensasjon fra utdanningskravet og punkt 86.7 angående veiledning/opplæring.

86.10 IPLOS – individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Fylkesmannen har systematisk minnet om kravet om IPLOS-registrering i møter med kommunene, og etterspurt slike i klagesaker der disse burde inngått i dokumentasjonen.

Kontakten med kommunene på feltet IPLOS (Individbasert Pleie- og Omsorgs-Statistikk), har primært vært ivaretatt av Helsedirektoratet, men Fylkesmannen har hele tiden vært orientert om prosessen. Fylkesmannen har deltatt i Helsedirektoratets samlinger på feltet.

Resultatområde 87 Psykisk helse

87.1 Tvungen undersøkelse

87.2 Behandling uten eget samtykke

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsevern

87.5 Vedtak om overføring

87.6 Forpleining, kontroll og tilsyn med pasienter i det psykiske helsevern

87.7 Opptrappingsplan for psykisk helse

2008 var det siste året i opptrappingsplanen, og ved utbetalingen av de siste øremerkede tilskuddene og i den prosessen sikre at kommunene hadde fylt vilkårene som var satt.

Tre kommuner fikk redusert utbetalingene på siste tilskudd fordi de hadde overførte midler fra 2007, og ikke greide å bruke opp de overførte midlene i løpet av 2008. Fylkesmannen hadde imidlertid god dialog med kommunene om dette.

Fylkesmannen har også tett samarbeid med Nav og er enige om å jobbe sammen også på dette fagområdet fremover. Fagnettverkene på rus og psykisk helse skal være en felles arena for Nav og Fylkesmannen.

På slutten av året stilte Fylkesmannen en del spørsmål til kommunene på hvordan de selv opplevde kvaliteten på psykisk helseområdet, og hvordan de opplevde samarbeidet både internt i kommunen og mot andre aktører. Disse svarene vil danne grunnlaget for vårt arbeid fremover.

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

87.10 Gjennomføring av tvungent psykisk helsevern for personer som ikke har bosted i riket

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har ikke mottatt henvendelser om hjemsendelse.

Fylkesmannen har ikke behandlet noen saker på dette området.

Resultatområde 88 Rusområdet

88.1 Alkoholoven

Fylkesmannen behandlet en klage etter alkoholoven. Saken gjaldt avslag på søknad om kommunal skjenkebevilling, og Fylkesmannen stadfestet kommunens vedtak. Ut over dette ble det besvart en rekke henvendelser om alkoholoven fra kommunene. Det ble ikke holdt kurs for kommunene på dette saksområdet, og vi har ikke gitt noen statlige skjenkebevillinger. Skjenkebevillingen for Heimevernets utdanningscenter Værnes ble utvidet ved to anledninger.

88.2 Rusmiddelarbeid

Fylkesmannen har i 2008 videreført nettverk for å styrke kompetansen og satsningen på rusfeltet. I 2008 har vi hatt Samhandling som hovedtema i denne gruppen. Det har derfor vært naturlig å integrere Midt-Norsk Kompetansesenter, NAV og spesialisthelsetjenesten i dette arbeidet. Vi har gjennom disse samlingene sett at det har vært et stort behov for oppfølging og kompetanseheving. Dette gjelder på grunnleggende forhold, som for eksempel informasjon om konkret metodikk i arbeidet med rusmiddelmissbrukere, og veiledning på mer overordnet nivå, i forhold til for eksempel implementering av ruspolitiske handlingsplaner. Vi har i 2008 hatt et samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal Fylke på opplæring i forhold til rusforhold som gjelder barn og unge. Det har i tillegg vært et samarbeid med Midt-Norsk kompetansesenter, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag om opplæring for fastleger.

Kommunene Grong, Verdal/Levanger, Steinkjer, Frosta, Namsos, Leksvik, Stjørdal, Vikna, Verran og Inderøy har dette året fått statlige prosjektmidler til å utvikle ulike forhold ved sin tjenesteyting overfor rusmiddelmissbrukere. Vi har vært i samhandling med disse kommunene for å bidra til at prosjektene følger statlige føringer på feltet. Videre har Fylkesmannen gitt tilskudd til ulike prosjekter på rusområdet. Vi har blant annet støttet RIO sitt arbeid med å etablere et nytt lokallag på Stjørdal. Det ble i 2008 gitt støtte til at Verdal fengsel skulle etablere et forsøksprosjekt med Restorativ Justice ovenfor straffedømte. Restorativ Justice er å benytte en metodikk, slik at den domfelte skal kunne møte offeret. Det stilles mange ganger krav om tett oppfølging fra nærpersoner, slik at samhandling mellom fengsel og hjelpeapparatet i hjemkommunen må videreutvikles.

Et av de store satsingsområdene for Fylkesmannen i 2008 er videreføring av studiet Motiverende intervju. Studiet Motiverende intervju, er et kompetansehevingstiltak for tjenesteytere som er i samhandling med rusmiddelmissbrukere. Første kull avsluttet studiet i 2008, og det er nå startet et nytt kull.

Fylkesmannen har jobbet aktivt sammen med kriminalomsorgen for å bedre samhandlingen. Fylkesmannen har også vært aktiv gjennom møter og informasjonsarbeid for å bidra til at kommunene har blitt kjent med mulighetene for å søke om prosjektmidler. Videre har vi fulgt opp kommuner som har fått innvilget prosjektsøknader gjennom møter og erfaringsamlinger for prosjektkommunene.

Det har i 2008 vært et satsingsfelt for Fylkesmannen å få god samhandling med NAV, for å sammen vurdere risiko og sårbarhetsområder, for å sammen finne nødvendige tiltak, slik at vi kan sette inn riktig kompetansehevende tiltak.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 75	6		6	0
Resultatområde 76	10		10	0
Resultatområde 77	61	8	61	8
77.4 Førerkortsake	61		0	0
Resultatområde 83	12	45	12	45
Resultatområde 84	26	17	26	17
Resultatområde 85	5		5	0
Resultatområde 86	30	29	30	29
Resultatområde 87	5	28	5	28
Resultatområde 88	8	25	8	25
Sum:	163	152	163	152

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 81 Tilsyn og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven

Den planlagte tilsynsvirksomheten har vært rettet mot kommunale barnevern-, helse- og sosialtjenester til barn, som ledd i landsomfattende tilsyn på området. Tilsynet omfattet seks kommuner i Nord-Trøndelag. Tre av disse fikk avvik fra myndighetskravet om tilstrekkelig samordning av tjenester til utsatte barn og unge.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gjennomførte med dette seks systemrevisjoner, som er to mindre enn angitt i tilsynsplanen på sosialtjenesteområdet.

Det har fortsatt vært nedgang i antall klager på vedtak om tildeling av tjenester etter sosialtjenesteloven i 2008, noe som delvis antas å ha sammenheng med overgangen til NAV-kontor. Av de 89 klagesakene Fylkesmannen

behandlet, var 60 knyttet til økonomisk bistand, og resten omhandlet praktisk bistand, avlastning, støttekontakt, omsorgslønn og vederlag.

81.1 Planlagte tilsyn

Tilsynsplan ble som forutsatt utarbeidet i samarbeid med Helsetilsynet lokalt, før oversendelse til Statens helsetilsyn. En planlagt systemrevisjon ble droppet til fordel for et besøk i aktuell kommune, som omfattet råd og veiledning knyttet til aktuelt område. Fylkesmannen fant dette mer hensiktsmessig. En annen planlagt systemrevisjon ved rusinstitusjon ble av ressursmessige hensyn utsatt til 2009.

Det ble dermed gjennomført to færre tilsyn enn angitt i innsendt tilsynsplan på sosialtjenesteområdet, og i forhold til kravet fra Statens Helsetilsyn.

Landsomfattende tilsyn 2007

Samtlige avvik fra landsomfattende tilsyn etter sosiallovgivningen i 2007, er lukket.

Landsomfattende tilsyn 2008

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har gjennomført seks systemrevisjoner i 2008. Dette er to færre enn angitt i tilsynsplanen. Det ble i fellesskap med Helsetilsynet ført tilsyn i form av systemrevisjon med kommunale barnevern-, helse- og sosialtjenester til barn, som ledd i landsomfattende tilsyn. Tilsyn ble gjennomført i Verdal, Stjørdal, Levanger, Snåsa, Grong og Inderøy kommuner. Det ble konstatert avvik i tre av kommunene, som viste at samordning av tjenestene til utsatte barn og unge, ikke sikres i tilstrekkelig grad. Verdal, Stjørdal og Inderøy fikk til sammen fire avvik, og disse skal være lukket før tilsynet kan avsluttes.

Andre planlagte tilsyn – samlet krav til omfang av planlagt tilsyn

Det ble ikke gjennomført andre planlagte tilsyn på sosialtjenestens område i 2008.

81.2 Områdeovervåking

Fylkesmannen sendte i desember ut spørsmål knyttet til det psykiske helseområdet til alle kommunene, der de det ble spurt om kvalitet, innhold, samhandling internt og eksternt, brukermedvirkning m.m. Denne informasjonen skal bearbeides for å danne oss en oversikt og gi oss et overblikk på grovt nivå i den enkelte kommune og i fylket som helhet. Denne informasjonen i tillegg til enkeltsaker vil gi oss et utgangspunkt for å gjøre en risikovurdering på området.

81.3 Klager etter sosialtjenesteloven

Fylkesmannen mottok 89 klagesaker fra 17 av fylkets 24 kommuner.

72 av klagesakene ble oversendt fra kommunene Steinkjer (27), Levanger (16), Stjørdal (9), Namsos (9), Verdal (4) og Grong (4) og Inderøy (3)

Fylkesmannen fattet endelig vedtak i 89 saker. Av disse var 60 vedtak knyttet til økonomisk bistand. 25 av vedtakene omhandler hjelpetjenester som praktisk bistand, avlastningstiltak, støttekontakt og omsorgslønn. 3 av vedtakene omhandler vederlag for opphold i institusjon, og ett vedtak er knyttet til andre forhold.

Årstall	2004	2005	2006	2007	2008
Mottatte klagesaker:	141	109	106	98	89

Fylkesmannen har stadfestet kommunenes vedtak i 65 saker. Elleve av sakene er omgjort, og åtte saker er opphevet og sendt tilbake til kommunene for ny behandling. Fem saker er av forskjellige grunner avvist.

Ved utgangen av 2008 var 21 saker fortsatt under behandling i klageinstansen. Det vil bli fattet endelig vedtak i disse sakene i januar og februar 2009.

Kategori	2004	2005	2006	2007	2008
Stadfestet	85	94	62	68	65

Omgjort	10	8	8	7	11
Opphevet og returnert	23	30	20	18	8
Avvist	8	5	5	4	5
Totalt	126	137	95	97	89

Det har de fem siste årene vært en markant nedgang i antall klagesaker.

Fylkesmannen skal gjennom engasjement og faglig kompetanse gi råd, veiledning og oppdatering av kunnskap, slik at det individuelle hjelpebehovet er forsvarlig ivaretatt.

I forbindelse med implementering av ny saksbehandlingsveileder vises det til resultatområde 86.7.

81.4 Spesielle oppgaver etter sosialtjenesteloven kap. 4A

Fylkesmannen har mottatt og gjennomgått 392 meldinger om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner. Fylkesmannen har mottatt 77 vedtak om bruk av tvang og makt i Nord-Trøndelag, og det er gitt dispensasjon fra utdanningskravet ved 51 anledninger.

Det er ikke mottatt klager på vedtak eller meldinger om skadeavvergende tiltak etter kap 4A. Fylkesmannen har gjennomført 7 stedlige tilsyn der kommunen/spesialisthelsetjenesten har vedtatt å anvende tvang og makt etter sosialtjenesteloven kap 4A.

81.5 Andre oppdrag

81.6 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har ikke hatt noen saker på dette området.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling etter helsetjenestelovgivningen

Tilstanden i barnevernet påkaller spesiell oppmerksomhet. I alle kommuner der det ble konstatert avvik, går dette på manglende samordning av tjenester til utsatte barn og unge, underbygget av observasjoner vedrørende f. eks:

- Manglende planlegging og koordinering av tjenester
- Manglende tiltaksplaner eller tiltaksplaner ikke i samsvar med gjeldende veileder
- Manglende synliggjøring av evaluering av tjenester
- Manglende risiko- og sårbarhetsanalyser
- Manglende rutiner for tverrfaglig samarbeid

Også i de kommunene der det ikke ble konstatert avvik (lovbrudd), ble det funnet forbedringspotensialer innenfor enkelte av de samme områdene. Det ble funnet forbedringspotensialer i alle kommuner vi har ført tilsyn med.

Denne situasjonen er ikke unik for Nord-Trøndelag, men gjenspeiler i følge en foreløpig gjennomgang fra Statens helsetilsyn en trend i hele landet. Det er ikke trukket noen endelig konklusjon, men det er grunn til å anta at barnevernet vil bli viet spesiell oppmerksomhet i tiden fremover.

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Det ble i 2008 opprettet 80 tilsynssaker (2007: 73). En del av sakene er mindre alvorlige, slik at Helsetilsynet oppfordrer de involverte partene om å komme til enighet seg i mellom. Når forholdet mellom de involverte partene løses på denne måten, og det er avklart at det ikke har skjedd noe alvorlig pliktbrudd, avsluttes saken uten videre oppfølging i fra Helsetilsynet. I 2008 ble 21 saker avgjort på denne måten (2007:6).

En tilsynssak omfatter flere ulike forhold. Helsetilsynet foretar således ofte flere vurderinger i samme sak. En del saker avsluttes uten bemerkning fra Helsetilsynets side. I de tilfellene der tilsynsmyndigheten finner at utøvelsen av

helsehjelpen ikke er god nok, men at det ikke er så alvorlig at det representerer et brudd på formelle krav, avsluttes saken med råd og veiledning.

Pliktbrudd omfatter både systemsvikt og individuelle brudd på helselovgivningen. De alvorligste tilfellene oversendes Statens helsetilsyn for vurdering av hvorvidt det er grunnlag for formelle reaksjoner. Helsetilsynet i Nord-Trøndelag har i 2008 oversendt ti saker til Statens helsetilsyn for en slik vurdering. Ett helsepersonell i Nord-Trøndelag fikk inndratt sin autorisasjon og tre helsepersonell fikk en advarsel.

Helsetilsynet i Nord-Trøndelag har i 2008 gjort 226 vurderinger (2007: 101). Hovedtyngden ligger på forsvarlig undersøkelse, behandling og diagnostikk. Det er påpekt 67 pliktbruddvurderinger (2007:39). Det er foretatt 35 råd og veiledningsvurderinger (2007:11).

Helsetilsynet er blitt bedt om å rapportere antall muntlige og skriftlige henvendelser i fra politiet med spørsmål om etterforskning skal iverksettes.

I 2008 hadde Helsetilsynet i Nord-Trøndelag 12 henvendelser i fra Nord-Trøndelag politidistrikt med spørsmål om videre etterforskning. Dette dreier seg som hovedregel om svært alvorlige saker. I ti av tilfellene tilrådte ikke Helsetilsynet i Nord-Trøndelag videre etterforskning, men vi opprettet tilsynssak mot virksomheten/helsepersonellet. I to av tilfellene tilrådte vi videre etterforskning, og startet tilsynssak.

I 2008 gjaldt de aller fleste forespørslene om videre etterforskning spesialisthelsetjenesten i fylket. De fleste dreier seg om unaturlig dødsfall ved fødsel, men vi har også hatt et par vedrørende kirurgi. Videre har vi hatt en forespørsel om videre etterforskning ved et unaturlig dødsfall i en kommune, og vi har henlagt en forespørsel pga at den var svært gammel.

Helsetilsynet har behandlet alle muntlige henvendelser i fra politiet

Helsetilsynet i Nord-Trøndelag synes at Nord-Trøndelag politidistrikt opptrer svært ryddig og profesjonelt i disse sakene. Vi opplever at samarbeidet mellom politiet og Helsetilsynet fungerer godt.

82.2 Planlagte tilsyn

Helsetilsynet i Nord-Trøndelag har deltatt i det landsomfattende tilsynet med spesialisthelsetjenester til voksne med psykiske lidelser, og gjennomført regionalt tilsyn (systemrevisjon) ved Distriktpsykiatrisk senter Kolvereid. Det ble ikke konstatert avvik.

Videre har Helsetilsynet og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag deltatt i det landsomfattende felles tilsynet med kommunale tjenester til hjemmeboende barn, som har behov for tjenester regulert i barnevern-, helse og sosiallovgivningen. Det er gjennomført systemrevisjoner i kommunene Stjørdal, Levanger, Verdal, Inderøy, Snåsa og Grong. I Stjørdal, Verdal og Inderøy ble det konstatert avvik. Alle kommuner har levert planer for lukking av avvik, men planene er ikke sluttbehandlet hos Helsetilsynet/Fylkesmannen.

Helsetilsynet i Nord-Trøndelag har også gjennomført egeninitiert regionalt virksomhetstilsyn (systemrevisjon) med barn innlagt i sykehus ved Helse Nord-Trøndelag HF. Tilsynet ble gjennomført ved Sykehuset Levanger. Det ble konstatert to avvik ved dette tilsynet. Avvik 1; Barneavdelingen sikrer ikke gjennom systematisk styring at barn/pårørende får nødvendig informasjon. Avvik 2; Barneavdelingen sikrer ikke gjennom systematisk styring at dokumentasjonsplikten ivaretas. Avvikene er ikke lukket pr. 31.12.08.

Andre planlagte tilsyn

Helsetilsynet i Nord-Trøndelag har videre ført tilsyn (systemrevisjon) med Innherred interkommunale legevakt IKS. Det ble ikke konstatert avvik.

82.3 Områdeovervåking

Det henvises her til pkt. 81.2.

82.4 Klager etter helsetjenestelovgivningen

Pasienter som mener at de ikke har fått oppfylt sine rettigheter, kan etter pasientrettighetsloven § 7-2, klage til Helsetilsynet i fylket. Det forutsettes at pasienten først har tatt opp forholdet direkte med den som yter helsehjelpen. Helsetilsynet i Nord-Trøndelag har i 2008 mottatt 28 rettighetsklager (2007:18). Helsetilsynet behandlet i samme periode 28 rettighetsklager. Hovedtyngden av klagen går på sykehjem/boform for heldøgns pleie og omsorg. I tillegg har vi behandlet klager om rett til syketransport, rett til nødvendig helsehjelp av primærhelsetjenesten og rett til nødvendig helsehjelp av spesialisthelsetjenesten.

I de 28 klagen vurderte Helsetilsynet til sammen 31 ulike forhold, og i fem av tilfellene fikk klager helt eller delvis medhold.

82.5 Andre oppdrag

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 81	62	27	62	27
Resultatområde 81.1 og 81.2	52	27	0	0
Resultatområde 82	148		148	0
Resultatområde 82.2 og 82.3	138		0	0
Sum:	210	27	210	27

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Avkjørselssaker etter vegloven

Fylkesmannen hadde ingen slike saker til behandling i 2008.

Resultatområde 92 Konesesjon til anlegg og drift av taubaner

Fylkesmannen innvilget 2 nye taubanekonesesjoner og fornyet 2 i 2008. En konesesjon ble innndratt.

Vi mottok ingen klagesak til behandling i 2008.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 91 og 92	1		1	0
Sum:	1	0	1	0

Utenriksdepartementet

Resultatområde 93 Apostiller

Fylkesmannen gav apostille på 205 dokumenter i 2008.

Resultatområde 94 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Fylkesmannen hadde ingen slike saker i 2008.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 93 og 94	2		2	0
Sum:	2	0	2	0

Kultur- og kirkedepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Fylkesmannen godkjente 4 nye forstandere i 2008. Vi mottok ingen nye trossamfunn til registrering i 2008.

Fylkesmannen utbetalte statstilskudd for 777 medlemmer av trossamfunn. Vi mottok ingen klager over kommunale vedtak om tilskudd

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Fylkesmannen mottok 14 søknader i 2008. Av disse ble 1 avslått og resten innvilget. Søknadene blir behandlet i løpet av en måned.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen mottok en søknad om dispensasjon fra lov om helligdager og helligdagsfred for å holde åpent på en søndag. Denne søknaden ble avslått.

En søknad om godkjenning som typisk turiststed som kom inn i 2008 er ikke ferdigbehandlet.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 95	4		4	0
Resultatområde 96 og 97	6		6	0
Sum:	10	0	10	0

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Resultatområde 98 Administrative oppdrag

98.1 Rekruttere og beholde medarbeidere

Tilfeldige vikarer er ikke tatt med i oversikten over ansatte med innvandrerbakgrunn.

Det er ikke rekruttert personer med nedsatt funksjonsevne i 2008. Det legges imidlertid vekt på å legge til rette slik at ansatte til enhver tid har en best mulig arbeidsplass både fysisk og psykisk. Til dette arbeidet er det søkt bistand fra bedriftshelsetjenesten.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har utarbeidet kvalitetsrutiner for helse, miljø og sikkerhet hvor mål og rutiner for forebygging og oppfølging av sykefravær er beskrevet.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2008	% 2008	Antall 2009	% 2009
FMNT	4	3,2	4	3,3
Sum	4	0	4	0

98.2 Kompetanseutvikling

Av 7 lederstillinger på embetsledelse-/avdelingsdirektørnivå er 3 kvinner.

Lederstillinger under punktet lederstillinger pr. 31.12.2008, er definert som embetsledelse, avdelingsdirektører, underdirektører og seksjonsledere.

Det foreligger ingen oversikt over kompetansemidler fordelt på kjønn/alder.

Fordeling menn/kvinner i lederstillinger

Embete	Kunngjorte lederstillinger	% tilsatte kvinner	% tilsatte menn	% kvinnelige ledere	% mannlige ledere
FMNT	3	33,3	66,7	8	8

Fordeling av kompetansemidler

Embete	% kompetanse kvinner	% kompetanse menn	% under 50 år	% over 50 år
FMNT				

98.3 Medvirkning

Medbestemmelse og medvirkning er ivaretatt i henhold til embetets tilpasningsavtale og Hovedavtalen. Medbestemmelse skal utøves så langt ned i virksomheten som mulig.

Drøfting, forhandling og informasjon etter reglene i Hovedavtalens §§§ 11, 12 og 13 på embetsnivå behandles i Samarbeidsforum. Samarbeidsforum er et organ som er sammensatt av fylkesmannen, kommunaldirektøren, og 1 representant for hver av hovedsammenslutningene.

I saker som kun berører en driftsenhet/arbeidsområde, og som ikke påvirker andre driftsenheter/arbeidsområders virksomhet, verken budsjettmessig eller på annen måte, skal medbestemmelse utøves på driftsenhetsnivå/arbeidsområde.

Partene er enige om at de samarbeidsformer som er beskrevet i Hovedavtalen, skal være utgangspunkt for medbestemmelse.

Utover informasjon til tillitsvalgte skal det normalt avholdes regelmessige møter med de tilsatte på den enkelte avdeling/seksjon/kontor minimum 1 gang pr måned med mindre partene ved vedkommende avdeling/arbeidsområder er enige om noe annet. I disse møtene gis aktuell informasjon. Det skal særlig legges vekt på at informasjon om beslutninger som har betydning for de tilsatte når ut til flest mulig.

Embetets intranett, MUNIN, benyttes forøvrig også for informasjon til alle ansatte.

Informasjon om forvaltningsreformen er gitt i Samarbeidsforum og i allmøter.

98.5 Føringer på IKT-området

98.6 FRI (Fylkesmennenes regionale informasjonsnett)

98.7 Trippelnett

98.8 Sentral drift av Fri rettshjelp-ordningen

98.9 Drift av ePhorte helpdesk og ePhorte testsenter for fylkesmannsembetene

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Fylkesmannen har kontrollert alle søknader i fylket.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMNT		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 99	5		5	0
Sum:	5	0	5	0